

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_204931

UNIVERSAL
LIBRARY

త్యాగం.

సాంఘిక నాటకము.

కర్త:

గుడిపాటి వెంకటచలం.

ప్రకాశకులు:

దయానంద గ్రంథాలయము,

ఎలమట్ల, (కృష్ణాజిల్లా).

మొన్ను డి

ఆంధ్రంలో రోజుకురోజు వెలువడుతూన్న పుస్తకాలకు మితి
 కాలేదు. తెలుగుపుస్తకాలిదివరకు కాలంగడపడాని కుపయో
 చేదృష్టితోనే ఎక్కువగా ప్రకటింపబడినై. కాని కొంతకాలా
 త్తంది ఆభావన మారి మానవుని ముందుకు వచ్చే ప్రాంతే పుస్త
 కాలే ప్రకటితము లవుతూవున్నమాట సత్యం. అయితే అవి
 అప్పు. ముఖ్యంగా తెలుగులో ఎన్నో పుస్తకగ్రంథాల అవ
 ప్తమి. అందు కన్ని ప్రచురణాలయాల బయటేరినా ఇంకా
 సగానే వుంటుంది ఆధునికాంధ్రసాహిత్యం.

భాష క్రి పై కొరతదీర్చు తలంపుతోనే పుస్తకప్రచురణకు
 ప్రానుకున్నాం. సాంఘిక—రాజకీయ—ఆర్థిక—చారిత్రక
 గ్రంథాలను ప్రచురిద్దా మని ప్రయత్నం. ఆ ప్రయత్న ప్రథమ
 ఫలితమే ఈ 'త్యాగం'.

ముందుగానే, త్యాగంను ప్రకటించే అవకాశం కలిగించినందుకు
 శ్రీ వెంకటచలంగారికి కృతజ్ఞులము. మానవజీవితంలోని యథార్థ
 స్వరూపాన్ని—మనోరత్నంలోని నిశితభావాలను—నంఘంలోని
 కుళ్ళును—నిర్భీతిగా, నిర్మోగమోటుముతో, తేలిక భాషలో
 సరళమగు భావాలతో ప్రదర్శించడంలో చలంగారు పాటిలేని
 వారు. చలంగారి రచనలోని ఆదర్శాన్ని—గొప్పతనాన్ని—
 సత్యాన్ని ఇప్పుడిప్పుడే గ్రహించగలుగుతున్నా రన్న విషయం ఆపిద్ద
 హస్తునిరచనలందు పాఠకుల కున్న అభిరుచియే వెల్లడిస్తోంది. పాఠ
 కులు మాయాప్రచురణను ఆదరించుతారనే నమ్ముతున్నాము.
 పూర్వోద్పాటుతో అనుభవజ్ఞుల అనేక పుస్తకాలను ప్రకటించ
 గలము. —శ్రీదయానందగ్రంథాలయనంఘము.

పాత్రలు:

సీతాశాంతం	...
భ్రమరాంబ	తల్లి
కేశవరావు	భర్త
శ్రీనివాసులు	...
వనకుమారి	బోగంది

‘త్యాగం’

ఒకటో రంగం

[రాత్రి పదికొండుగంటలకు. కేశవరావుయిల్లు—పడకగది. వెనక వేపున కుడిచేతివేపు పందిరి వట్టిమంచము. దానిమీద పరుపు, దిక్కు. దాని వక్కన వెనకనడవాలాకి తలుపు; వొంటింటోకి వెళ్ళే భగమరాంబ దాంటోంచే తిరుగుతో వుంటుంది. కుడిచేతివేపున తలుపు; అది సందులోకి తెరుచు కుంటుంది—ఆసందు వీధిలోకి తెరుచుకుంటుంది. వీధిలోంచి వచ్చే కేశవ రావు మొదలైనవాళ్ళు దాంటోంచి వచ్చి వెళ్ళుతో వుంటారు. ఆ తలుపు వక్కన బల్ల; దానిమీద పెద్దఅద్దం, దానిమీద దువ్వెనలు, వాలుగైదు బుడ్డా, తక్కిన ‘టాయ్ లెట్’ సామానులు; బల్లమీద ‘టేబుల్ లైటు’. గోడకు ‘టైంపీస్’ (ఆగిపోయింది); రొమ్ము కనపడుతున్న యింగ్లిష్ స్త్రీ వున్న బొమ్మగల కాలెండరు; ఊర్వశి, చిమయంతి, సావిత్రి, రవివర్మ చిత్రాలు; వక్కదిగ్గిరిగా బట్టబులేని యూరోపియన్ స్త్రీల పటం. వెనక తలుపుదగ్గిరి నిద్రతో మూతబడే కళ్ళతో భగవద్గీత చదువుతో భగమరాంబ కూర్చుని వుంది. ఆమె తలగొరిగిన విరంతువు. నలభైఏళ్ళు. దృఢంగా వుంది. బల్లమీద అద్దంలో చూచుకుంటో, జాట్టు సవించుకుంటో, పమిట సద్దు కుంటో సీతాకాంతం నుంచుని వుంది; అవ్వడవ్వడు ఆబల్లమీదే సగంకూ చుని మాట్లాడుతో వుంది. సీతాకాంతం చాలా తెల్లనిది. సన్నగా వుంది. ముఖం నిర్మలం, అమాయకము. ఇంకా బొమ్మలతో ఆడుకుంటోందా అని పిస్తుంది. కాని వెకిలితనము లేని గాంభీర్యము వుంది. లోకంలో అడుగు పెట్టిందా యీపిల్ల అని ఆశ్చర్యమేస్తుంది. తను అందమైన దాన్నన్నట్లానం కలదిలాగు అద్దంలో చూసుకుంటుంది. నడుస్తుంది. కాని మాట్లాడేప్పు డా సంగతి నుంచిపోతుంది.]

భీ: (శ్లోకం చదువుతో మధ్యలో) అరుగో వదకొందు!

సీ: కాదు, వది.

భీ: ఇందాకా నువ్వు కిటికీలోంచి తొంగి చూస్తున్నప్పుడు వది.

సీ: ఇంకా రాలేదే!

భీ: వొస్తాడు! వొస్తాడు! యింకా కాచుకూచో. నిద్ర పొమ్మంటే వినదు, పెంకిపిల్ల. నేను వెళ్ళి పడుకుంటా నమ్మా! నిన్నరాత్రి రైల్వో నిద్రలేదు.

సీ: వొడ్డు. నాకు భయమేస్తుంది. వొస్తారు, అమ్మా!

భీ: (హేళనగా) వొస్తారు తెల్లారి!

సీ: నిద్రరాదు. ఎట్లా వొస్తుంది? (వింటో) అరుగో! (కిటికీ దగ్గరికి వెళ్ళి) అరుగో వచ్చారు. యింక వెళ్ళు అమ్మా! (అత్తు తనో చూస్తూ) కాదు. ఎవరో! ఆయన కాకూడదా? యిందరు యిట్లా నడుస్తానే!

ఆమూల అడుగులచప్పుడు కొంచంగా మొదలుపెడుతుంది. మెల్లిగా ఎక్కువవుతో వొస్తుంది చెవికిందికి. ఆయనే అనుకుంటా. కదిలితే తల యెత్తిచూస్తూ యెక్కువ కాకపోతుండేమోనని అట్లానే గట్టిగా బిగపట్టి వదుకుంటా. గుమ్మంలో ఆగినట్టే వుంటుంది. కాని క్రూరంగా మెల్లిగా తగ్గుతో వెళ్ళిపోతాయి పాదాలు. చీకట్లో అందరు ఎక్కడికి వెడతారో! ఒక్కటి

ఆకున కాకూడదూ. ఒక్కసాదాలు యీ యింటిని గుర్తుపట్టి
ఆగకూడదూ. ఒకప్పుడే చీకట్లో యిల్లు గురుతు తెలియక
వెదులో వున్నారేమో అని లేచి పిలవా లనుకుంటా. 'యిదే
యిల్లు' 'నేనే' అనా లనుకుంటా.

భ్రీ: అన్నావు గావు నయం!

సీ: ఇంక రారని నిద్రపట్టించుకుంటూ వుంటే మళ్ళీ యింకో
అడుగుల చప్పుడు.

భ్రీ: అబ్బ! చాలు: దీపం తగ్గించి పడుకుందూ.

సీ: క్లబ్బులో ఆలస్యమైందేమో!

భ్రీ: ఈయనకోసం అర్థరాత్రి క్లబ్బులని ప్రత్యేకం పెట్టించారు!

సీ: ఏమో? తప్పకుండా త్వరగా వస్తానన్నారు. ఏదన్నా
మోటారుకింద వడ్డారేమో.

భ్రీ: పడి ఏకాలో విరిగితేనన్నా బావుండును! ఇంటిపట్ల పడి
వుంటాడు.

సీ: ఏం లాభం? మనసంతా అక్కడవున్నతరవారే! మోటారు
మీద వెడతారు అప్పుడు.

భ్రీ: కుంటివా డెవకి కావాలి?

సీ: డబ్బుంటే చాలటగా వాళ్ళకి. (సీత అద్దంలో చూసుకుం
టోంది) నేను బాగాలేనే అమ్మా!

భ్రీ: కళ్ళున్నవాళ్ళకి—

సీ: (అలోచనగా) నావంక చూసుకుంటేనే అమ్మా నామీద నాకు ప్రేమ వస్తుంది. ఎంతచక్కనిమొహం అనుకుంటా. అద్దంలో యింకెవరో అనుకుని చూస్తా. ఎందుకంటే నేను బావుంటానమ్మా.

భ్ర: పెళ్ళికాగానే పనికిరాదు అందం.

సీ: ఎందుకో.

భ్ర: చేటురోగం.

సీ: చెప్పవేం, అమ్మా! నీకు తెలీదూ?

భ్ర: ఆకాశం అందం ఎంతమంది చూస్తారు, నీలంగాజుపెంకు లేరుకుంటారుగాని!

సీ: ఇట్లా నీతో కూచుని మాట్లాడి ఎన్నో రోజులయింది. (నీలమొహానికి పొడరువేసుకుంటోంది. సోమరిగా ఆటగా ఎంజోచనము)

ఈయనేనా, మొగవాళ్ళందరూ యింతేనా?

భ్ర: అందరూ అంతే! పశువులు.

సీ: నాన్నా—?

భ్ర: ఇంతే.

సీ: ఏం చేశావు?

భృ: దిగమింగుకుని పూరుకున్నాను. ఏలాభం! మురుగు గొయ్యి కుళ్ళుతీసుకుని! బయటికి వెళ్ళేవాళ్ళని ఎట్లా అదుపులో పెట్టడం?

సీ: ఎట్లా పూరుకున్నావో! పగలు రాత్రి రంపంతో కోస్తున్నట్లుంటుంది, తలుచుకున్న కొద్ది (మెళ్ళో గొలుకు నర్దుకుంటో) యీ తెలుపుమీద బంగారం ఎట్లా మెరుస్తోందో చూడు. (ఆగి) పడుకునేప్పుడు అంతా మోచి నిద్రపోతాను. తెల్లారి లేచేప్పుటికి నత్తిమీద ఎవరో దెబ్బకొట్టినట్టు అంతా జాప్యం అవుతుంది. భక్తితో పూజచేస్తున్న తులసిమొక్క ఒకరోజు పొద్దున్న చూసేప్పుటికి గంజాయిమొక్కగా మారిపోతుంది. ఒక్కొక్క రోజు ఆయనకి నన్ను చూడడమే కష్టంగావుంటుంది. నేను చచ్చిపోతే, ఆయనకి సంతోషం కలిగిస్తుంది అనిపిస్తుంది.

భృ: ఛా, పూరుకో. పూరికే అర్ధైర్యపడకు. ఎన్నా ల్పా తిరగడం. ఏమో తాత్కాలికంగా ముగించిపోతుంది. మళ్ళా యిటికి చేరుకుంటారు. ఈ మొగవాళ్ళ పిల్లలమోస్తరు అబ్బానులు. వొద్దంటే వినరు. అల్లరిచేసి ఎక్కడో పదిదెబ్బలు తిని మన్ని వెతుక్కుంటో వస్తారు. మర్నాడు మళ్ళీ అంతే. మరి స్నానం చేయించి మందు రాయకండా అడవి మూతి ముడుచుకుంటే వాళ్ళకి దిక్కెవరు?

సీ: మరి అడవారి హృదయబాధ తీర్చుకునేందుకు దిక్కెవరు?

భృ: ఈశ్వరుడు.

నీ : ఆ బోగంవాళ్ళు నాకన్నా బావుంటారా? వాళ్ళ కింత కన్నా మంచిచీర లుంటాయిగావును! ఏం? మరి నాక్కొనిపెట్ట కూడదూ, ఇంకా మంచిచీరెలూ, సగలూ? (అద్దంలో చూచు కుంటూ) పోనీ ఎవరన్నా గొప్పవాళ్ళను ప్రిమించినా, తాకినా, అది వొకమోస్తరు! నీమలు, అన్నీ మాయలేకదా! అంతా మురికి; అసహ్యమేకదా! ప్రితివారికి నక్కుతారుగదా! అట్లాంటివాళ్ళని తాకి ఆ చేతులతోనే నన్ను... ఎంత కోప మొస్తుందంటే, యింట్లోంచి పారిపోవాలనీ, ఆ చేతులు కాల్చే య్యాల న్నంతకోప మొస్తుంది. వాళ్ళతోచేరి నన్ను నవ్వుతారు. వన్ను, నాకాలిగోరు, నాఅరికాలుమన్ను తాకటానికి పనికిరాని వాళ్ళందరికీ లోకువ నేను!

భృ : వాళ్ళనంగతి నీ కేం తెలుసు? అందరూ అంత దుర్మార్గులూ?

నీ : నేను చదవలూ, వుస్తకాలన్నిటిట్లోనూ అట్లానేవుంది.నానాథును... ప్రవమే లోకువై నన్ను నవ్వులపాలు చేస్తే...నేను బతకనమ్మా, నేను చచ్చిపోతాను.

భృ : నీదయ, శాంతం, శీలం, క్షమ యివి అవసరం. వాటితో ఆకర్షించాలి

నీ : ఇంకా నీమాటలువి తే యింకా భృష్టురాలి అవుతాను. నీబోధవల్లనేగా నా సంసారం పాడయింది!

భ్రా: ఏమిటి? మంచి బుద్ధులు బోధించటంవల్లా?

సీ: ఆ! నిస్సందేహంగా వాళ్ళు మంచిబుద్ధులు చూసేనా అక్కడికి వెళ్ళారు?

భ్రా: వాళ్ళు ఆదరణను చూసి వెళ్ళారు. రాగానే నువ్వు కాట్లకుక్కనలే మీద పడుతోవుంటివి.

సీ: లేకపోతే చచ్చినట్లు పడివుంటాను! అదుగో, అట్లాంటివి బోధించే కొంపకుచేటుతీసుకొచ్చావు. పాతివ్రత్యం, పతిభక్తి, భర్తకు ఎదురాడకపోవడం యిదే ధర్మాలు మంచిగుణాలు కావాలిగాని, మంచిబట్ట లెందుకు? మనోశుభ్రము సంగతి బోధించారుగాని, శరీరశృంగారము నేర్పారా? నా భక్తి, నేనా ధర్మం ఎందుకు అక్కడికి వచ్చాయి? ఎవరు చూశారు? 'ఇట్లా వున్నావేం, ఆ రవి కేమిటి?' అంటే, 'పోసిద్ధురూ నే నేం బోగందాన్నా' అన్నాను. ఆయనకి కాళ్ళుకడిగిన చేతులు పనికి వచ్చాయా? మొట్టిరూపాయిలు లాగేవి నెత్తినపెట్టుకున్నారు. భక్తితో వొంచినముఖము, వెక్కిరించి నవ్వేటక్కు, ఆమాల మొహం దేవతైంది. కాఫీ స్వయంగా కాస్త 'ఛా, పొగకంపు' అన్నారు. రాత్రి కాళ్ళు పినుగుతో కూచుంటే అట్టానే మాట్లాడకండా నిద్రపోయినారు. చీరలు, గంధాలు, అత్తర్లు, అన్నీ బోగంటక్కులు పనికిరావంటివి. వాటికోసమే న న్నడివి పాల్చేశారు. ప్రేమకాని కామం కూడదంటివి. అది చూపక పోతేనే 'నీకేం రక్తంలేదూ, ఆడదానివి కాదూ. నా కొక్కడికి

యీ పుత్రాహం, ఆనందం' అని ఎన్నోసార్లు విసుక్కున్నారు. అరుగో వొచ్చారు (చప్పున మానేసి లేచింది త్వరగా) వెళ్ళిమ్మా, వెళ్ళు. (భీమరాంబ వెళ్ళింది. సీతారాం చప్పున మంచమీద బోర్ల పడుకుని నిద్రనటిస్తోంది. కేశవరావు చప్పుడు కాకండా వొచ్చి కండువా తగిలించి జోడువిప్పి సీతారత్నం మేలుకుందో లేదో తెలుసుకోడానికని మెల్లిగా మాట్లాడుతున్నాడు.)

కే: దీపం తగ్గించలేదే? నిద్ర! ఆ బోర్ల పడుకోడ మేమిటి? (నిద్ర)పోయిందని నిశ్చయించుకుని, బయటికి వెళ్ళి, బయటి తలుపు గడియవేసి, గదితలుపు గడియలువేసి, బల్లమీద గ్లాసులోని పాలుతాగి, చీల్చి పెట్టివున్న తమలపాకులు వేసుకుని, కిటికీలోంచి బైటికిచూసి, నిట్టూర్పువిడచి, మెల్లిగా గోడవై వున్న సీతారత్నం ప్రక్కన పడుకోబోతున్నాడు. ఇదంతా సీతారత్నం చేతినందులోంచి చూస్తూనేవుంది. కేశవరావు పడుకుని కళ్లుమూసుకున్నాడు. సీతారత్నం అట్లానే పడుకుని 'సిగ్గులేదూ' అంది.)

కే: (కళ్ళు మూసుకునే) ఉ, ఏమిటి? (మాట్లాడను) ఏమిటా వేషం, మేలుకుని వుండే! (సీతారత్నం తలకింది చేతిన లాగేశాడు)

సీ: పొండి, సిగ్గులేదూ. నన్ను ముట్టుకోకండి పొండి.

కే: ఏమిటా కోపం? ఎందుకు?

సీ: ఎందుకు: ఎప్పుడు వస్తా నన్నాడు?

కే: ఆలస్యమైంది. పాపం నాకు చాలావిచారంగా వుంది.

సీ: పాపం! ఎందుకైంది ఆలస్యం? అది చెప్పండి.

కే: ఎందుకడుగుతావు? నీతో అబద్ధం చెప్పడానికి యిష్టంలేదు.

సీ: అబద్ధాలే చెప్పండి. అప్పు డింత ఏడవనుగా!

కే: పిచ్చి పిల్లా! పడుకో.

సీ: ఏమిటి పడుకునేది? నే నెందుకు పడుకోవడం? ఎందుకు వొచ్చా రిక్కడికి, దాందగ్గరే వుండక ?

కే: నువ్వు ఏడుస్తా వని.

సీ: ఏడుస్తానని పాపం! యిప్పుడు సంతోషిస్తున్నాను. నాకోసంనాకోసం. (మాటలేదు)

(గొంతుమార్చి) నన్ను చంపరాదూ — చంపరాదూ — చెప్పే సంతోషమేగా! ఒక్కసారి గొంతు పిసికెయ్యరాదూ! యిం కెందుకు నేను బతికి? ఎందుకు? (ఏడుస్తోంది. కొంతసేపు కేళవరావు వూరికే కూచున్నాడు తరవాత అతని మొహం లోకి జాలివొచ్చింది. ఆమెవేపు చేతులుజాచి తాకుతున్నాడు)

కే: యిట్లా రా.

సీ: ఛీ, ఛీ, నన్ను తాకకండి. అది వుండగా నే నెందుకు?... అదుగో! తాకారంటే వెళ్ళిపోతా. బయటికి దూకుతా. దూరంగా వుండండి. నే నెందుకూ, నే నెవరిని?...వదలండి. నన్ను తాకారా...ఛీ...వదలండి...అదుగో! తల మంచా

న్నసి బాదుకుంటా...అవును, బాదుకుంటే మాత్రం మెవరికి? మీ కేం? వీడ విరగడైపోతుంది. రాత్రింతా దాంతోనే వుండ వొచ్చు హాయిగా.

కే: వుండు. ఏమిటా అరువు. బుద్ధిలేదూ. (నెమ్మదిగా) ఎందుకు చస్తా నంటావు? నీవు చస్తే నే నేమాతాను?

సీ: అయ్యో! అయ్యో! ఎక్కణ్ణించి వొస్తున్నాయి ఆ మాటలు? (గొంతుమార్చి) నిజం చెప్పండి. నిజం ప్రమాణంచేసి చెప్పండి నేను చస్తే మీకు దిగులు వుడుతుందా?

కే: ఆ ప్రమాణంచేసి చెపుతున్నాను. నా కమిషన్మేర బాధ కలుగుతుంది. జీవితంమీద విరక్తి కలుగుతుంది.

సీ: అయితే నామీద యింకా ప్రేమ వుందా, కొంచెం ఏమూలన్నా—

కే: (కావిలించుకుంటూ) నిజంగా వుంది. నువ్వు వృధాగా బాధ పడుతున్నావు పాపం!

సీ: (అతని బుజంమీద తలపెట్టుకుని) నిజమేనా, నేను చచ్చిపోతా నని అంటున్నారా?

కే: నిజం.

సీ: ఎట్లా నమ్మను? మరి ప్రేమవుంటే, దాన్ని—

కే: అది మరచిపో—మరచిపోవాలి—ఆనంగతి ఎందుకు?

సీ: ఎట్లా మరిచిపోను? రాతిగింబవళ్ళు యిక్కడ ఎక్కడి
యినం పెట్టినట్లు కాలుస్తోందే. నాకూ మరిచిపోవాలనే వుంది;
ఎట్లా?

కే: నిన్ను ప్రేమిస్తున్నాను; చాలదూ?

సీ: చాలదు. నన్ను ప్రేమిస్తే యింకో రెండుకు కావలసి
వస్తారు. అబద్ధం.

కే: కాదు, నాప్రేమ అంతా నీదే.

సీ: అబద్ధం, అబద్ధం, పొండి (నోసేస్తుంది.)

కే: దాన్ని—దాన్ని—నీ—అది నాచపలత్వం—అది నా
పశుత్వం. నీ మాధుర్యం, నీదయ ఎక్కడన్నా చిక్కుతుందా,
నాభార్యవి—నారాణివి...

సీ: మంచిరాణినే! యింకా పూర్వంమాటలు అవి నన్ను
వెక్కిరించకండి. ఎంత గాయం చేస్తా యమకొన్నాను ఆమా
టలు! మీకు వుద్యోగమైన మొదటిరోజున, ఆ వానలో రావి
పెట్టుకోగద, మెరుపులనుధ్య, నన్ను చీకట్లో 'రాణి' అని పిలి
చారు...అబ్బా నన్ను బాధపెట్టకండి. వెళ్ళిపొండి. నన్ను నా
చావు చావనివ్వండి (ఏడుస్తోంది).

కే: నీ పాడరంతా కరిగిపోతోంది. శుభ్రమైన గంధంమానేసి
ఆ పాడ రేమిటి?

సీ: అవును, నా కెందుకు పాడరు? మేము పాడర్లకి తగుదుమా?

కే: అదికాదు. నిన్ను చూస్తే నా కెంతో గౌరవం. ఆ సీచులు మళ్లీ నువ్వు వేషాలు వేస్తే నాకు బావుండదు ఆ పక్క సాపిడి-ఆ పాడరు - ఆ జాకట్టు - అవేమిటో నీకు సరిపోయినట్లుండవు. నీ గొప్పతనము పోయినట్టుంటుంది. నీకు అందంలేకనా యివి!

సీ: అవును - చాలా అందం వుంది నాకు! చాలా లాభం వచ్చింది, అందం వల్ల! యీ ఖోశులకి మేము తగుదుమా! పూర్వోత్తరము గంధాలు రాసుకుని, కొప్పులు పెట్టుకుని, భార్య యింటో మూలుగుతో పడివుండాలి... మీ ప్రియాంగులు మాత్రం, యివన్నీ వేసి కులికి మీకళ్ళని మీరు మిట్లు గొలిపి...

కే: నీకూ వాళ్ళకీ సాటా?

సీ: అవును, సాటా! ఎవ రెక్కువో తెలుస్తోనే వుంది! నేను పూర్వోత్తరంగా వుంటాననేగా నన్ను వాదిలేశారు.

కే: అందుకని యివన్నీ సాగించావా? పిచ్చిదానా! నిన్ను చూస్తే బాలేస్తోంది... చూడు, నీవే పవిత్రురాలివి. నిజంగా సీతవి. సీత యీ వేషాలు వేసుకుంటే యెట్లా వుంటుంది? నిన్ను కావలించుకుంటే అప్పుడే మంచుతో తడిసిన మల్లె పువ్వుని కావలించుకున్నట్టు...

సీ: చలివేస్తుంది... అందుకనే వాసనచూసి, నలిపి, అవతల పారేశారు... నే నేం పువ్వునీకాను, దేవతనీకాను, నీరసా కాను. న న్నేం పొగడఖ్ఖలేదు. అట్లు అనే నన్ను వొదిలి మనుషుల దగ్గరికి వెళ్ళారు. నేనూ మనిషినే. నాకూ కావాలి మోహం. నాకూ వుంది రక్తం. నేనూ పడతాను బాధ... మనిషినే... నే నెంత యమబాధ పడుతున్నానో ఎట్లు తెలుస్తుంది - ఎవరికీ కావాలి (ఏడుస్తోంది).

కే: (బాధతో) అబ్బా, ఏడవకు. ఏడిస్తే అనవ్యంగా వుంటావు.

సీ: ఆఖరికి యాడవనుకూడా యాడవకూడదు. నాగతి యింత వరకు వచ్చింది (ఏడుస్తోంది).

కే: (బాధతో) అబ్బా! పూరుకో. నేను దుర్మార్గుణ్ణి. నీవంటి సుకుమారిని, పతివ్రతను వొదిలి, పశువున, అధముడైన పోయినాను. నిన్ను తాకడానికి అనర్హుణ్ణి నన్ను నాదోషను పోనియ్యరాదు. చచ్చా ననుకో... యీ బాధపడడం, యాడవడం మానేస్తూ. ఇంక పనికిమాలినవాడు బాగుపడ డని నా గతికి నన్ను వదిలెయ్యి.

సీ: ఎట్లా వొదలనూ - ఇన్ని ప్రేమబంధనాలతో కట్టుకొని నాచేత ప్రేమి పించుకుని, చప్పున నన్ను వదిలెయ్యమంటే, హృదయం రక్తం కారుతోవుంటే ఎట్లా పూరుకోను.

కే: పోనీ, నన్ను ఏదో స్నేహితుడిగా చూడు. యీవెధవతో నా కేమనుకో—మరిచిపో—నన్ను అసలే మరిచిపో—

సీ: ఎట్లా మరిచిపోను—ప్రతిరాత్రి నాతోకూర్చుని, నవ్వి, గంధాలు రాసుకుని, తాంబూలాలు వేసుకుని, నన్ను తొడ మీద కూర్చోపెట్టుకుని, కథలు చెప్పి...యిప్పుడు నే నేం కాను. ఎట్లా గడపను...అబ్బా మీ కథంకాదు—యీ పెదిమల్ని— యీబుజాల్ని - చూడక - చూడకా - కాదు - కాదు - దాంతో - ఏ పాడుముండకోనో - నన్ను గట్టిగా - చక్కగా - ముద్దు - అబ్బా - పొండి - పొండి - పొండి. నన్ను చంపడానికి ఎందుకు వస్తారు? మరిచిపోవా లన్నా ఎట్లా మరవను? మార్లాడరేం - మార్లా, మూస్కో - పేమిస్కో, పేమిస్కో - అట్లా చచ్చిపోయినవాడిమల్లె కళ్ళు, చెవులు, అన్నీ మూతలు పడి - అట్లు పోయినారే. ఎంతకోపించినా, ఎంత ప్రార్థించినా లాభంలేదు. రాయి - రాయి—ఆ హృదయం రాయి - ఎందుకంటే యీల్లా అయినారు? నే నేచేళాను? (కాళ్ళమీద పడింది) నే నే అపరాధం చేళాను? మీ కోర్కె అసహ్యం కలిగించాను? మనసులోగాని, పనిలోగాని మిమ్మల్ని నేమన్నాను? మీకు కోపం వస్తోంది - కోపమన్నా రాదేం నామీద. పూర్తిగా మాయమైనారు. మీరు నాకు లేరు, మీకు నేను లేను. కొట్టండి, తిట్టండి, చీల్చండి, చంపండి కాని నాతో సంబంధం లేనట్లు, నామాటలు విసబడనట్లు, అట్లా కూర్చోకండి. అట్లా చూడకండి.

భరించలేను. (ఏడుస్తోంది) ఏంపాపం చేశానండి. నావల్ల యేం లోపం? ఎందుకు ప్రేమించారు? నన్నెందుకు మోసంచేశారు? అయ్యో యెట్లా భరించను...వోదలరూ - దాన్ని వదలరూ, నాతో మునపటిమల్లీ ఆడుకోరూ, యింతశిక్ష! దేనికి?

కే: కూర్చో. నామాట విను ముందు. నీకు నిజంగా బాధ వుంటుంది. అది నిజమే, కాని సమాధానం పెట్టుకోవాలి నేర్చుకోవాలి.

సీ: నేను మనసు సమాధానం పెట్టుకోవాలి, మీరు మాత్రం మీవనులు మానుకోకూడదు, ఏం - సిగ్గయ్యటం లేదు.

కే: యింక భరించలేను, అట్లా ఏడిస్తే వెళ్ళిపోతా.

సీ: వెళ్ళిపోతున్నారా! (అలాన్ని కావాలిచుకుని ఏడుస్తోంది) నన్ను వదిలేసి వెడతారా? మధ్యాన్నింనుంచి ప్రాణినిమిషం ఎదురుచూస్తూ కాచుకుని కూచుంటే ఏ దామొఖం. ఆ చెయ్యి యిట్లా తెండి. మీరే చెయ్యమన్నా చేశా. దాని వేమాలన్నీ నేర్పండి, నేను మోహం చూపలేదనేగా. చూపుతా నేర్చుకుంటా - యిట్లా కావాలిచుకొని. రండి, యిట్లా రండి - మరి-

కే: (బాధతో) అబ్బా, వూరుకో నేర్చుకోలేను. నిజంగా నీమీద నా కిష్టంలేదు. పోనీ, అట్లా నాకు బావు ఉవు, నన్ను బాధపెట్టకు.

సీ: ఏం చేశానండి. ఏమి చెయ్యనండి!

కే: నాకు మనసు మారిపోయింది. నేనుమాత్ర మేమిచెయ్యను?

స: మీరు మార్పుకుంటే మారింది.

కే: మన శక్తిలో వ్రుందా? వాశక్తి మించింది.

స: అంతవరకొచ్చిందీ. పొండి. వెళ్ళండి. నీచుడా, దుర్మార్గుడా, ముండలవాడా! పో పో.

కే: ఆ! ఏం - మరీ మితిమీరుతోంది వ్యవహారం? నాలిక కొవ్వొందా!

స: సోను. మీరు చేసేవనులకి బుద్ధిచెప్పేవాళ్ళు లేకేగా. నే నంటు కోవమా. ఏమి టీవని అని చెప్పతీసుకు కొట్టేవాడే వ్రుంటేనా. నోడులేనిదాన్ని నేను గనక సరిపోయింది గానీ (ఏడుస్తూ) యింక దిక్కులేదుకదా, దీనికి నే నేంచేస్తే దీని కేంగతి అనికాని.

కే: తన్నులు కావాలా.

స: తన్నండి పోసి, తన్నినా బాగానే వ్రుండును. తన్నండి. అదే తక్కువైంది. అదే నయం. చాలు. దయచేయండి యింక.

కే: (లేచి కండువా, చెప్పలు వేసుకుంటున్నాడు.)

స: అన్నదే చాలని వెదుకున్నారా, వెళ్ళండి. ఆస లెండు కొచ్చారు?

కే: ఏడవడానికి (నెళ్ళిపోయినాడు. సత్య స్వభావం చూస్తోంది. వ్యక్తతలును తెరుచుకుని భ్రమరాంబ తొంగిచూసి లోపలికి వచ్చింది)

ಇ: ನಕ್ಕಾಡಾ ?

2 : (మాట్లాడదు)

భృ: వంపించావా ?

సీ : (మాట్లాడదు)

ਭਾਗ : ਦੋਵੇਂ !

(స్వతఃకాంతం చప్పున మంచా న్నానుకుని ఏడుస్తోంది భ్రమ రాంబ దగ్గరిగా వెళ్ళి తలమీద చెయ్యేసి మాట్లాడుతోంది) అట్లా పోస్ట్లాడి ఏడిస్తే అలాన్ని గాయం చెయ్యడం, సుప్రస గాయం కావడం తప్ప యింకేలేదు.

శ్రీ : మరి యీ బాధ ?

భ్రీ: మరి బాధ అని కుదుపుని మరింత కేవుతారా? విధమది గాదు. ఎన్నిసార్లు చెప్పినా సీటు తెలియటంలేదు.

౧: కానీ, అందరికీ లోకునె నాను, నువ్వు ఆయన వేషే.

ಭೃ: ವೇತಕಾನಿ ದಾನಿವಿ.

∴ ఏం చేశాడు.

భృ: ప్రేమించడం—

సీ: ప్రేమవల్లనేకదా యీ బాధ.

భృ: మరి అంతప్రేమించే దానివి, ఆయన ఆనందం భంగ పడుస్తావే?

సీ: మరి నా బాధ.

భృ: మరి నీదే నిజమైన ప్రేమ ఐతే, యీ బాధతో నీహృదయం స్పృశ్యం చెయ్యవచ్చునా?

సీ: మరి ఆయనికి నామీద ప్రేమ లేనిదే.

భృ: ఇంతేనా నీప్రేమ! విష్ణుతిరగబడితే తల్లి ప్రేమ పోతుందా?

సీ: బాధ పడదా?

భృ: కాని విష్ణుకి సహాయం చేస్తుందా లేదా? అట్లానే నీబాధని లక్ష్యంచెయ్యను. అడుచుకో. అతనినేన చెయ్యి. పతి వ్రత లందరూ అట్లానే కదా, ఆత్మసామ్రాజ్యన్ని ఏటుకో వలసింది?

సీ: పతివ్రతల కే? వాళ్ళకి అన్నీ సాధ్యమవుతాయి. ఆ కాలమా! ఆ మనుషులా!

భృ: పతివ్రతలు వ్రుంటే యిదే ఆ కాలంగానే మారుతుంది

సీ: సీతలు, చంద్రమతులు వ్రుంటే ఏలాభం! రాములు హరిశ్చంద్రులు ఏరీ?

భ్రీ: యీ నీతలూ, చంద్రమతులూ తమభర్తల్ని రామలూ హరిశ్చంద్రులూ చెయ్యాలి. మొగవాడు పశువైతే స్త్రీ తను కూడా పశువు కావచ్చా? తన శీలంచేత అతన్ని మృగత్వంనించి వృద్ధరించాలి.

నీ: అందాకా నైధవ్యం భరిస్తో, తాను ప్రేమించి పూజించే వము వేశ్యలకాళ్ళుకడుగుతోపుంటే సంతోషించ మంటావు.

భ్రీ: నీకు ప్రేమమహిమ తెలీదు. నిజంగా ప్రేమిస్తే ఆ ప్రేమ నీకు యీ శరీరసౌఖ్యాలకన్నా పున్నతమైన ఆనందాన్ని యిస్తుంది. అది ఎటువంటి ప్రేమ - భర్త ఎటువంటివాడైనా, ఏమిచేసినా, ఎంతహింసింఛినా చలించని.....

నీ: అట్లాంటివాణ్ణి ప్రేమించే డెట్లా ముందు?

భ్రీ: భర్తగనక - భర్త అని...అంతే. అతనిరూపాన్ని కాదు, గుణాన్ని కాదు.

నీ: కొట్టినా, తిట్టినా...

భ్రీ: ఆ...యీభర్త, భౌతికభర్త యేమిటే నేం! నీహృదయంలోని భర్తని ఎవరు ఎన్నుకు పోతారు? విను, మళ్ళీచెప్పుతున్నా. నీ సౌఖ్యం కోరి, వీటికోసం తగువులాడినన్నాళ్ళు శాంతిలేదు.

నీ: అన్నీ వుత్తరజే. శాంతి ఎట్లా వస్తుంది, అట్లాంటి భర్తతో.

భ్రా: శాంతి హృదయంలో వుంది. బయట వెతికితే రాదు. భర్త ఎంత కావాలింతుకుంటే మాత్రం వస్తుందా?

సీ: ఆ, తప్పకుండా వస్తుంది.

భ్రా: అదో శాంతా..... ఎన్నాళ్ళు. ప్రియత్నించి చూడు. 'ఆ భర్త నా కేం ఆనందమిస్తా'డని వెతికి అతని నివ్వనప్పుడు ఏడవడం కాదు. నేను అతని కేమివ్వగల నని ఆలోచించాలి. అతని నైట్స్ పంతోపపెట్టను అనే చింత ముఖ్యం. మనము ఆనంద మనుభవింపడము కన్న యింకొకరికి ఆనందమిచ్చే ఆనందం అందుకోడం నేర్చుకోవాలి.

సీ: ఎట్లా?

భ్రా: త్యాగం వల్ల.

సీ: అంటే—

భ్రా: ను వ్యతన్ని ప్రియిస్తున్నావు గదా!

సీ: ఆ—

భ్రా: మరి అతనికి ఆనందం యివ్వవా?

సీ: ఇస్తాను.

భ్రా: నీకు బాధ కలిగినా ఏం?

సీ: అమ్మా!

భ్రీ: అయితే ఆ దేమి ప్రియ!

సీ: సరే సమయో.

భ్రీ: మరి అతని కామనిషే కావాలి.

సీ: ఛా.

భ్రీ: అదుగో, చూశావా, ఆ అహంభావమే కూడదు. యింక త్యాగ మేమిటి?

సీ: ఆ దేంప్రియ? కొరివిపెట్టి తలగోకున్నట్టుంది.

భ్రీ: నీ కర్థంకాదు. మాధుర్యం అనుసిస్టేనేకాని బోధపడదు.

సీ: నాకు వొస్తు ఆ త్యాగం.

భ్రీ: త్యాగమే సృష్టిరహస్యం. ప్రియ అంటేనే త్యాగం. ప్రాణినిమిషం ఈశ్వరుడు తనస్వేచ్ఛని త్యాగంచేసి, ఆనందాన్ని పొందుతున్నాడు. ముఖ్యము, త్యాగమూర్తి అయిన స్త్రీ ద్వారా సృష్టించుకుంటున్నాడు తన ప్రపంచాన్ని. పతివ్రత లందరూ యీశ్వరాంశసంభూతులు. చంద్రిమతి చేసిన త్యాగం ఆమె కెంత మహానందాన్ని యిచ్చివుండాలి! నాటకాల్లో ఆమె యేడ్చిందని వ్రాస్తారు కాని...

సీ: నిజమేనా?

భ్రీ: ఏ పతివ్రత త్యాగం చెయ్యలేదో ఆలోచించుకో.

సీ : మరి ఆ త్యాగంవల్ల ఆయనకి నష్టమేనా మనసు తిరుగుతుందా?

భ్రీ : అదుగో - ఆ నా - అనేమాట వొదిలెయ్యి. ఆయనకు నంతోషం కలుగుతుందా అని ప్రశ్నించుకో. ఆయన ఆనందమే నీది.

సీ : నాకు బాధకలిగించినా—

భ్రీ : ఆయన ఆనందంగా వుంటే నీకు బాధ ఎక్కడిది? ఆయనే నువ్వు, నువ్వే ఆయన.

సీ : ఏం చెయ్యి నివ్వడు?

భ్రీ : పోల్చుకో. సంతోషమైనముఖం కనపరుచు. సేవచెయ్యి. ఏమాత్రము బాధ ఆయనకి కలిగినా, అది మాన్పడానికి సీప్రాణం - నీసుఖం - నీమానం - అన్నీ త్యాగంచెయ్యి.

సీ : ప్రాణమా—చచ్చిపోతే యింక యీ త్యాగంవల్ల లాభం ఏమిటి?

భ్రీ : అదుగో లాభ నంగతి మాట్లాడుతున్నావు.

సీ : మరి యిట్లా మెర్చిపడడానికి, ఆయనతో కారణం చెప్పనా?

భ్రీ : ఎందుకు చెప్పటం?

సీ : మరి నేను త్యాగంచేస్తున్నానని తెలియడ మెట్లా?

భ్రీ : తెలియడ మెందుకు?

నీ : తెలియకపోతే ఆయన మనసు తిరిగడ మెట్లా?

భ్రీ : అదుగో మళ్ళీ ఆసంగతే, నీ సంగతే ఆహా!

నీ : మరి ఆయన చివరికి నన్ను ప్రేమిస్తా రన్నావుగా?

భ్రీ : అయ్యో! వెరితిల్లీ. మాటలతో చెప్పాలంటే మన గొప్ప తనము! మనము చెప్పుకోవాలా! మనకార్యాలవల్ల వ్యక్తం కావాలి.

నీ : ఏమో! సరేలే.

భ్రీ : ఇంక పడుకో.

నీ : నువ్వుకూడా యిక్కడే పడుకో. అమ్మా! నాకు భయ మేస్తుంది. ఈసాటికి దాంతోకలిసి నవ్వుతో వుంటారు. 'అంతే కావాలిదానికి' అంటో వుంటారు. ఎవడన్నా చిరక బాదితే— అమ్మా పతివ్రతలు ఏమాటంటే అది జరుగుతుందికదా? (పడుకుని) అమ్మా!

భ్రీ : ఏం?

నీ : కాని యీబాధ ఎన్నాళ్ళని భరించను?

భ్రీ : పిచ్చిదానా! సరియైనజ్ఞానంతో చూడు. యిదంతా మాయకదా! నువ్వు- యీలోకం- నీబాధ- నువ్వు బాధపడు తున్నా వనుకోడం- అంతా మాయకదా!

సీ : యీబాధ నిజంకాదా?

భ్రీ : అంతా కల.

సీ : ప్రియ-?

భ్రీ : ప్రియకాదు. ధర్మము ఒక్కటే శాశ్వతము.

‘త్యాగం’

రెండో రంగం

[రాత్రి తొమ్మిదిగంటలు పనకుమారి యింటో పడికగది. ఎడమ చేతికేపు నించి ఒకటే తలుపు చెనక పందిరిపట్టెమంచం. దాని ముందు కొంచం దూరంగా తివాసి మీది హాగ్మోనియం ముందుపెట్టుకుని పనకుమారి కూచుని వుంది. ఆమెకి ముప్పైయేళ్ళకి లోపు. ఆమె అందమంతా ఆమె జుట్టులోనూ, ముక్కులోనూ వుంది పక్కనంచి చూస్తే కాశ్మీరపు స్త్రీ లాగు కనపడుతుంది]

(మంచంమీది కేశవరావు కూచునివున్నాడు.)

వ : చా, ఏ విటా బూతుమాటలు !

కే : నీకు బూతుమాట లనేవికూడా వున్నాయా ?

వ : మీఎంటివారిసహవాసం వల్లనైనా, మేము ధన్యులం కావాలని చూస్తూ, పువ్వులవల్ల నారకి వాసన వొచ్చినట్టు; విష్ణుభక్తివల్ల రాక్షసులు ముక్త పొందినట్టు. కాని మీరే మా గతికి దిగుతారా !

కే : మీ అంటివాళ్ళంటే—నే నేం గొప్పవాణ్ణనా !

వ : కాదు మరి ; కులం గొప్ప : వంశం గొప్ప : ధనం గొప్ప.

కే : అంతే—

వ : (చిరునవ్వుతో) సరే : అందంగొప్ప : బలం గొప్ప.

కే : అంతేనా ?

వ: (సిగ్గుతో) మీకే తెలుసు. అనాలా యేమిటి?

(చిరునవ్వుతో వోరగా చూస్తోంది)

కే: అబ్బా! అట్లా చూస్తే నేను వోర్చుకోలే ననలేదూ! ఎందుకు చూస్తావు?

వ: ఆడదాన్ని గనక, మీదయ ఆశించిందాన్ని గనక.

కే: ఆడవాళ్ళందరూ చూస్తారా నావంక!

వ: రసికత్వమూ, బుద్ధి వున్నవాళ్ళందరూ.

కే: నిజంగా నే నంత బావుంటానా? (అద్దంలో చూసుకుంటున్నాడు) నన్ను పొగడడానికి అంటున్నావు.

వ: మీకళ్ళకే కనపడుతోవుండగా, న న్నడగడ మెందుకు?

కే: నీకళ్ళల్లో చూడాలని వుంటుంది.

వ: మీ భార్య కళ్ళల్లోనో?

కే: ఏమీ కనపడదు.

వ: ఐతే యింక భార్య ఎందుకు?

కే: సంసారానికి, పిల్లలకీ—

వ: చాకిరీకి భార్య; ఆనందానికి వేశ్య.

కే: ఔను.

వ: కాని, నాకు నేను భార్యని కావాలనే వుంది.

కే: ఏం?

వ: (కొంచెం ఆవేశంతో) సిరంగా, దృఢంగా, గాఢంగా నాదేనని-యెప్పటికీ, అంతా, సంపూర్ణంగా ఐక్యమై భేదం లేకండా నేనే నని-ప్రేమించాలని అమితమైన కాంక్ష నన్ను కాలుస్తుంది.

కే: ప్రేమించరాదూ?

వ: ఎవర్ని?

కే: నన్ను.

వ: (నవ్వుతోంది దిగులుగా) ఎన్ని జన్మలెల్లీ మారు నా వా రొతారు? నాకే భర్తవుంటేనా—మిత్రభార్యయెల్లా ఓర్పు కుందోగాని—నా జీవితమంతా, నా శక్తినంతా, నా తెలివి నంతా, నా హృదయాన్నంతా— అంతా అర్పణంచేసి, పెనవేసు కుని, కళ్ళుకప్పేసి, నాలో లీనంచేసుకుంటాను.

ఆ యీశ్వరిదయ వుంటే వేశ్యకైనా అద్భుతమైన ప్రేమగాజ్యం తటస్థపడుతుంది. అంతా మన పూర్వజన్మసుకృతం.

జన్మవల్లగాక గుణంవల్ల సంసారి, వేశ్య అనే విభాగము బావుడును.

మీ రెండుకు యిక్కడికి వస్తున్నారో మీకూ తెలుసు; నాకూ తెలుసు; వీధులో వాళ్ళకీ తెలుసు.

ఈ భార్యల్ని చూస్తే దిగులేస్తుంది. తమ భర్తల్ని ఆకర్షించుకో లేనివాళ్ళు మమ్మల్ని తక్కువగా చూస్తారు. మమ్మల్ని తాకిం

తరవాత తమని తాకనియ్యకండా నిషేధించే ధైర్యం లేనివాళ్ళు
మాకన్నా అధికు లెట్లా జేతారు? పిచ్చి!

కే: కాని నువ్వే సంసారివైతే, నాకు కనపడి వుండేదానివా? ఒకవేళ నాభార్యవైతే తప్ప... కాని అప్పుడు... నీసాగను, నీవినును, నీమనసు..... ఏదీ పాడు.

వ: ఆ డేమిటో నాకు రాదు.

కే: అదే- 'లావణ్యరామ'—

వ: నాకు రాదు—

కే: అన్నట్లు ఈకృతులు దానికి వచ్చు— మా ఆవిడకి. నాకు మతే పోతోంది, నిన్ను చూస్తున్నకొద్దీ... పాడు— యింకో టేదన్నా పాడు... 'ఏమీ మాయమూ చేసీ, పోతివో'

వ: (పాడుతోంది)

కే: దానిపై సంగతి శ్యామసుందరాలోది— కానీ (వనకుమారి పాట అంతా పాడి ఆపింది) బావుంది, బావుంది- ఏనీ యదుకుల కాంభోజిలోనే యింకోటి వుండాలి

వ: ఆ యదుకుల కాంభోజి మీ భార్యగారు. నా కా రాగాల సంగతి తెలీదు, దాని మొద లేదో చెప్పండి.

కే: అదేదో జ్ఞాపకం రావటంలేదు. పోనీ యింకోటి. కాని 'యింతిరో వాని మన—' (వనకుమారి పాడుతోంది) అదుగో, పాడుతో అట్లా చివర న వ్వవ్వాస్తవలేదూ? ఆ దిగులు మావు వొద్దు. ఒక్కసారిగా కళ్ళల్లో దిగులూ, పెదవులమీద

సహస్ర, ఎట్లా చూపుతావు? అభినయంలో నేర్చుతారా? (వన కుమారి పాడుతోంది)

వ : (పాటమధ్యలో) ఎమోటక్కరి పాటలు— ఒక రాముడిమీద భక్తి కీర్తన! పుణ్యమా, మోక్షమా? ఎందు కొచ్చిన పాటలు, చచ్చుపాటలు! కృతులు నేర్పము లే ఆయ నవరో సవాడు. ఈజన్మకూడా, పాపకూపంలో, యిట్లానే గడుస్తుందిగావును! నామోచ్చారణచేతే జన్మలు సశిష్టాయంతారు అట్లా ఏమన్నా వుండాలి నాకుకూడా ముక్తి! (పాడుతోంది)

కే : ఏదీ, ఏదీ, మళ్ళీ. ఆహా! యెంత గొప్పగా వుంది! నిన్ను కాదు, ఆకంతాన్ని కాదు; ఆ స్వరాన్ని ముద్దుపెట్టుకోవాలి. ఎట్లా? ఎన్నిసార్లు నిన్ను కావలించుకుంటే ఏంలాభం!

వ : సంగీతంలో యీత రసజ్ఞులే! మరి జీవితంలో కా రేం?

కే : (బాధతో) కానా?

వ : ఏతే బోగందాన్ని యిష్టపడతారా?

కే : ఏమి—రసికత్వమూ, మాధుర్యమూ వాళ్ళదగ్గరే మిగిలింది.

వ : వుంటే నేం? వుప్పు దుమ్ములో అందరికాళ్ళకిందా ; లిగిన తరవాత—సన్ను చూస్తే నాకే రోతే! సన్ను చూసి యిష్ట పడేవాళ్ళంటే, ఏదో, నా ప్రాణరక్షణార్థం, యీశ్వరుడు పంపు తున్నా డనుకుంటాను, మీబోటి ధర్మాత్ముల్ని.

(‘ఎంతటికులుకే’ అని పాడుతోంది)

కే: అది వొడ్డు. కాల్యాణి జావళీలకి తావుండదు. 'జానా తనము' పాడు, కాఫీ.

వ: 'కాఫీ' ఏమిటి?

కే: (సవ్వతో) దాని రాగం.

(వనకుమారి పాడుతోంది)

అక్కడ నొక్కు—యింకొంచం జాలిగా, మాయలాడి—అన్న చోట.

వ: (పాడి, అపి, 'నీ వెల్లిపోయినావంటే' అని పాడుతోంది)

కే: అబ్బా! వొడ్డు, వొడ్డు.

వ: అది పాడుతోవుంటే నా కెళ్లా వుంటుం దనుకుంటారు? ఆ నాయకుడిబాధ అంతా అగ్రమాతుంది. నేనే నాయికనై 'లేదు, లేదు, వొచ్చాను. పూరికే అగ్లా తమాషాకి, నీ హృదయాన్ని పరీక్షించడానికి, అగ్లా నిర్లక్ష్యం చేశా' నని కావాలింతుకుని—

కే: వెళ్ళు ఆయనదగ్గరికి.

వ: ఎవరి దగ్గరికి?

కే: ఆ పాటలాయన దగ్గరికి.

వ: అంత అదృష్టమా—కాని, యింత రసికులు మీకు యిష్టం లేవేం యీపాటలు?

కే: నీచశృంగారం.

వ : అయ్యో ! మా శృంగారం కంటేనా ! నీచురాల్ని గననేమో, బక్కచోటా నీచత్వం గనపడదు నాకు. ఈ యిల్లు, ఈ పూరు, యీ చీరలు, యీ నాట్యాలు అన్నీమాని “వచ్చన్ని చేలోకి, వండువెన్నెల్లోన” — అంటుమామిడితోటలో, మల్లెంట్లల్లో, ఏతామెజ్జేకాడ—అగ్బా ! నా మనసు ఎంత ఏడుస్తుందని ! ఒక్కమనిషి—నేను లేకపోతే—‘తోటపూసంటే సికాకూ’—అంటే, ఎన్ని పుణ్యాలు చేస్తే, ఎంత తపస్సు చేస్తే—నా చిన్న చిన్న అందాలన్నీ, నా చూపు, నా మాటలు ‘ఎన్నాని చెప్పేది’ అంటే

ఎందుకో యీ పాడుబతుకు ? ఎందుకు కాశాడో ఆ పాటలు ? ఎందుకో యీ ప్రపంచం ? ఆ ప్రపంచం ‘చల్లన్ని యెన్నెల్లు’ ‘జిమ్ముమనే తోట చీకట్లు’ ఆవులు, గడ్డిమేటి ‘ఎలుతురుని నెమరేసే ఏళ్ళు’ అవన్నీ నావీ, నారాజ్యం. నాకోసమే ఆ పాటలన్నీ.....

ఆకలేస్తోంది. వెళ్ళండి. పాపం మీ భార్యగారు వంటరిగా వుంటారు, మీకోసం ఎదురుచూస్తో.

కే : అవును వెడతాను. ఇట్లా నీ కాళ్ళముందు పడివుంటే మరీ చవకై పోతాను

(లేచారు. దగ్గరిగా వచ్చాడు)

మళ్ళీ యెప్పుడు ?

వ: ఎప్పుడు మీ కనుగ్రహం కలిగితే అప్పుడు.

కే: ఎప్పుడూ నీదగ్గరే వుండా అని వుంటుందికద !

వ: అంత దయవు.లే, అనేచాలు; వుండాలా !

కే: కుమారీ! మన అనురాగానికి అంతం వుంటుందా ! ఒకవేళ నేను చాలా బీదవాణ్ణి వివేచనా ననుకో. పోనీ, ఒకవేళ నేనే యేదన్నా తప్పుచేశా నని వుద్యోగం పోతుందనుకో—కాదంటా వేం—ఇట్లా బోగంవాళ్ళ యిళ్ళల్లో పడి ఏడుస్తావుంటే— చూశావా? మన ఆనందం, మన ప్రేమ ఎవరి కర్మమకాతాయి ? నిన్ను లంజ అనేస్తారు, చులకనగా ! నన్ను పోకిరి అనేస్తారు— నా వుద్యోగంపోయి, నేను బీదవాణ్ణిగా నీకు నామీద ప్రేమ వుంటుందా—తేకపోతే మీ కులాచారప్రకారం తలుపు తియ్యవా ?

వ: మన స్నేహచరిత్రను జ్ఞానకం తెచ్చుకుంటే—మీ ప్రశ్నకి ప్రత్యుత్తరం మీకే తెలుస్తుంది.

మరి ఆపైకం తీసుకొచ్చారా ?

కే: తీసుకురాకండా వుంటానా ?

(జేబులోంచి తీసి యిచ్చాడు.)

వ: (అతన్ని బుజ్జగిస్తూ) చాలా అవసరం కనక అడిగాను.

కే: నాకు తెలుసుగా.

వ : ఎందుకు నామీద యింత మమకారం మీకు ? — నా కృతజ్ఞత తెలిపేందుకు ఏం చెయ్యను ?

కే : (చిరునవ్వుతో అర్థయిక్తిగా) తెలిపావుగా !

వ : అదా ! అది మామూలు. అట్లానా — పవిత్రమైన కృతజ్ఞతాభావాన్ని తెలిపేది ? ఛీ ! యిట్లా రండి. (నెమ్మదిగా అతని కళ్ళలోకి చూస్తూ, ఆలోచిస్తూ అతని తలని వంచి ముద్దు పెట్టుకుంది)

కే : మళ్ళీనా ! ఏతే యింక కదలలేను. ఎట్లానన్నా నిన్ను మరిచిపోయి వెళ్ళాలనుకుంటో వుంటే —

వ : యింక వెళ్ళండి; పాపం మీ భార్యగారు చూస్తోవుంటారు.

కే : (ఆలోచించకండా, పరధ్యానంగా) అబ్బా ! వెళ్ళగానే గోల.

వ : గోలా, ఎందుకు ? తగాదా పెట్ట రన్నారు.

కే : ఏడుస్తుంది. ఏదో పోనిమ్మని, నన్ను నాదోషని వాడెలెయ్య కూడదూ ?

వ : ఆమెమీద ఎందుకు అసంతృప్తి కలిగింది ?

కే : నిజంచెప్పనా ? ఆలోచించాను, నా కెందుకీ దుర్బుద్ధి అని. ఈ కులస్త్రీలకి పురుషుల్ని రంజించడం తెలీదు. ఎప్పుడూ పురుషుడి బలవంతమేకాని, వాళ్ళుకూడా ఆసందాన్ని పంచుకోరు. చిన్నప్పట్లేంచి, అదేదో పాపకార్యమూ, అసహ్యమూ అను

కోడంవల్ల, యింక పురుషుడు పూరుకోడుగనక దేహం వొప్ప
చెప్పి పూరుకుంటారు. కొన్నాళ్లైన తరువాత యేదో కొవ్వే
లేదు— అలవాటైపోతాం వాళ్ళకి. అబ్బా, ఆ నరకం భరించడం
కష్టం. లోకమంతా యెక్కడా యీ వివాహసంస్థని నిలబెడు
తొందోకాని!

వ : ప్రతిభార్యనీ, కొన్నాళ్ళు మాకింద తగ్గీతుకి వంప మం
టారా యేమిటి?

కే : నేను విద్యాధికారినివే లేనా, యీ విషయం అడవాళ్ళకి
కాలేజీలు పెట్టింది, మిమ్మల్ని 'లెక్చరర్' గా వేయిస్తాను.

వ : మాటలతో నాకడుపు నిండేట్టు లేదు. లెక్చరరువని వేయిం
చిందాకా నన్ను మీరు పోషించవలసిందే. వెళ్ళండి.

కే : వెళ్ళడమే మరిచిపోతా, నిన్ను చూస్తావుంటే.....ను పె
ట్లాంటిదానివై నా, యెంతమందితో—

(వనకుమారి అతనినోరుమూస్తోంది అతను వొదిలిం చుకున్నాడు.
బైట శ్రీనివాసులు తలుపు కొడుతున్నాడు. వనకుమారి
భయం కనపరుస్తోంది.)

వ : ఎవరో?

కే : చూడరాదూ?

వ : ఈవారిటప్పుడు ఎవరు వస్తారు?

కే: ఏమిటా భయం, ఆకళ్ళల్లో: చప్పుడు విన్న లేడిపిల్లకళ్ళ
లాగు - ఒక్కసారి యిట్లారా.

వ: వెళ్ళి చూస్తా.

కే: నిన్ను వొడలను.

(తలుపుకొడుతున్నాడు)

ఎవరో అల్లరికి, పోనిద్దూ. నిన్ను వొడలను: ఏం చేస్తావు?
ఏమిటా భయం. నేను వుండగానే! ఎవరన్నా రానీ, రాక్షసుడు
కానీ, రుద్రుడుకాని—

వ: వుండండి, ఎవరో చూస్తాను.

(వెళ్ళింది. బైట శ్రీనివాసులుమాటలు. వనకుమారి బుజాల
చుట్టూ చెయ్యేసి శ్రీనివాసులు తీసుకొచ్చాడు.

శ్రీనివాసులికి యిరవై ఏడేళ్ళు. చిన్నవాళ్ళు. కాని బుద్ధిమేనది.
ముఖాన రొడ్డి వర్చుస్తు. కళ్ళల్లో కొంచెం వెర్రి. ఇప్పుడు బట్టల
మీద రక్తం. తాగి వున్నాడు. అతనిస్థితి చూసి ఆమె కేశవరావు
పున్నవంగలే మరిచింది.)

వ: ఆ గదిలోకి యెందుకు? ఆగు. ఏమిటా రక్తం? ఏం చేశావు?
తొరగా చెప్పు.

శ్రీ: ఈ బస్తీమీద నవారే! రమ్మను- యిట్లా రమ్మను- ఏ లంజ
కొడుకు వస్తాడో! ...వనం...చూడు...నీ పే రేమిటి...వన
మేనా...కాదు...మధువనం. (నవ్వుతున్నాడు.) మరువం...

చూడు...నన్ను వృత్తవేధవాయి అనుకున్నారు. తెలిసింది - ఈ వాల్చితో తెలిసింది...దాన్ని...నా దాన్ని... మాట అంటే పడుతుంది దనుకున్నాడు... కర్నూడు - కలియుగ కర్నూడు - రణ కర్నూడు - దానకర్నూడుండగా. నరసింహమూర్తిని తాగుతా వేధవల రక్తం, తాగుతా. బస్తీమీద నవాల్ !

వ : ఏమిటిది? ఏమిటి రక్తం? చెప్పవూ?

కే : కుమారీ—

శ్రీ : కుమారేమిటి? కుమారీ - కుమ్మరీ - కుమ్మరివురుగూ! నరిగా పిలు! పిలవకపోయినావా - (వనకూమరి శ్రీనివాసులు వీవుమీద చెయ్యేసి బలిమాలుతోంది.)

వ : శ్రీ! నేనూ . వనాన్ని, తెలుస్తోందా? (అధికారంతో) చూడు, నాకళ్ళవంక. అట్లా కాదు. తెలుస్తోందా? చెప్పు - అంతా చెప్పు, నాతో—

శ్రీ : వాడు - ఆ సాం...

కే : మళ్ళీ వచ్చాడా వీడు?

శ్రీ : సాంబయ్య...నిన్ను తిట్టలా—వాడు - బతుకుతాడా. నిన్నంత మాట అని; బస్తీమీద - యీవట్టణమీద - దేశం మీద. రండిరా, కుక్కల్లారా - రండిరా - మీ మీసాలు చూసి, మీమోటాల్లు చూసి నేను దడుస్తానటా—

వ : ఏంచేశావు?

శ్రీ : కాఫీ తాగుతున్నవాణ్ణి, జుట్టుపట్టుకుని (సవ్వతో) యిలా వడసి— ఆ కప్పు యింకా నోట్లతోనే— చూస్తున్నాడు, నన్ను ; దెయ్యాన్ని చూసివట్టు. నా డొచ్చాడు, బూషిగాడు— తగూకి—...సరేగాని వీడు ఎందు కొచ్చాడు ?

వ : ఎగవరా ? ఈయ న్నెరిక్కేం ? సరిగా చూడు. మన కేశవ రావు గారేగా !

శ్రీ : కేశవరావు ! ఎవ డది ? శవరావు !

వ : (కేశవరావుతో) వెళ్ళు డి. మీరు వెళ్ళండి.

శ్రీ : హా, హా.

వ : మర్యాద నేర్చుకో ఏ మనాలి ? వంతులుగారిని.

శ్రీ : వెధవా, పొమ్మనాలి

వ : శ్రీ, శ్రీ ! ఎన్నాళ్ళు చెప్పను ! 'వెళ్ళు డి' అను. యింటికి వచ్చిన వాళ్ళని యిట్టా అవమానంచేస్తావా ?

శ్రీ : ఎవడు వీడు ? నీకూ వీడికి—

శ్రీ : (వనకుమారితో) అయ్యో ! దిగులే, వొడ్డు - సవ్వ సవ్వ - పోరా. కాదు, పొండి, పొండి. అయ్యో ! నీవనిరేవులే ! రేవు నిన్ను సరకడం- ఇవాళిటికి తిను, పోయి- తిను, కాదు, తినండి.

శ్రీ : కుమారీ ! వీడు మళ్ళీ ఎందు కొచ్చాడు ? వొదిలిపోయినా డంటివే ! ఎవడు వీడు, సీకు ?

శ్రీ : ఎవడు ? ఏం కుమారి ? అదే నేను. నేనే అది. అంతే సంబంధం.

వ : మీరు వెళ్ళండి ; తరవాత చెవుతాను.

శ్రీ : ను వ్విట్లాగా ; యీతివాసీమీద యిట్లా కూచో - కదలకు. (అతన్ని తీసి కెడుతోంది. హాస్మోనియం దగ్గరిగా వచ్చారు)

శ్రీ : మళ్ళీ యీపాడుపెట్టి వాయిస్తున్నావా ? నాకు బావుండదన్నానా ? నెధవనంగీతమూ, నువ్వాను. (హాస్మోనియం పగలబెట్టాడు).

కే : ఏమి టిది - కుమారీ ? నేను మర్యాదస్తుణ్ణి. ఇబ్బంటి గోలలు నాకు నరిపడవు. వీణ్ణి పంపించెయ్యి.

వ : మీ కెందుకు ? మీరూ, నేనూ ఆనందంగా వున్నాం, చాలాదూ ? రేపు యెప్పటిమల్లనే రండి. కోపం వుంచకండి.

శ్రీ : (కళ్ళుతెరిచి) పంపించు.

వ : వెడుతున్నారు. - వెళ్ళండి.

కే : కుమారీ ! నన్ను మోసంచేశావా ? అందరిమల్లైనా నువ్వా ! పూరుకోను - నే నూరుకోను ! నాడబ్బంతా నీ కెందుకు తగలెయ్యడం ? ఓసి దొంగముండా. ముందు వీణ్ణి పొమ్మను.

శ్రీ : (వ్రణిపడి) ఏ మన్నావు - నామరవాన్ని ఏమన్నావు ? చచ్చావురా.

వ : వెళ్ళండి, వెళ్ళండి. శ్రీకి కోవమొస్తే చాలా ప్రసద్రావం జరుగుతుంది.

కే : ఆ! నాకు భయం నేర్చుతావా ?

వ : పూరుకోండి.

కే : పూరుకుంటా ! తప్పుకు లంజ.

శ్రీ : ఆ, ఆ. (లేస్తున్నాడు)

వ : మీపాదాలు పట్టుకుంటా. నన్నే మనకండి. శ్రీ చెడ్డవాడు.

కే : వెధవ, నన్నే చెప్తాడు?

శ్రీ : ఏ చెప్తానా ? గొంతుపిసికి, నరికి యిక్కడే పాతేస్తాను. కృతయుగ అర్జునుడే నేను. రా, రా, యుద్ధానికి రా. ఇప్పుడే దీన్ని తిట్టిన వెధవని, పొడిచాను, చీల్చాను. రా, రా. నవ్వా రా.

వ : కేశవరావుగారూ! వెళ్ళండి—పరిగె త్తండి.

(శ్రీనివాసున్ని కావలిచుకుని ఆపుతోంది) శ్రీ, శ్రీ! నాకోసం, నీ వనంకోసం—

కే : నా ముందేటి—ఓసి లంజా—

శ్రీ : అనుగో! (కేశవరావు మెడపట్టుకుని వొంచాడు. వనకు మారి కేశవరావుని కాపిలించుకుంది)

వ : శ్రీ, నన్న ముందు కొట్టు. (కేశవరావుతో) బాబూ, వెళ్ళండి. (శ్రీనివాసులు కేశవరావుని వదిలిపెట్టాడు)

కేశ : ఏడికీ, నీకూ యేం సంబంధ మని—

శ్రీ : అదే మాట అంటావు—ఏం సంబంధమా—నేను కృష్ణుణ్ణి, అది సావిత్రి— నేను నల్లణ్ణి, అది చంద్రమతి—నేను రావణుణ్ణి, అది రంభ. రంభేనా—అవును, రంభే అను ; లేకపోతే చంపుతా—

కేశ : వాడిరంభ వటే నువ్వు ?

శ్రీ : చచ్చావురా, నువ్వు ఈ వాళ సీర క్షం కళ్ళ చూశా నన్న మాటే.

వ : శ్రీ, శ్రీ! నన్ను చంపు.

(శ్రీనివాసులు కేశవరావుని చేతిమీద ఒక పెద్దదెబ్బ కొట్టి, రైతుసార్లు కిందపడేసి, వీధులోకి నెట్టాడు. వచ్చి వనకుమారిని కావాలింతుకున్నాడు)

వ : వాడులు—

శ్రీ : వాడలను—నువ్వు నా దానివి—నిన్ను—నిన్ను—

వ : వాడులు, స్థిరేదా ? తప్పతాగి, పూరంతా అల్లరిచేసి, నన్ను మట్టుకున్నావా ? చూసుకో. బుద్ధిలేదా. వాడులు ముందు. (వదిలిపెట్టాడు)

శ్రీ : (నిశయంగా) నామీద కోపమే ?

వ : కోపమా ? యింకానా. పో. నా మొహం చూడకు. పో.

శ్రీ : అట్లా చూడకు - నామీద కోపించకు. నీ కళ్ళు ఎక్క
పడ్డాయా, నీ చంపలు జేపురించాయా, యీ లోకాలు అంటు
కుంటాయి. వొద్దు- నే నోర్చుకోను; నావంక అట్లా చూడకు.
మరిచిపోయినాను. బుద్ధితక్కువ. ఇంకెప్పుడూ - (ఏకుస్తున్నాడు)
వెధవని-తుంటరి వెధవని- నన్ను కొట్టు, తన్ను అట్లా చూడకు.
వ : శ్రీ ! లే. పద. స్నానంచెయ్యి.

శ్రీ : నీ పాదాల్ని వొడలను. నీదాసుశ్చి- నన్ను- నన్ను-
(వనకుమారి అరిచిపక్కన కూచుంది)

వ : ఏమి టీ అల్లరి ? అయింది చాలదూ ? ఈయేడు పేమిటి ?
యింత దుర్మార్గుడ వైనా వేం ?

శ్రీ : (లేచి) గోలే చేస్తాను- చంపుతాను- అందర్నీ చంపుతాను-
ఈబస్తీమీద-

వ : పో, నీమొహం చూడను, పో.

శ్రీ : వొద్దు, వొద్దు.

వ : మ రెండుకు తాగావు? మంచివాడి వైనా వని సంతోషిస్తా
వుంటే-

శ్రీ : మరి ఆ సాబయ్య- నిన్ను ఆ బూతుమాటలు-

వ : అంటే అన్నాడు. ఇంక నీతో యామన్నా చెపుతానేమో
చూడు.

శ్రీ : చెప్పకపోతే నేం ? అందర్నీ తంతా; ప్రితివాణ్ణి

వ: (కన్నీళ్ళతో) తంతాను, తాగుతా ననేకద! ఎన్నాళ్లైనా, ఎంత బోధించినా, ఎంత బతిమాలినా— శీర్షి, నాశీర్షి! యింతే నా, యెప్పుడూ? ఎక్కడో, నరకంలో పడి, పాడై— నన్ను కూడా యిట్లా యిడ్చి— నీకోసం, నిన్ను సన్మార్గంలోకి తిప్పాలని— గుళ్ళో దేవికి అర్చనలు చేయించాను— మొకటే దుక్కి మొక్కుకున్నాను. యింతేలే! యీశ్వరుడికి దయలేదు, నామీద! మన ప్రయత్నా లేలాభం?

శీర్షి: (తెప్పిరిలుతో) ఏడవకోయ్, ఏడవకమ్మా! నీ శీర్షినివా సులుకదూ! నే నుండగానే ఏడుస్తావే? నేను మూడులోకాలూ ఏలుతో బతికివుండగానే యీదుఖం? రా, యిట్టా రా.

వ: పాపం, మర్యాదస్థుడు, ఆ కేశవరావుగారు.

శీర్షి: ఆ కేశవరావుని, శవరావే చేళా. (నవ్వుతున్నాడు)

వ: మరి యింక తిండ్లెట్టా, మనకి? ఈనెల యింకా అద్దె యివ్వ లేదుకద! ఆ గూట్లో రెండురూపాయలు తప్ప—

శీర్షి: (సిగ్గుతో) అవి నేను తీసుకుపోయినాను.

వ: తీసి కెళ్లావూ? ఏం తిందాం?

శీర్షి: ఇవ్వడూ — డబ్బివ్వడూ? ఎట్లా యివ్వడో చెబుతా! వాడి గొంతు పిసికి, వాడి పెళ్లాం నగ లమ్మి— (లేస్తున్నాడు)

వ: కూచో, అన్నా! కూచో. (కూచున్నాడు)

శ్రీ: (నెమ్మదిగా) వాడి గొంతుపిసికి—

వ: నోరు ముయ్యి. ఎవర్ని చంపొద్దు కాని, నామాట విను. ఇవి చూడు. (నోట్లు చూపించింది)

శ్రీ: ఎక్కడివి? యిం కేం! అద్దె యియ్యి.

వ: సీజాదంఅప్పులేదూ, అది తీర్చడానికి! అద్దె? మరి ఆయన్ని కోట్లాపుకడ!

శ్రీ: నా అప్పు తీర్చడానికే! నీ చీర వొదిలించుకోడానికి కాదూ? బుద్ధి లేదు, నాకు, చండాలుణ్ణి.

వ: శ్రీ... ఎప్పుడో యిట్లాంటివనులు చేసి కైదులోకిపోతావు, నన్ను వొదిలి. ఎట్లా నీతో! - ఎంతో మంచివాడ వవులావు, నన్ను పోషిస్తా వనుకుంటున్నానుకడ! నన్ను - రోజుకి మూడ గాలు, రొండగాలు తీసుకోస్తే - యిక్కణ్ణింది - యీ చీదర లోంది - యీ పాపం లోంది వెళ్ళిపోదాం. ఎప్పటికై నా నిర్మ లంగా యీశ్వరారాధనచేస్తో, యెట్లానన్నా వున్నతమైన జీవితంలో పడదాం.....నా సగలన్నీ అమ్మితే, నా చీరలన్నీ అమ్మితే—

శ్రీ: అమ్మనియ్యను.

వ: వినమంటే - తక్కినఖర్చులు నేను సంపాదిస్తా, యీలోపల. వాటితో మనం యెక్కడికో - యే గంగాతీరానికో వెళ్ళి ఒక చిన్న స్థలం కొనుక్కుందాం. అటువది ఒక పాయ మనలోట యిసెక

గుండా చల్లగా ప్రవహిస్తోవుంటుంది. చిలకలూ, అన్ని పక్షులూ, కోవెలలూ ఎప్పుడూ కూస్తోవుంటాయి. ఆవుల్ని కొందాం. గడ్డిమేటి వేద్దాం. చామంతాలూ, మల్లెలూ, నంపంగీ, గులాబీ, అన్ని పువ్వులూ పూస్తాయి. అట్లా వెన్నెళ్ళలో, యేటిపక్క-బయిళ్ళలో, యె-తో ఆనందంగా వుండదూ? ఈశ్వరుడికి చిన్నగుడి కట్టి, భజనలూ స్తోత్రాలూ చేసుకుంటే-ఎప్పటికో ఆ అదృష్టం!

శ్రీ : యింకెవరూ వుండరూ?

వ : ఎవరూ వొద్దు. మనిద్దరమే. చాలదూ?

శ్రీ : ఏంతోస్తుంది? పూరన్నా దగ్గర వుండను.

వ : వొద్దు. తోచడానికేం, తోస్తుంది. కొంతకాల మయింతర వారే. యేమో-దుర్గకరణిస్తే-ఒక చిన్నపాప, పుంటుండేమో!

శ్రీ : మనకే! పిల్లలే!

వ : అదుగో! అంత వొంటరిగా వుండలేవు. అవునా?

శ్రీ : నీ కోసం.

వ : కాని, అన్నీ కలలే. కలలే-అన్నీ కలలే!

‘త్యాగం’

మూడో రంగం

[రాత్రి పదిగంటలు అంతా మొదటిరంగంలాగే వుంది. సీతారత్నం మంచంద్గిరిగా కూచుని రామాయణం చదువుతోంది. ఉత్తరరామాయణంలో రాముడు వాదిలినప్పుడు సీత యాడవడం.]

భీ: అడుగో! మీ ఆయన వచ్చాడు.

సీ: యింత తొందరగా వచ్చారే యీవాళ!

భీ: మరి రామాయణం చదివిన ఫలం!

(భమరాంబ వెళ్ళింది. సీతారత్నం నైఖరి మార్చింది. పోకులు తగ్గాయి. కేశవరావు వచ్చాడు. కోపంతో విసురుకుంటూ వచ్చాడు. చెప్పు లోమూల విసిరాడు. కండువా పారేశాడు.)

కే: ఏం, స్నానానికి సిగ్గు వున్నాయా?

సీ: సిద్ధంగా వున్నాయండీ.

కే: నువ్వు భోంచేశావా, లేదా?

సీ: లే దింకా.

కే: ఏం చెప్పాను, నీకు: నేను వచ్చిందాకా వుండవద్దన్నానా? బుద్ధిలేదా? మళ్ళీ తలనొప్పి అని మూలిగి నాడువతెంచుతారు. పెధవనంసారం! పాడుగోల పట్టుకుంది.

(కాళ్ళు కడుక్కోడానికి సీల్చిచ్చింది. కాళ్ళు కడుక్కోగానే తుడిచింది)

కే : ఇవన్నీ నా కేం చెయ్యనక్కర్లేదు- వెళ్ళు.

సీ : స్నానానికి రండి.

కే : అక్కర్లేదు.

సీ : ఇప్పుడేగా అడిగారు.

కే : నా యిష్టం.

సీ : మరి భోజనం చేస్తారా ?

కే : చెయ్యను.

సీ : ఎందుకు ?

కే : పో-—నువ్వు మాట్టాడకండా పోయి భోజనం చెయ్యి.

సీ : మీరు చెయ్యకండానా ?

కే : నన్ను విసికిస్తా వేం ? తన్నులు కావాలా ? బుద్ధితేదూ ?

సీ : సరే, మీయిష్టం. బతిమాలుకుంటా; నామాట వినండి.

కే : నోరుముయ్యి.

(వూరుకుంది)

సీ : పాలు తాగుతారా ?

(యిచ్చింది. తాగిం తరవత తాంబూలం యిచ్చింది)

కే : పెట్టలో డ బ్రెత్ వుంది ?

సీ : వదిరూపాయిలనోటూ, చిల్లరా వుంది.

కే : మొన్న నేగా యాభై రూపాయ లిచ్చాను. ఏం చేశావు?

సీ : నే నేం చేశాను ? మరి బస్తాబియ్యం, చాకలాడికీ—

కే : యితరకర్పా, యిద్దరికీ ! ఎక్కడ సంసారం దాపరించింది, నాకు !

సీ : (విసయంగా, భక్తిగా) పడుకుంటారా ?

కే : నిద్ర రావడం లేదు. నీ చదువేదో యేడుసుకో. నా జోలెం దుకు ? (సీతారత్నం చదువుకోడానికి కూచుంది. కేశవరావు పచారుచేస్తున్నాడు. ఆమె రామాయణం బిగ్గరిగా చదువుతోంది)

కే : (కొంచెం నేవుండి) అబ్బా! బిగ్గరిగా చదవకు—గోల. (సీత లోపల చదువుకుంటోంది.)

కే : నీ మిరియాలపేరు ఎన్ని కాసులు ? (సీత విసలేదు)

నిన్నే ! నీ మిరియాలపేరు ఎన్ని కాసులు ?

సీ : ఇరవై మూడు. యిప్పు డెందు కా సంగతి ?

కే : ఎందుకోలే. నీగోల నువ్వు ఏడ్చుకో. (మరిచిపోయి సీత మళ్ళీ బిగ్గరిగా చదువుతోంది.)

కే : అంతా అబద్ధం.

సీ : ఏమిటి ?

శ్రీ: పతివ్రతలూ లేదు. ఎవరూ లేదు. అబద్ధాలు రాశారు, పుస్తకాలనిండా. సీతల! అందరాడవాళ్లు దొంగలే! లోకమంతా—

సీ: సీతాదేవీ—

శ్రీ: సీతా అంతే, పీతా అంతే! ఆడదైతే సరి!

సీ: కళ్ళు పోతాయి, అట్లా అనకండి. వినండి. (చదువుతోంది.) మీరు వినటంలేదు.

శ్రీ: లేదు, లేదు. వింటున్నా. (ఆమె చదువుతోంది కొంచెం నేపటికి ఆపింది)

సీ: ఏదో ఆలోచిస్తున్నారు. ఏదో, మీ ముఖం మారింది కూడాను. ఎప్పుడూ యిట్లాలేదు. విచారం బాధిస్తోంది. మూఢురాలిని. అది గుర్తించక గుడ్డిగా చదువుతున్నాను. (పుస్తకం కింద పెట్టింది)

శ్రీ: ఏమీలేదు. నిజం. వింటున్నాను. చదువు. ఏమంటావు?

సీ: (లేచి)నాదగ్గర దాస్తారా? ఇట్లా కూచోండి. అంతమాత్రం కనిపెట్టలేనా?

(సీతారత్నం పుతాసహంగా వుంది. అతన్ని మంచంమీద కూచోపెట్టి పక్కన నుంచుంది).

సీ: ఏమిటి చెప్పండి. ఎందుకట్లా వున్నారు? నావల్ల ఏమన్నా అవచారం జరిగిందా?

శ్రీ: ఛా, ఛా. నువ్వా ఏం లేదు. కొంచెం అలిశాను.

సీ: (అణచుకోలేని బాధలో) అదా!... (ప్రయత్నపూర్వకంగా) విసరనా? యింకా పాలు కావాలా? కాళ్ళుతీవులు, అవునా?

(కేశవరావు పరధ్యానంగా వున్నాడు; చిన్నబోయిన మొహంతో సీతాకాంతం కిందకూచుని కాళ్ళు పడుతోంది.)

సీ: బావుందా?

కే: అఖిలేదు.

సీ: ఇట్లాంటిప్పుడు నాన్నకీ తీవులుగా వుండేవి.

కే: యాభై యేళ్ళ మీ నాన్నా, నేనూ వొకటా?

సీ: కాదు లెండి. ఇంకా చిన్నప్పుడూ అంతే.

కే: నా కేమీ నొప్పులు లేవు. వొదులు.

సీ: పోనీ, నాకు ఆనందంగా వుంటుంది.

కే: ఏమిటి అందరికాళ్ళూ పడితే ఆనందమా? వడ్డిమంగలి దానవా?

సీ: అందరి కాళ్ళూనా! మీపాద నేవకురాల్సికద నేను.

కే: అదేమిటి: వుస్తకంలో లాగు అట్లా మాట్లాడ్డం నేర్చుకున్నావు?

సీ: పాపం. అలిసిపోయినాడు... ఆ - వుండండి.

ద్రావిడులు తెరుస్తూ తనలో తను మాట్లాడుకుంటోంది) దుర్మార్గు, రాలు. యాయన అలిసిపోతే దానికేం! వశువు. ('సిగార్ బకటి పైకి తీసి, అగ్గిపెట్టెలోనూ తీసుకొచ్చి, కేశవరావు నోట్స్ పెట్టి వెలిగిస్తోంది.)

కే: యి దెక్కడిది నీకు? దీనిపొగజూస్తే వాంతిచేసుకుంటావుగా!
నీ: అవాళ మీరు పొగకాల్చి, న న్నేడిపించాలని తెచ్చారా, నన్ను కొట్టినరోజు! ఆ దూకుళ్ళో దీన్ని యిక్కడే కందపడేసి వెళ్లారు.

కే: అది దాచావా, పిచ్చిపిల్లా!

నీ: అమ్మా అంతే, మీరు అంతే, నన్ను 'పిచ్చిపిల్లా' అంటారేం? అంత తెలీనిదాన్నా!

కే: నిజంగా తెలీనిదానవే. ప్రేమగా, ఇంత తెలీని పెళ్లాం ఎవరికీ లేదు.

నీ: మూర్ఖురాలే—

కే: ఛా, లోకజ్ఞానం లేనిదాన వన్నమాట.

నీ: మరి లోకం ఏం చూపారు, జ్ఞానం రావడానికి!

కే: పాడులోకం, పోనిదూ! చూడకపోతేనే మంచిది.

నీ: మీకు, కులాసాగా వుందా, యిప్పుడు? ...లేదు, యింకా మొహమే చెవులోంది ఆనంగతి.

(మళ్ళీ అలమారు తెరచి స్థానంలో వర్చతు పోసి తీసుకొచ్చి తాగిస్తోంది.)

కే: ఏమిటీ, ప్రపచారమంతా; నా కెందుకూ—ఇట్టా కూచో నీ కెందుకు యీ శ్రమంతా!

(పక్కన కూచో పెట్టుకున్నాడు)

నీ: మీ శ్రమంతా నాదే. నాతో చెప్పితే నేనూ పంచు కుంటాను. అప్పుడు సగ మవుతుంది.

కే: కాదు. ఒక పోయ్యిలోనుంచి యింకో పోయ్యి వెలిగిస్తే మంట సగమవుతుందా?

నీ: మంట వున్న దన్నమాట. చెప్పండి ఏదే: ఎవరిమీదో, ఏమిటో?

కే: ఎంతైనా, స్త్రీడగు కూతురు

నీ: పిచ్చిదాన్ని — యీ పై ప్రపచారాలన్నీ చేస్తున్నాను. ఏమిటా బాధ?

కే: నీతో చెప్పి ఏంలాభం?

నీ: స్నేహితులతో చెప్పుకుంటారే; ఏం లాభం?

కే: వాళ్ళతో వేరు. వాళ్ళ కర్థమాతుంది. సహాయం చేస్తారు.

నీ: నా కర్థం కాదు. ఊరికే వాగే ఆకోతులకన్న నాకు తెలివి లేదా? మరి అర్థంచేసుకునే జ్ఞానం యివ్వరాదా? ప్రేమ వున్న న్నాల్సూ, ఆడుకుంటారు, మా బుగ్గలతో, మా జుట్టుతో.

ద్రావిడుల తెరుస్తూ తనలో తను మాట్లాడుకుంటోంది) దుర్మార్గు, రాలు. యాయన అలిసిపోతే దానికేం! పశువు. ('సిగార్ ఒకటి పైకి తీసి, అగ్గిపెట్టెలోనూ తీసుకొచ్చి, కేశవరావు నోట్స్ పెట్టి వెలిగిస్తోంది.)

కే: యి దెక్కడిది నీకు? దీనిపొగజూస్తే వాంతిచేసుకుంటావుగా!
నీ: అవాళ మీరు పొగకాల్చి, న న్నేడిపించాలని తెచ్చారా, నన్ను కొట్టినరోజు! ఆ దూకుళ్ళో దీన్ని యిక్కడే కిందపడేసి వెళ్లారు.

కే: అది దాచావా, పిచ్చిపిల్లా!

నీ: అమ్మా అంతే, మీరు అంతే, నన్ను 'పిచ్చిపిల్లా' అంటారేం? అంత తెలీనిదాన్నా!

కే: నిజంగా తెలీనిదానవే. ప్రేమగా, ఇంత తెలీని పెళ్లాం ఎవరికీ లేదు.

నీ: మూర్ఖురాల్నే—

కే: ఛా, లోకజ్ఞానం లేనిదాన వన్నమాట.

నీ: మరి లోకం ఏం చూపారు, జ్ఞానం రావడానికీ!

కే: పాడులోకం, పోనిదూ! చూడకపోతేనే మంచిది.

నీ: మీకు, కులాసాగా వుందా, యిప్పుడు? ...లేదు, యింకా మొహమే చెవుతోంది ఆనంగతి.

(మళ్ళీ అలమారు తెరచి గ్లాసులో వర్షపు పోసి తీసుకొచ్చి తాగిస్తోంది.)

కే: ఏమిటీ, ప్రపంచమంతా; నా కెందుకూ—ఇట్టా కూచో నీ కెందుకు యీ శ్రమంతా!

(పక్కన కూచో పెట్టుకున్నాడు)

సీ: మీ శ్రమంతా నాదే. నాతో చెపితే నేనూ పంచు కుంటాను. అప్పుడు సగ మవుతుంది.

కే: కాదు. ఒక పాయింట్‌లోనుంచి యింకో పాయింట్ వేలిగిస్తే మంట సగమవుతుందా?

సీ: మంట వున్న దన్నమాట. చెప్పండి ఏదే: ఎవరిమీదో, ఏమిటో?

కే: ఎంతైనా, స్త్రీడగు కూతురు

సీ: పిచ్చిదాన్ని — యీ పై ప్రపంచాలన్నీ చేస్తున్నాను. ఏమిటా బాధ?

కే: నీతో చెప్పి ఏలాభం?

సీ: స్నేహితులతో చెప్పుకుంటారే; ఏం లాభం?

కే: వాళ్ళతో వేరు. వాళ్ళ కర్థమాతుంది. సహాయం చేస్తారు.

సీ: నా కర్థం కాదు. ఊరికే వాగే ఆకోతులకన్న నాకు తెలివి లేదా? మరి అర్థంచేసుకునే జ్ఞానం యివ్వరాదా? ప్రేమ వున్న న్నాళ్ళూ, ఆడుకుంటారు, మా బుగ్గలతో, మా జుట్టుతో.

అది పోగానే, అప్పు డర్థమౌతుంది మేం బొమ్మలకంటే ఏమీ గొప్ప కామని—అందుకు తప్ప పువయోగం లేదని. స్త్రీ తన హృదయంలో అర్థం చేసుకున్నట్టు పురుషుడు చేసుకోగలడా! మీరు నా దైవం—నా శ్రీరామచంద్రమూర్తి—మీరు నా హృదయదీపం—నా లోకకల్యాణం.

కే: నిజమా—న న్నింకా అట్లా అనేవాళ్ళు లోకంలో ఒక రున్నారా? నిజమా—ఆమాటలు—ఇంక ఒక్క హృదయం లోనన్నా గౌరవ ముందా నాపైని.

సీ: కొంచ మనుకున్నారా? ఈ జీవితమంతా మీదే! (సాదాల మీదికి జారుతోంది. కేశవరావు ఆమెని ఎత్తుకుని ముద్దు పెట్టుకో బోయినాడు. సీత చేతుల్లోంచి దూరి దూరంగా వెళ్ళింది)

కే: ఎందుకు దూరమౌతావు? నాకు తెలుసు—నీకుకూడా అనన్యమే. నిన్నింత యేడిపించి—

సీ: కాదు, కాదు.

కే: యేడిపించి, నీ ప్రేమనంతా కాలుకింద రాసి, చంపి... అవును... యీ పశువుని...

సీ: కాదు, వినండి.

కే: పశువుని యెవరు తాకనిస్తారు!

సీ: (ఆతన్ని కావలిచుకుంటూ) అంటారా అట్లా? ఇప్పు డనండి.

కే: నిజంగా యిష్టమే?

సీ : (చప్పుస వొదిలి దూరంగా నుంచుని) అది కాదు మీకు నామీద మనసులేంది, నన్ను సంతోషపెట్టడానికి కావలించుకో నట్లుగ్లేదన్నాను. కానిమీరు నన్ను కావలించుకునే సంతోష పెట్టాలా? మీ రూపం చాలదూ? నామనసులోని మీ భావం చాలదూ?

కే : ఈ కొత్తమాటలన్నీ ఎక్కడ నేర్చుకున్నావు? ఎందు కిట్లా మారావు?

సీ : యిట్లామారడం బావుండలేదా? పోట్లాడితేనే బావుందా?

కే : అట్లానే వుంది—

సీ : పోట్లాడ మని ఆజ్ఞ ఐతే - (ఆగింది)

కే : ఐతే—

సీ : అది చాతకాదు.

(ఈ సంభాషణలో ఆటే మనసు లేకండా మాట్లాడుతో వుంటాడు కేశవరావు)

(కొంచెం వూరుకున్నారు. కేశవరావు ఆలోచిస్తున్నాడు. సీతారాం ఆలోచిస్తోంది. కేశవరావు మొహంలోకి దీనశ్వు వచ్చేస్తోంది.)

కే : నన్ను ఉంచగలవా? అన్నీ మరిచిపోయి - ఒక్కదానికీ కోపంవుంచుకోక—

సీ : (అతనితలని కావలించుకుని) ఏమి? జ్ఞాపకముంటేనా, మరిచి పోవడానికి! ఎప్పుడన్నా కోపంవస్తేనా పోవడానికి.

(ఆమె రొమ్ములో తలపెట్టుకుని ఏడుస్తున్నాడు. ఆమె పమిట తొలిగిపోయింది. రవిక తడిసిపోయింది. చేతులు అరిచిమెడని రెండు వేపులా గట్టిగా మోటుకుంటున్నాయి. ఆమె పెద్దజాబ్బు యిద్దర్నీ కప్పుతోంది)

(మాట్లాడకండా కొంతసేపు పూరుకున్నారు. కేశవరావు యేడుపు గుర్కులు విపపడుతున్నాయి)

సీ : ఏడుపెందుకోయ్? అంతరిచామే! అంతరిచారమే! ఇక్కడ పడుకో. నాబాబు లోకంలో అలిసిపోచ్చాడు-ఇక్కడ విశ్రాంతి. ఇక్కడే బలం- యిక్కడే అమృతం - అన్నీ వున్నాయి. వెధవ లోకం! మనుషుల్ని మాడ్చిచంపుతుంది. నేనే లేకపోతే, పాపం- పాపం- యూమయ్యేవాడు.

కదలకండి- అట్టానే వూడండి. ఈనిమషాల్ని అట్లా సిద్దపోసిండి. (మళ్ళీ పూరుకున్నారు. ఆమె చేతులు అరిచి వీపు మెల్లిగా రాస్తున్నాయి. సగంమూసిన ఆమె కళ్ళలో గొప్ప శాంతి కనపడుతోంది.)

కేశ : నామీద ప్రేమచూపకు. నేను అనర్హుణ్ణి- దరిదుర్గిణ్ణి. నన్ను గౌరవించకు. నిన్ను-

సీ : ఇంకెవ్వని గౌరవించను? మీరు- మీరే నాభర్త- మీరు నాదైవం- నా శ్రీగౌరవచంద్రిమూర్తి- మీరు నాహృదయ దీపం, నాలోకం, నాకళ్యాణం-

(అతని చేతుల్ని తీసుకుని ముద్దుపెట్టుకుంటోంది.) ఇవన్నీ నావే!
ఏం చేస్తే నే? ఎక్కడ తిరిగితే నేం? అంతా మాయ! ఒక్క
భక్తే, ఒక్కపాతివ్రత్యమే. యీ హృదయంలో, మీరూప
ధ్యానమే నిజం! ఏం చేస్తేనేం? నన్ను చంపితేనేం... వెళ్ళండి...
దాన్ని తెచ్చుకోండి. ఇక్కడే పడుకోండి, యిద్దరూ. విసురు
తాను, సేవచేస్తాను, మీయిద్దరికీ—

కే: వుండు, వుండు. వొద్దు.

సీ: ఏమి టాబాధ? నేను మాట్లాడను పోనీ (చేతులు
రాస్తోంది. కొంచెం పూరుకున్నారు)

కే: (చప్పన లేచి) చంపుతాను, చంపేస్తాను, నరుకుతా...

సీ: ఏమిటి? ఏమి టిది? పూరుకోరూ?

కే: వుండు—అడ్డుపెట్టుకు—ఎవరిడ్డమొస్తారో రానీ—

సీ: చంపండి—నరకండి—

కే: ఎవర్ని?

సీ: నన్ను.

కే: నిన్నా... ఛా... ఛా... నిన్నా—

(స్త్రీ అతన్ని కూచోపెట్టి నముదాయిస్తోంది)

సీ: ఎందుకా కోపం? నామీద తీర్పుకోండి నెమ్మదవుతుంది.
వాళ్ళు పూరుకుంటారా? మరి నరికితే. మాట్లాడకండా పడు
కోండి. మీ రిట్లా నాదగ్గరికి వస్తే ఎంతబావుంటుంది.

(కేశవరావు మళ్ళీ ఏడుస్తున్నాడు)

మీ కింకా విచారం పోలేదు. నాతో చెప్పండి.

కే: ఎందుకు? ఏం లాభం?

సీ: మీ కావిచారం తగ్గుతుంది. ఎంతబాధ, పాపం!

కే: ఛా, ఛా, నీతోనా? ఎట్లా చెప్పను?

సీ: చెప్పండి. ఫరవాలేదు...ఏం చేసింది?

కే: ఎవరు?

సీ: అదే—ఆ వనకుమారి—

కే: నీ కెట్లా తెలుసు?

సీ: తెలుసు—

కే: (కోపంతో) ఎట్లా? చెప్పు ముందు.

సీ: యింకెవరున్నారో, మిమ్మల్ని ఏడిపి చేందుకు? చెప్పండి. మీబాధ పోగొడతానుగా.

కే: (నెమ్మదిగా) సీ కేంచాతనవుతుంది?

సీ: నేను ప్రేమిస్తున్నాను గానక, నాచేతనే అవుతుంది. ప్రేమలో అన్నీ కరిగి మాయ మౌతాయి. చెప్పి చూడండి.

కే: అది.....ఏమనుకోక—

సీ: ఆ—

కే: అది నన్ను.....ఏంలాభం? చెప్పను. నీతో చెపితే మాత్రం, యీమంట ఎట్లా చల్లారుతుంది.

సీ : అట్లా అనకండి ఇంట్లో కూచుంటుంది, అడదానికేం చేత నవుతుంది అనుకోకండి. అమూల్యాలు, సహజంగా యీశ్వరు డిచ్చిన అమోఘవంతు-యీశరీరం, ప్రాణం, మానం వున్నాయి.

కే : ఆ ముండ—అది నన్ను వొదిలేసింది.

సీ : (బాధతో) అందుకా మీరు దుఃఖించడం ! (నొచ్చుకుని చేతులు వొదులుచేసింది)

నీచురాలు, అధమురాలు, అది—

కే : కాదు. అది పుత్రమురాలే—

సీ : కాదు. మిమ్మన్ని వొదిలి మీ కింత బాధకలిగించిన దుర్మతి—

కే : నీకు దానిహృదయం తెలీదు. నన్ను ఎప్పుడుకూడా, నామొహాన్ని, అందాన్ని, నా తెలివినీ—

(సీత బాధ పడుతోంది.)

సీ : ఐతే ఎందుకు వొదులుతుందే ? ఈమంచికళ్ళని, ఈ నిర్మలాతఃకరణాన్ని వొదిలింది. మళ్ళీదాని కీజన్మలో యింత అదృష్టం, పెన్నిధానం, దొరుకుతుందా ? మీరు పొరబడ్డారుగాని—

కే : అది మంచిదే. కాని యింకో దుర్మార్గుడు, పరమపాతకి-వాడు-

సీ : వాడికోసం మిమ్మన్ని వొదిలించా ? ఇంకా దాన్ని ఉదారురాలు అని పొగుడుతారు. ఎంత మంచి హృదయంమీది !

కే: అ జేం చెయ్యలేదు, పైగా అడ్డపడ్డది. వాడు నన్ను యాడ్చి...

సీ: ఈడపడమే!

కే: అంటే, యాడపలేదులే. నేనే తన్నా ననుకో-

సీ: ఇంకేం! మరియిక-

కే: అంటే. నేనే గలిచా ననుకో. కాని, అక్కడ...చూడు, అవి బోగ వాళ్ళ యిళ్ళు. పదిమందీ పోగవుతారు. అందుకని పూరుకున్నాను గాని-

సీ: పూరుకున్నారా?

కే: వాడి కెంత బలమని! కాని యిప్పు డూరుకోను. నేను పూరుకునే మనిషిని కాను. దాని-దాన్ని-యిద్దర్నీ కోనేస్తాను-కత్తితో సరికేస్తాను.

సీ: పాపం! దా న్నెందుకు?

కే: అదే, అదే. దాని కోసమే! దానికీ వాణ్ణి చూస్తే యిష్టమే. నన్ను మోసంచేసి, నాడబ్బుతా తింటో, నాముందే... దాన్ని డొక్కలో పోడిచి, చంపి-కట్టుకుంటున్నా తప్పి-

సీ: ఎందు కాకోపం? దానికేం తెలుసు, పాపం! దానిజన్మ అట్లాంటిది. మీరు కోస్తేమార్తె...!

కే: వుండు, వుండు. న న్నది చేసినద్రోహానికి, దాన్ని ముక్కలు ముక్కలు చేస్తేమార్తె...!

సీ: ఊమించండి. దాన్ని ఊమించండి. దాని లె ఫ్కమిటి? దాని గుణం అది చూపుకుంది. మీరు కూడా యింత ఆగ్రహ పడి, మీ శాంతాన్ని నాశనంచేసుకుంటారా?

కే: శాంతం కాదు. శాంతంవల్లే తన్నులు తిని బైటపడ్డాను. రాత్రి రహస్యంగా నిద్రపొయ్యేప్పుడు—

సీ: వినండి. మీ ఆత్మ నాశనం చేసుకోకండి—పోనీండి—ప్రేమ చూపండి...

కే: లే, వాదులు. వెళ్ళనీ. యిప్పుడే...

సీ: నా కంఠంలో ప్రాణ ముండగా వీల్లేదు ..

కే: (తోసేసి) పో, వాదులు—అడ్డురాకు అట్లాంటి మణి - దేదీప్యమాన విగ్రహం—దాన్ని విడిచి బతికగలనా? లే, అందరూ—పూరంతా సవ్వరూ? చచ్చాడు—అదీ చచ్చింది. నా చేతుల్లో.

సీ: కొట్టండి—నన్ను పొడవంకి. మీ కేలపాయం కలిగినా నేను సహించను మీ కోపం నావంటిమీద తీర్చుకోండి.

(కేశవరావు చప్పున సీతారాంని కావిలించుకున్నాడు)

సీ: శాంతించండి. నామీద దయచూపనే అక్కర్లేదు. మీరు శాంతించండి. అదే చాలు నాకు.

కే: గా, నా వొళ్ళు మరిచిపోయ్యాను. ఛీ, ఛీ, ఆ మాండి నా కెందుకు? నాకు వొడ్డనే వొడ్డు రా! నిన్ను తన్నానా?

సీ : మీకు ప్రపంచానికిగా వుంటే యింకా తన్నండి. యీదేహం మీది. నాది కాదు—

కే : తన్నాను. నన్ను తమించు—

సీ : నామాట వినండి. చంపుతాను, చంపుతానంటారు. ఎవరిని చంపుతారు? ఎవ రది? మీరే! నేనే! వా డెవరు? మీరే! అందరూ - అందరూ- శ్రీరాముడే! చంపే దెవరు? చంపించు కునే దెవరు? అయ్యో పిచ్చివారా! మిమ్మన్ని మీరు పొడుచు కుంటారా? పోనీ, చంపితేమార్త్రా, అది మీ దవుతుందా? దాని హృదయం మారుతుందా? మిమ్మన్ని పాపం చుట్టుకో దంకన్నా ఫలిత మేమిటి? వాళ్ళిద్దరిమీదా దయచూపండి. నేను వొండుతాను, ఫలహారాలు పంపండి. నేనూ వొస్తాను.

కే : నీకేం మతిపోయిందీ. వాడికి ఫలహారాలా? ఫలహారాలే! ను వ్వేతన్నా చెప్పు, నా కీకోపం ఆగదు. వాడి కెల్లానూ నాచేతు లో చావు రాసిపెట్టి వుంది.

సీ : పోనీ, యీమాట వినండి. చంపాలా? నామాట వినండి, చివరదాకా చంప వొద్దనటంలేదు. సరే. వాణ్ణి చంపనే చంపవలసివస్తే, మీ కానిశ్చయమే ఐతే, కానీండి. నేను మీ దాసిని, మీవిధేయురాలిని; నే నుండగా మీ రెండుకు చెయ్యి చేసుకోడం? నేను చంపుతా, నన్ను చంపనీండి...మీరు— వారు, మిమ్మన్ని ఆపదలోకి పంపుతానా? యిట్లా...యి ట్లా...దాచుకుంటా. కాని కట్టేస్తా ననుకోండి. మీయిష్టం

మాయిష్టం. కాని మీ బాధలు కోపాలు, అన్నీ భరిస్తాను. ఏమంటారు?

(కేశవరావు మూర్ఛాడకండా పడుకున్నాడు)

దాన్ని చంపుతా నన్నారు కదా, నిజంగా చంపుతారా? పోనీ, నేను చంపనా దాన్ని? అమ్మా. మీరు ఒప్పుకుంటారా? నాకు తెలీదూ? ఆకోప మంతా విరిగి పోయిన పేరీమ! నిజంచెప్పండి. అవునా? నాకు తెలీదూ? దా న్నెంత ప్రేమించకపోతే యింత ఆగ్రహిస్తారు?

కేశవరావు! నేను భరించలేను. ఈ బాధ నీ కర్మకాదు. ఎంత మోసం చేసింది! ఎంత నమ్మించింది. వాడు రాకముందే, అంతకు ముందే—‘మిమ్మన్ని చూసి ఏస్త్రీ మోహించదు? ఏ హృదయం మిమ్మన్నించి వియోగడవడి మరణించదు?’ అంటోంది అంతా అనృతం. ఇప్పటికీ నమ్మలేను. ఎట్లా అంతనూనృతహృదయంలో యింతకావట్యం దాచిందో! నా తిండి తింటో, నా బట్టకడుకో అన్నాళ్ళు—అన్నాళ్ళు—నాముద్దుమాట లన్నిటినీ వాళ్ళిద్దరూ వెక్కిరించుకునేవాళ్ళు గావును! నాఫలహారాలు తిని—నా వెలితనానికి, నా గుడ్డితనానికి నవ్వుతో... అట్టచుట్టదాని కోసం పదిహేను వందలూ దొంగతనం... (ఆగాడు)

సీ : ఏమిటి? దొంగతన మేమిటి?

కేశవరావు : ఏం లేదు.

సీ : చెప్పరా? దొంగతన మేమిటి?

కేశవరావు : ఏమీ లేదంటే—

సీ : నాతో చెప్పాలి. చాలాభయపడుతున్నారు. దొంగతనమా? పదిహేనువందలా? చెప్పండి. ఏదో కొంప ముణుగుతోంది. నాతో చెప్పకపోతే వీళ్లేదు. తరవాత ఏడ్చి లాభంలేదు.

కే : అబ్బా! నిజమే—నిజమే! కొంపమీదికే వచ్చింది. ఎవరితో చెప్పకు. బాంకిలోంచి ఆడబ్బు తీసి, దాని కిచ్చాను—

సీ : బాంకిలోంచి...చచ్చాము—చచ్చాము. మీ పుద్యోగం పోతుందా? ఎప్పుడు? ఎందుకు?

కే : అబ్బా, అవన్నీ అడక్కు. యిచ్చాను.

సీ : దొర్భాగ్యురాలు, దొంగది. ఇంతపని చేసేంతరువారే, చివరికి మిమ్మన్నీ, మనిషిని తీసుకుంది, చాలదూ! యింకా పైగా మిమ్మన్నిట్లా దివాలాతీయించి, బికారిని చేసి, కైదులోపెట్టించి తలుచుకుంది. లేవదు. మిమ్మన్నీ పట్టుకుంటారు. సిగ్గు, అవమానం, పోనీ నాసంగతి తలుచుకున్నారా?

కే : తిట్లకు. నేను దోగిహిని. పాతకిని, ఏం కాను? నాకు తగిన పోయిచ్చితి మయింది.

సీ : పోనీండి. మరి యెట్లా తీరుద్దా మనుకన్నారు?

కే : ఏమో- ఎట్లానో-!

సీ : అదే దొంగిలించమందా?

కే : దానికి తెలీదు. నాదే నని యిచ్చాను.

(సీత యేవో అతని ఆవద తప్పించే పద్ధతి మనసులో వుంచుకొని, ఆతనిని కొంచెం యేకిపించాలనే ప్రద్యేశ్యంతో మాట్లాడుతోంది)

సీ : నరేలండి. మరి యిప్పు డే చేస్తారు ?

కే : ఏంచెయ్యనా అనే ఆలోచిస్తున్నాను.

సీ : యిదాకట్లొంచీ ఆలోచించారుగా, యామన్నా తోచిందా?

కే : ఏమీతోచలేదు.

సీ : మరి పాపం ! మీకు చాలాతంటా వొస్తుందే ! పనిపోయి కైదులోకి.

కే : పిచ్చిదానా, భయపడకు. అంతవరకు రానిస్తానా !

సీ : (Disappoint ఐ) ఏంచేస్తారు ? అంత డ బైవరు అప్పిస్తారు ?

కే : ఆ పె్పందుకు? నీనగలు లేవూ?

సీ : నా నగలా ! అమ్మతారా?

కే : బంగారం ధర బాగానే వుంది.

సీ : అవి నావిగా-

కే : అవును. అందుకనే.

సీ : నే నివ్వకపోతే.

కే : ఎందు కివ్వవు? యివ్వ కేం చేస్తావు?

సీ : ఎందు కివ్వా లేం?

కే: ఎందు కేముంది! అవసరం గనక.

సీ: మీరు సొమ్ము దొంగిలించి, మీముండ కిచ్చుకుంటే-మరి నేను నా సగలమ్మి-

కే: మరి భార్యకీ, లంజీకీ భేద మేమిటి?

సీ: సగలిచ్చేది భార్యా, అనుభవించేది లంజా. అంతే—

కే: మరి కష్టకాలంలో భర్తకి యియ్యకపోతే...యియ్యవా ఏమిటి?

సీ: ఇస్తా లెండి. కాని, యియ్యనంటుం దనుకోండి ఒకత్తె-

కే: యివ్వకపోతే తన్ని లాక్కుంటారు.

సీ: మరి భార్యనిగా—

కే: భార్యే భర్తజనప్పుడు.

సీ: నే నివ్వకపోతే తంతారా?

కే: చా, ను విస్తా వని ముందే తెలుసుగా గాకు.

సీ: (అలోచనగా Disappointed గా) ముందు తెలుసునా? అవును.

కే: ఎందు కా బెంగ?

సీ: ఏంలేదు.

కే: చెప్పాలి...దిగులుపడకు- మళ్ళీ చేయించిపెడతాను. సగల మీద అంతప్రేమా? మొగుడికన్నా ఎక్కువా?

సీ: అది కాదు.

కే: ఏమిటి?

సీ: మీరు నానగలు అమ్మడం సంగతి అనుకోరు. ఎట్లానా అని దిగులు పడుతోవుంటారు. అప్పుడు నానగలు యిస్తానంటారు. మీ కెంతో సంతోషం కలుగుతుంది. నాభార్య నాకింత త్యాగంచేసింది కదా అనుకుని, యెంతో ప్రేమిస్తారనుకున్నాను.

కే: పిచ్చిదానా, నా ప్రేమంతా యిదివరకే యిస్తినిగదా, యింక కొత్తగా ప్రేమ యివ్వడ మేమిటి? త్యాగ మేమిటి, నీ మొహం! భార్య భర్తల్లో: విశ్వమైన తరవాత. అనలు నగలొక భాగ్యంగా కనపడతాయా, భక్తిముందు!

సీ: నగలమీదప్రేమ లేంది, త్యాగం ఘనత ఏముంది?... పోనీలండి.....ఇప్పుడు సంతోషంగా వుందా?

కే: కాని, అది పది హేనువందలూ అన్యాయంగా కాజేసిందికద! నేనూరు కుట్రానా? వెళ్ళి, దాన్ని...

సీ: నే నిస్తున్నానుగా.

కే: కాని, మనకి నష్టమేగా-

సీ: మీ కేం నష్టం? నాకేగా-

కే: నీ కేమిటి: నా కేమిటి? ఈసారి అవసరం వచ్చినప్పుడు...

సీ: ఎవరికి. మీకా, నాకా?

కే: నీ కేమిటి, నా కేమిటి? మనకి-

సీ: మరి మాతమ్ముడు పరీక్షదరఖాస్తుకి రూపాయ లిమ్మంటే మిరివ్వక 'వెధవ, చదవకుండా తిరిగి తప్పాడు. వాడికి మళ్ళీ దరఖాస్తుకి డబ్బెందు' కన్నారు.

కే: అంటే ఏం?

సీ: నానాను అమ్మి యిస్తానంటే వల్ల కాదన్నారు. నానగలు-
నా అవసరం.

కే: అవును. తెలివి తక్కువగా, వృధాగా, పాడుచేసు కుంటో
వుంటే.

సీ: యిత తెలివైన. (నాలిక కొరుక్కుని) అవును లెండి.
మనకి సప్తమే. కాని దాన్ని అనుభవించ నీండి. అది మీ కెంత
నంతోహాన్ని యిచ్చింది కాదు! యితమాత్రం డబ్బు తీసు
కుంటే నేం? నాకోసం మీరు ఖర్చు చెయ్యలేదూ, ఎన్ని వేలో!
దాన్నే సుఖపడనీండి.

కే: అది వొక్కతే కాదు. అసలు దాని కోసమే కాదు, యీ
డబ్బు; ఆ వెధవకోసం తెప్పించి వుంటుంది, నాచేత, మోసంచేసి.
నాడబ్బు లాగి, పైగా నన్ను వెళ్ళ గొడతాడు! వాణ్ణి వాణ్ణి-
వాడిమీద కసి తీర్చుకుంటాను.

సీ: ఎవ డండి వాడు? వాడిపే రేమిటి?

కే: ఏమో! శ్రీ అని పిలుస్తుంది, అది.

సీ : ఎప్పుడూ దాని యింటోనే వుంటాడా ?

కే : అట్లాగే కనపడుతోంది. నాకు తెలీకండా ఎన్నాళ్ళుంచి దాచుకుందో వాణ్ణి. దాన్ని వొదులుతానా—

సీ : (ఆలోచిస్తోంది) వాడిమీద దానికి అంత యెక్కువైన ప్రేమా ?

కే : ఏమో తెలీదు. కాని, వాడు అక్కడ వున్నంతకాలమూ నన్ను చేరనీడు. ప్రేమా, భయమో !

సీ : పోనీండి. వాళ్ళతో మీ కెందుకు? ఆ నీచులతో నహవాన మైనా కష్టమే, విరోధమైనా కష్టమే.

(యిద్దరూ ఆలోచిస్తున్నారు. కేశవరావుకి కన్నీళ్ళు వస్తున్నాయి)

కే : దాన్ని వొదలలేను. దాన్ని చూడకండా బతకలేను. నీతో చెప్పడానికి సిగ్గేస్తోంది. వుండు వెళ్ళనీ.

సీ : ఎక్కడికి ?

కే : అక్కడికే.

సీ : వెళ్ళి... ఏం లాభం ?

కే : ఏదో నాగోల నేను పడతాను, బతిమాలతాను, వేడుకుంటాను. అట్లా ప్రార్థయపడితేనే నా జాలితిలచదూ ?

(లేస్తున్నాడు)

సీ : ఛీ, ఛీ, అంత నీచంగా లోకం కాకండి, డబ్బు పారేసి కొనుక్కునే బోగందాని కోసం. అందులో ఆ జాతీ నీవీలేని

కులటకోసం- నీతిపోతే పోయింది. అభిమానం త్యజించకండి.
మీకు కాదు; నాకు స్యూసతగా వుంటుంది.

కే: ఏం చెయ్యను? నిజమే. నన్ను చూస్తే నాకే పరమ అస
హ్యం కలుగుతుంది. కాని యీ విరహాన్ని వోర్చుకోలేను.
కాలిపోతోంది ప్రతినిమిషమూ. నేను నిలువలేను. ఆ, దాని
చూపు. ఆమాటలు. ఎట్లా బతకను, అది లేక?

సీ: నిజంగా అంత అవసరమా?

కే: అవును. నన్ను ద్వేషించు. నామొహం చూడకు. నాకు
సిగ్గులేదు. నీముందర చెప్పేశాను. వెధవని. ఏం చెయ్యను? నావంటి
వాణ్ణి యెందుకు కట్టుకున్నావు? (నీతారత్నం ఆలోచిస్తోంది)

సీ: మీ రీరాత్రి వెడితే రానిస్తుందా?

కే: ఏమో.

సీ: వాడు వుండడా?

కే: లేలేదు.

సీ: వుంటే.

కే: వాణ్ణి బతిమాలతా, డబ్బిస్తా.

సీ: ఈ రాత్రికి పూరుకోలేమా?

కే: పూరుకుంటే.

సీ: మూడురోజుల్లో- దాన్ని మీ కిప్పిస్తాను.

కే: ఎట్లా?

సీ : ఎక్కణో. అడగకండి.

కే : ఎట్లా ఆగను? ఒక్కసారి వెళ్ళివస్తా.

సీ : నేను మీవెంట వస్తాను.

కే : ఎందుకు?

సీ : వాడు అక్కడ వుంటాడు. మిమ్మ నేమన్నా చేస్తాడు.

కే : నువ్వు వచ్చి వంచేస్తావు?

సీ : ఏమో...వంచేస్తాను?...మిమ్మన్ని రక్షిస్తాను...దాన్ని బతిమాలతాను...మిమ్మన్ని సంతోషపెట్టుమని ప్రార్థన పడతాను. భార్యని నేను వచ్చి బతిమాలితే నిరాకరించలేదు.

కే : నువ్వా? నాప్రాణంపోయినా, నిన్ను వాళ్ళదగ్గరికి, ఆపీధు లోకి రానిస్తానా?

సీ : ఏమి?

కే : ఛా, నువ్వు...నా భార్యని అప్పగిస్తా! నీకు మతిపోయిందా!

సీ : నాదైవం, నానాథులు మీరు వెళ్ళగాలేనిది, నేను వెళ్ళ కూడదా? మీకులేని అప్రదిష్ట నా కెట్టా వస్తుంది! మీప్రతిష్ట నాప్రతిష్ట.

కే : ఛీ, ఛీ వీళ్లేదు. నువ్వా- నాభార్యని. అందరూ యేమంటారు?

సీ : నేనిట్లా భద్రంగా, పెట్టెలో విగ్రహంవలె మడిగా వుండాలన్నమాట?

కే : అవును. అక్కడంతా శాడీలు, తాగుబోతులు.

సీ : న న్నంచేస్తారు ?

కే : ఏంచేస్తారు ! వెళ్ళు, తెలుస్తుంది.

సీ : ఏంచేస్తారో నా కర్థం కావటంలేదు. వెళ్ళి చూడాలనే వుంది.

కే : చాల్లే, పూరుకో. నేను వెళ్ళి వస్తాను.

సీ : వెళ్ళారా, నేనూ వస్తాను.

కే : వీళ్ళేదు.

సీ : (అతని మోకాళ్ళమీదండి) నన్నిట్లా వొస్తువువలె చూచు కోకండి. మీ భాష్యాలకి నే న్నెం రాను. నన్ను మీతో కష్టాలను పంచుకోనీండి. రానీండి. మీనేవ యీగడిలోనే కాదు. లోకంలో, అన్ని వేళలా, మీసవలో ధన్యురాలి చెయ్యండి.

కే : అయ్యో ! యిల్లాటి ప్రేమని వాదులుకుని నా కాదుర్పుని యేమిటో—యెందు కష్టం తిరుగుతానో !

సీ : దుర్బుధి కాదు. మొగవారు ప్రిభువులు. ఆ దష్టా—ఆ ఆనందాలు లేక పూడలేరు. మీ కేం తక్కువ, అనుభవించండి.

కే : ఎంత నీచుణ్ణి ! ఎంత దౌర్భాగ్యుణ్ణి.

సీ : నీచులూకారు, దౌర్భాగ్యులూకారు. మీకోర్కె నా కర్థం కాదు. మీరువుండగా, మీరు వున్నా లేకపోయినా మిమ్మన్ని ప్రేమించింతరువాలె యింకోమనిషిని మనసులో నిలపడం నాకెట్లా అనంభవంగా నోస్తుందో అల్లానే నామీద ప్రేమ వుండగా

దాన్ని అంతగా ఎందుకు కోరికలతో నాకర్థంకాదు కాని, మీరు కోరుతున్నారు. బాధపడుతున్నారు. మిమ్మల్ని సంతృప్తి పరుస్తాను. అది మీ చేతుల్లో రాల్చేయి చేస్తాను. కాని మీరు వెళ్ళి దానిముందు చవక గాకండి. దానిముందు ప్రార్థనపడకండి- సరేనా?

కే: ఏంచేస్తావు?

సీ: ఏదో.

కే: మోసమా?

సీ: మిమ్మల్ని మోసంచేస్తానా?

కే: దాని కిష్టంకలిగినా, వాడున్నాడు.

సీ: వాడే దాన్ని వొదిలేస్తాడు.

కే: అప్పుడు నావిజయం. కాని ఏంచేస్తావు?

సీ: అది నారహస్యం. నామంత్రం.

కే: ఏమంత్రం?

సీ: అడక్కండి.

కే: చెప్పాలి.

సీ: ఏమిటా అనుమానం!

కే: చెప్పకపోతే నేను వెడతాను.

సీ: అబ్బా! ఏమీలేదు. అది మహామంత్రం. చతివ్రాసే లండనూ నేవించినమంత్రం. వారిదగ్గర్నుంచి నే ప్రపంచేశం పొందిన ప్రణవమంత్రం.

కే: అబ్బా ! ఆ జేమిటో చెప్పుదూ, గొడవపెట్టక—

సీ: తరవాత తెలుస్తుంది. తెలిగానే 'ఆహ! ఏమో ననుకున్నాను. ఏం తెలిసి మూర్ఖురాలనుకున్నాను. ఇంత సామర్థ్యముందా నీకు?' అని ఆశ్చర్యపోతారు సామాన్యపు స్త్రీ నంటున్నారు. సామాన్యరాలినే కాని నాహృదయంలో మీమీద వెలిగే భక్తి, నా పాతివ్రత్యం నాకు మహాశక్తి లిస్తుంది. పూర్వపు పతివ్రతల కెక్లాంటి అద్భుతమహిమ కలిగింది? ప్రపంచాన్ని, భూతాల్ని, దేవతల్ని స్వాధీనంచేసుకున్నారు, పాతివ్రత్యంచేత. నేను చూపుతాను, మీకు నాశక్తిని.

కే: కాని ఆ డబ్బు యీలోపల ఖర్చుచేస్తుం దేమో !

సీ: అదీ వస్తుంది.

‘త్యాగం’

నాలుగో రంగం

[వారంగోజలతిగవార. మధ్యాన్నం పెండుగంటలు. సనకుమారి యిల్లు - గది గూటిదగ్గర అద్దంలోకి చూస్తో మంచంమీద శ్రీనివాసులు కూచునివున్నాడు; వెనక సనకుమారి పుస్తకంచదువుతో దిండుకి ఆనుకుని కూచుంది. ఆపుస్తకంనించి తనెత్తిమాట్టాడుతో వుంటుంది. శ్రీనివాసులు మొసంకత్తిరించడం; కాపు దువ్వడం, స్నో పుయ్యడం యీపనులు చేస్తో మాట్టాడుకున్నాడు పుస్తకం చదువుతో సనకుమారి సవ్యతోంది]

శ్రీ: ఏమిటి సంగతి?

వ: ఈ పుస్తకమయ్యా! రామప్పంతులూ ఆమంచంకిందే దూరాడు.

శ్రీ: ఎందుకు?

వ: (సవ్యతో) పూటకూళ్ళమ్మ...చీపురు పట్టుకొచ్చింది.

శ్రీ: ఇద్దరూ మంచంకిందేనే వున్నారా?

వ: ఆ! (చదువుతో సవ్యతో) అది సరాసరి మంచంకిందికే చూసింది. ‘రా బైటికిరా’ అంటుంది.

శ్రీ: అదీ, ఆ బోగందీ—

వ: అది యీ తమాషా చూసి ఆనందిస్తోంది.

(సనకుమారి చదువుకుంటోంది, అతను దువ్వకుంటున్నాడు)

శ్రీ: ఏమన్నా తగిలాయా?

వ: బాగా...యివ్వండి.

శ్రీ: దానికీ—

వ: లేదు. (చదువుకుంటోంది.)

శ్రీ: ఎట్లా ఏనా అడవి తప్పించుకుంటోనే వుంటుంది కాని బోగందానికి తప్పవులే.

వ: (చప్పున చదువు ఆపి) ఏవమ్మా, ఎందుకు తప్పవు? నంసారిదానికి మాత్రం, మొగుడుచూస్తే నరుకుతాడు. ఇంకా బోగందాన్నే వొడులుతాడు గాని—

శ్రీ: ఇద్దరినీ మంచంకింద దాదించా? ఏం ఖర్మం చెప్పు?

వ: నీ కేం తెలుసు? అందులో వోడడు బికా—ఇంకా వాడేడ్చిపోతాడని దయదలిది—వాణ్ణి కూడా చూసింది. హృదయమే పాడుచేస్తుంది నెలయాలిని. అదే బాగుచేస్తుంది నంసారిని.

శ్రీ: వేశ్యకి డబ్బు ప్రధానం లెద్దూ, ఏదన్నా చెప్పు.

వ: నంసారికీ?

శ్రీ: ప్రేమ.

వ: ప్రేమ! ప్రేమ! భర్త పడేసే కూడుకీ, గుడ్డకీ. మేమూ, వాళ్ళూ అందరమూ పొట్టకూటికే. అది జన్మమంతా వొక్కడికే. మేము రోజుకి ఒకరికీ.

శ్రీ : నీకు సంసారుల సంగతి ఏంటెలుసు ? భర్తతో కావరం ధర్మం. కనక వాళ్ళు పవిత్రులు.

వ : (బాధతో) సరేలే. అంతే ననుకో. నీతో నాకు వాద నెందుకు ?

(చదువుకుంటోంది. శ్రీనివాసులు దిద్దుకుంటున్నాడు) ఈయన వరోగాని మాసంగతంతా సరిగాచూసి వాగ్వివాదయ్యా !

శ్రీ : నువ్వెప్పుడన్నా రామాయణం చదివావా ?

వ : లేదు.

శ్రీ : చదవరాదూ ?

వ : నా కర్థంకాదు. కాసి పురాణం విన్నాను. బయస్కోపులో చూశాను.

శ్రీ : చదవరాదూ ! దాంట్లో తెలుస్తుంది స్త్రీ అంటే యెల్లా పుండ్రాలో.

వ : నీకు రామాయణం సంగ తెందుకు ?

శ్రీ : నాసంగ తేం తెలుసు నీకు ?

వ : నీ కల్లుదుకాణం, కాఫీహోటలు—నువ్వు యెక్కడన్నా పురాణం విన్నావా ?

శ్రీ : ఇంక కల్లుదుకాణంలేదు-ఏమీలేదు. ఈ మూడురోజులూ తాగానా ?

వ : ఏమో... చాలెద్దూ ఆహారం-ఎందుకంత చెక్కుతున్నావు ?

శ్రీ : తాగానా- లేదు. ఇంక తాగను.

వ : ఎంతసే పామాటలు - సాయంత్రండాకా.

శ్రీ : చూద్దాగాని.

వ : నిజంగానాకోసం, నువ్వుసీఅలవాట్లనిమార్చుకుంటున్నావా?
ఏది—యే వరం నాకు యీశ్వరి యిస్తుందనుకుంటున్నానో అది
సంపాదించుమాతుందా? అంతభాగ్యమా? నువ్వు వొప్పుకో—
చాలు. శ్రీ-మనం పెళ్ళిపోదాం-మనం ఈరోజుసాయంత్రం పెళ్ళి
పోదాం.

శ్రీ : నేను రాను.

వ : నాకు తెలుసుగా - నువ్వు సీ సావాసాలు వొడలలేవని—

శ్రీ : అందుకు కాదు. నా కోగొప్ప అదృష్టం తటస్థించింది.

వ : ఊ!

శ్రీ : నిజం-

వ : ఏమిటి?

శ్రీ : ఈమూడురోజులూ నేను మారిపోయినట్టులేనూ?

వ : ఏమో నా కేం కనపట్టలేదు.

శ్రీ : నిర్మలమైన ప్రేమ-

వ : అంటే.

శ్రీ : అదే మొన్న చెప్పలా-

వ : అ దెవతో నీకు వుత్తరం రాశిందని- నీపేరు వినా, లేక నీ
కీర్తి వినా?

శ్రీ : ఆ దోషన పోతోంటే నన్ను చూసింది.

వ : ఒక్క చూపుతోనే! చాలా ప్రబంధమే! ఆచూపుతో వెనక్కి మూగ్గుపడ్డది. అప్పుడు చెలికత్తెలు పన్నీరూ, కర్పూరమూ చల్లారు ఎంతకీ లేవదు. అప్పుడు—

శ్రీ : చాలు వుండు.

వ : విను. చెలులు తమతో ఆరహస్యం చెప్పమని ప్రార్థించగా—

శ్రీ : చాల్లే, వేళాకోళం.

వ : సరేగాని, ని న్నెట్టా కనుక్కుంది? చిలకని పంపించిందా, హంసని—

శ్రీ : నీ నెత్తిని.

వ : సరే, ఈ మూడురోజులూ అక్కడే నన్నమాట— చెప్ప వేం యింకా? మొగుడున్నాడా?

శ్రీ : ఆ.

వ : ఎంతమంది?

శ్రీ : నోరుముయ్యి.

వ : ఇద్దరు కనపడుతోనే వున్నారు కదా!

శ్రీ : ఫీ, ఫీ, అట్లాంటి మాటలనకు.

వ : ఆయన దర్శన మయిందా?

శ్రీ : వాడు యీమెని వొదిలి యెక్కడో తిరుగుతో వుంటాడు.

వ : చెప్పుకు వడ్డించి. నీమనసుకరిగింది. అంతేనా? ఏమన్నా డబ్బు అడిగిందా?

శ్రీ: (అనుమానంగా) లేదు.

వ: జాగ్రత్త కొంపముంచేస్తుంది.

శ్రీ: ఛా! సాధారణ మనిషికాదు. అతి అమాయకురాలు.

వ: మొదట అట్లానే అంటారు. నటించేకులటలూ, యీవిషయాల్లో అనుభవంగలవాళ్ళూ, యిట్లాంటి మాటలేచెప్పి సులభంగా నమ్మించి వొలగో వేసుకుంటారు. ఆమాటలే వేశ్య మాట్లాడితే, అబద్ధాలనుకుంటారు. భర్తినొకణ్ణి చాలు వేసుకుని, మాట్లాడగానే అన్నీ పవిత్రీవచనా తాతాయి.

శ్రీ: నువ్వు వొక్కసారి ఆమెనిచూస్తే తెలుస్తుంది. పువ్వు-తాకడంపాపం.

వ: సరే. కానీ, కానీ-

శ్రీ: ఆమెకోసం నే నేమన్నా చేస్తాను. ఆ అమాయకపు పసికళ్ళు చూసింది ఒక్కచూపుచాలు- ఆమె మెత్తని పెదవుల్లోంచి ఒక చిరునవ్వు చాలు. చూడు, యీమూడు రోజుల్లో ఒక్కసారి తాగానా?

వ: లేదు అదేనా భయం. చల్చిచ్చేదల్లా ఒక్కచూపే! ఆ కాస్తకోసం, వెర్రివాడివి, నువ్వెంతో త్యాగంచేస్తావు ఎన్నో కలలు కని, ఎంతోకవిత్వ మల్లుతావు- నాకు తెలీదూ. ఆ కామ రాజువారి అమ్మాయితో. కాని ఆపవాళ్ళకి అట్లా తీర్పు కలగదు.

శ్రీ: ఏమీ భయంలేదు...కాని వనం! గేనొకటి అడుగు తాను
విను.....నీతో వొచ్చేస్తాను, నువ్వెక్కడికి తీసికెళ్ళినానరే...
కాని అమ్మాయిని కూడా తీసికెడదాము.

వ: ఎట్లా- అమాంతం ఎత్తుకు వొన్నావా?

శ్రీ: వొచ్చేస్తుంది.

వ: అన్నదా?

శ్రీ: అన్నమాటే!

వ: (ఆలోచిస్తూ) నువ్వేదో పెద్దచిక్కులో తగులు గుంటు
న్నావు. నాకు నిజంగా భయంగావుంది.

శ్రీ: ఛా-

వ: ఏమాత్రం విశ్వాసమూ, నీతీ వున్న మనిషైనా మొగుళ్ళ,
సంసారాన్నీ వొదిలి వొస్తుందా?

శ్రీ: నామీద ప్రేమచేత.

వ: ఎంత ప్రేమించినా- భర్త సన్న్యాసం చేసేముండ, ఎవరినీ
మాత్రం ఎట్లా ప్రేమిస్తుంది? నామాట విను. అంతామాయ.
పిచ్చివాణ్ణి నిన్నాధారం చేసుకుని లేచి వచ్చి, యెక్కడికో
పోవాలని చూస్తోంది. దెబ్బ తినేది నువ్వు. ఆ మొగుడు, బంధు
వులు నిన్ను చంపుతారు. కైదులో పెట్టిస్తారు- అది పోతుంది.
ఆ దిగులుతో నువ్వు చస్తావు! నామాట విను- వెళ్ళకు. దాని
వేపు వెళ్ళకు...శ్రీ...శ్రీ! నామాట వినవూ?

శ్రీ : నీకు తెలీదు. పూరుకో. నాప్రాణం పోయినా...

వ : అవును. నాకు తెలుసు వెళ్ళక మానవు ఖర్మం...అంతా పురాకృత ఖర్మం...కానీ...

శ్రీ : నన్ను నమ్ము. నువ్వెంతో సహాయం చేస్తావనుకున్నాను. మరి ఆమెని తీసుకుని యెక్కడికే పోను ?

వ : ఇక్కడికే రా- వద్దన్నానా ? కాని చిక్కులుపడి చచ్చి పోతావు. ఎట్లానూ నాకు దక్కవు.

శ్రీ : ఎప్పుడూ నీతోనే వుంటాను.

వ : మాటలు. మీ పరితృరాలు నాదగ్గర వుండడానికి వొప్పు కుంటుందా ?

శ్రీ : కాని నువ్వీవృత్తి. మానెయ్యాలి.

వ : మానేసి—

శ్రీ : అదుగో - ఎక్కడికో వెడదామన్నావుగా వెళ్ళిపోదాం. దానికి చాలాసగ లున్నాయి.

వ : సగలుకూడానా ! కొంపముంచుతున్నావు.

శ్రీ : ఏమీ భయంలేదు. వెళ్ళిపోదాం. నువ్విదంతా ఒదిలెయ్యి.

వ : ఎందుకు ?

శ్రీ : మరి, ఆమె- నిర్మలమైన ఆమె-

వ : నిర్మలమా- నీతో లేచిపోచ్చేది-

శ్రీ : నీ కర్మం కాదు.

వ : అవును, అర్థంకాదు. లేచివచ్చేదానికి నావృత్తి అభ్యంతరమా?

శ్రీ : కాని నన్ను ప్రేమించిందికదా—

వ : ఐతే—

శ్రీ : మరి, ధనం కోసంనువ్వు ప్రతివాణ్ణి—

వ : అదా? మరి, శ్రీ! యీధనం సంపాదించడం నీకోసమేగా—
నీమీది ప్రేమవల్లనేగా! నేనూ మానేస్తే, యెట్లా బతుకుదాం?
రోజుకినువ్వు మూడణాలు సంపాదించు, మానేస్తాననలేదా?

శ్రీ : కానిడబ్బుకి యీవెధవల్ని—

వ : ఆవెధవలవంటి వా డెవడికాళ్ళో కడిగే భార్యనేగా నువ్వు పూజిస్తాంది!

శ్రీ : అదంతాపోనీ నే నడిగిందానికి జావాబు చెప్పు—

వ : నీయిష్టం శ్రీ—

శ్రీ : నీమీదప్రేమ లేదనుకోకు.

వ : నానంగ తెందుకులే— దిక్కుచూలిన వేశ్యని.

శ్రీ : ఎంతో ప్రేమ నామీద. కాని నన్ను తాకనీదు. అట్లై
యిష్టం లేదుంటుంది. నన్ను చూస్తుంది. నేను తనదగ్గర వుండడం
యిష్టమే— అంతే.

వ : ప్రతిమా?

శ్రీ : వెక్కిరించకు.

వ : నిజంగా దా స్వంత ప్రేమిస్తున్నావా?

శ్రీ : నాప్రాణమంతటితోనూ.

వ : ఐతే దాన్ని సంతుష్టిపరుచు.

శ్రీ : నే నుంటేనే సంతుష్టి.

వ : మాటలు- అబద్ధాలు- నేమాలు.

నిజమేననుకో, ఆమెశరీరంలేని దేవత కావొచ్చు. నువ్వు మనిషి వేగా!

శ్రీ : కాని, ఆమె పరమపవిత్రురాలు. అట్లాంటి తుచ్ఛమైన కోర్కెలు ఆమెకి లేవు.

వ : మరి నువ్వెందుకు ?

శ్రీ : ఆమెది నిర్మలమైన ప్రేమ, ఆమెచిటికినవేలిన తాకనీదు.

వ : అంతా వేమం! నాకు తెలిస్తూ ఆవేమాలు ? నీకు ఇంకావుర క్రింది బోల్తా కొట్టించేందుకు ! చాలా గొప్ప జాణ.

శ్రీ : నీ న్నింతగా పిలిచినా, మళ్ళా ఏంచెయ్యదు పూరికే చూస్తుంది నేనుకావిలించుకోపోతే! 'ఇదిచాలు. ఇట్లాచూడ్డొచ్చాయి. అట్లానే మీప్రేమ కోరింది' అంటుంది.

వ : నువ్వు ఆగివుండగలవా ?

శ్రీ : ఎంత కష్టమని ! కాని ఆమెకి కోపం వొస్తుండేమో నని పూరికే కూకుంటా. మళ్ళీ నన్ను చూసి, చూసి 'అబ్బా ! నీ న్నంత బాధపెడుతున్నా రండీ' అని దగ్గరికి వొస్తుంది. మళ్ళీ భయపడి తనే దూరంగా వెడుతుంది.

వ : ఆహా ! చాలా వ్యవహారంగా వుండే. నామాట విను. అట్లా మొగవాణ్ణి ఆకర్షించి, తిప్పుకుని, తృప్తిపరచని వాళ్ళు ఆడవాళ్ళు కాదు, రాక్షసులు. ఈ కొత్త ప్రపంచంలో కొందరు బ్రతుకేరు తున్నారు. కొత్తరకం. తమ మానం యిచ్చేసే ధైర్యంలేదు. కాని మనసులో వ్యభిచారం గుణం అణగదు. అందుకని యిట్లా ఆకర్షించి, నెత్తురువీల్చి, హృదయాన్ని చీల్చి బ్రేటికి పొమ్మంటారు. నామాట విను. యిదో రాక్షసి. యిది నిన్ను చంపుతుంది. రక్తంతాగే భూతం. వాడు వెళ్ళుకు.

శ్రీ : ఛీ, ఛీ. నీకు తెలీదు. పూడుకో.

వ : డబ్బూ అఖిల్లేక, మనీషీ అఖిల్లేక ని న్నెందు క్లిగి ఆడి స్తోం దనుకున్నావు? ఎంత గుంజుకుని కళ్ళుర్రేతేసినాసరే, ఒక్కసారి, అమాంతం ప్రేలుకుని చూపించు నువ్వు మొగాడివే నని !

శ్రీ : అదికాదుగాని, ఏమన్నా బహుమానం యియ్యాలని వుంది.

వ : ఇయ్యి పోనీ, కేశవరావుగారు నా కియ్యలా ఆ పుంగరం యియ్యి.

(బీరువాతలుపు తెరుస్తూ)

లేడే ! రూపాయలూ బేవే ! ఏమైనాయి ? నిన్నపొద్దున్న- సాయంత్రం చూశాను. దొంగలెవరో వచ్చారు. తక్కినవన్నీ అట్లానే వున్నాయి. కేశవరావుగారిద్దిన పట్టడా, పుంగరమూ,

రూపాయలూ లేవు.....గాజులూ లేవు...వాడే- ఆకేశవ రావే- తనిచ్చిన డబ్బూ, నగలూ తీసుకెళ్ళాడు...కాని ఆయన రాలేదే! శ్రీ సువ్వెవరన్నా గావడం చూశావా ?

శ్రీ : లేదు.

వ : (అతని మొహంవంక చూస్తూ) ను వ్వేమీ ఎరుగవూ ? నిజంచెప్పు. అయ్యో, యెంతసామ్మ పోయిందో; ఏం చెయ్యను ?... శ్రీ! నీకు తెలుసు నీ విషయం.

శ్రీ : నీ కెట్లా తెలుసు, తెలుసు నని ?

వ : అదుగో, నీమొహం, చూస్తేనే తెలుస్తోంది అదుగోసిగ్గు.

శ్రీ : అవును, నేనే తీశాను.

వ : తీసి దానికిచ్చావు, అవునా ?

శ్రీ : అవును.

వ : నేను చెప్పలా యిది డబ్బుతో వ్యవహారమని!

శ్రీ : చాలా సిగ్గేస్తోంది.

వ : అడిగిందా ?

శ్రీ : డబ్బులేదని, తనభర్త తననంసారాన్ని గొప్ప ఆపదలోకి తీసుకొచ్చా డంటే—

వ : నీప్రేమ అబద్ధం కా దని చూపడానికి—

శ్రీ : అవును. యింక ఏమీ అనకు.

వ : ని న్నేమీ అనటంలేదు (మాట్లాడలేక పూరికే చూస్తోంది)

శ్రీ : ఏమీ నకుండా అట్లాచూడకు. తిట్టు- వెళ్ళకొట్టు- నన్ను లేన్ను. నీమాట విటాగా. మనం వెళ్ళిపోదాం. వెడదా మన్నావుగా !

వ : డబ్బేదీ ! పోని డబ్బు కేంగాని, నీమనసు అక్కడ వుందిగా.

శ్రీ : లేదు. వెళ్ళను.

వ : చూడు, ఆమాట లెట్టాంటాడో ! నువ్వా వెళ్ళకండావుం డేది. పద, కండువా వేసుకో, పో...కదులు...నే నేమీ అను కోనులే.

శ్రీ : ఇంకెప్పుడూ, యేమీ తీసికెళ్ళను

వ : (నవ్వుతో) తీసుకు వెళ్ళటానికి యేమీలేదుగా.

శ్రీ : నేను వెళ్ళు.

వ : వెళ్ళవోయ్.

శ్రీ : ఆఖరుసారి, యింకరాసని చెప్పి పోచ్చేస్తాను. అడబ్బు కూడ అడిగి తెస్తాను.

వ : యిస్తారు ! యిస్తారు ! !

(కండువావేసి వంపుతోంది. అతనున్నట్లు దేరగానే దిగులుగా ఆలోచిస్తూ నుంచుంది.)

శ్రీ : నువ్వెంతచెప్పు వెళ్ళను. వెళ్ళుంటున్నావుగాని నీకు నేను వెళ్ళాలని లేదు.

వ : నాకెందుకు మధ్య ? నువ్వు వెడితేనేం, వెళ్ళకపోతే నేం !

శ్రీ : అట్లానే, దాన్ని మోపించడం, దాన్నే నేను యింతకోరడం నీకు బావున్నాదు- అవునా ?

వ : కాదు. నువ్వెందరితో తిరుగుతున్నావో - నా కేమన్నా పట్టించా- కాని-

శ్రీ : తెలిసిందిలే నీకలలు...కలలికి అధ్యంతరం వస్తోంది. అందుకూ-

వ : నిజమేనేమో ! ఎంతరిగినా దివరికి నాచేతుల్లోకి వస్తావు కదా అని నమ్మకం. ఈసారి, యీవ్యవహారంచూస్తే, యీక నాకు దక్కడేమో ననిపిస్తోంది. ఇ తేనా- యీకలా మాయమేనా ? నా జీవితమంతా యీకూపంలో, యీనరకంలో గడవ వలసిందేనా ? యీక యీ జన్మకి ముక్తిలేదా అని దిగులే న్తోంది.

శ్రీ : నన్ను మోసం చేస్తుందిగా- అప్పుడు నీదగ్గరికే వస్తాను.

వ : కాని మోసం చేసిందా వెళ్ళిపోతావు నువ్వు పదిమంది వంటివాడివి కాదు. అంతా, పాడిమల్లే తాగుడు- బడాయిలే గాని, చంటిపిల్లవాడు నయం నీకన్నా, విశ్వాసంలో ఆమాయ అంతా నిజమనుకుని నమ్మి నలిగిపోతావు, పాపం. (కన్నీళ్ళతో) ఇంక నా శ్రీవికావు- అంతం...అంతా ఆఖరు...ఈనాటితో అంతం...నేనుచేసిన పాపాలు...నేను డబ్బుకోసం భేదించిన హృదయాలు- కార్పించిన కన్నీళ్ళు నన్నుకొట్టాయి- నాముక్తి ద్వారం ఒక్కటే మూసుకుంది-నావొక్క కలా మాయమైంది.

శ్రీ: కాని ఒకవేళమనం వెడదామనుకున్నా డబ్బులేరుగా-

వ: అదెంతసేపు- యీవాళ కేశవరావు రాగానే మళ్ళీలాగు తాను.

శ్రీ: చాలాధనవంతుడా?

వ: ఆ.

శ్రీ: వచ్చేస్తాను. వెళ్ళిపోదాం.

వ: పిచ్చివాడా, ఎట్లానూరావు.

శ్రీ: తొరగావొస్తాను. ఏం

వ: (చిరునవ్వుతో). వుత్తదే- మనంప్రేమించనప్పుడు బాలి కూడావుండదు. నీ ప్రియిరాలే ఒక్కకన్నీటిచుక్క రాల్చినీ, తహతహలాడిపోతావు నిన్నని లాధంలేదు. మానవస్వభావం. వెళ్ళు.

శ్రీ: తొరగావొస్తాను. ఏం?

(వెళ్ళాడు. కన్నీళ్ళతో వనకుమారి అట్లానే చూస్తోనుంచుంది. కేశవరావు వచ్చాడు.)

వ: రండి.

కే: రాకూడదనుకున్నాను. కాని చేరికాలేదు.

వ: చాతకాక ఏవనికీబడకూడదు. చెయ్యాలనుకుని నిశ్చయించుకుని చెయ్యాలనిగాని.

కే: మాకేనిగ్రహముంటే మీదగ్గరి కెందుకువొస్తాము.

వ : మేము లేక దా మీకు జరుగుతుందా ? ఈ పతివ్రతలున్నంత వరకు మేము వుండాలి. కనకనే పతివ్రతలకి వినుతి కెక్కిన దేశం లోనూ, వేశ్యలనేకులాన్ని శాశ్వతంగా ఏర్పాటు చేశారు. కే : సరేలే- ముందునంగతి యేమిటి?

వ : ఏమిటి ?

కే : మరియింత కాలం నన్ను మోసంచేశావే ! వాడికోసం నా డబ్బులాగావే.

వ : మిమ్మనేం మోసంచేశాను ? వాడికోసం కాదు, నాకోసమే తీసుకున్నాను. నేను డబ్బు అతనికిస్తే నేను సుఖించిందానికన్న యెక్కువ తృప్తి నాకు.

కే : అదే, వాడిమీద యెక్కువ ప్రేమ.

వ : వకవేళ బొసనుకోండి. ఏం ?

కే : నా డబ్బుంతా లాగి- ప్రేమ వాడికా ?

వ : మీ డబ్బుతో దేహాన్ని కొంటున్నారాగాని, హృదయాన్ని కొంటున్నారా ?

కే : ఆ-

వ : డబ్బుతో యింతవరకు హృదయాన్ని కొన్నారా ? కొన గలరా ?

కే : మరి ఆ మాటలు, ఆ చూపులు-

వ : నగలూ, చీరెల వంటివి-

కే : ఛీ, యింతే!

వ : దేహానికి స్వేచ్ఛ లేకపోతేనే యింత వుక్కిరిబిక్కిరై బోతామే! యింక హృదయానికికూడా లేకపోతే జీవించ గలమా?

కే : హృదయంలో దేహమూ యిచ్చివుంటావు, అవునా?

వ : అవసరంలేని సంగతు లెందుకూ?

కే : వాణ్ణి వొదిలెయ్యి

వ : నాశీనా? వీల్లేదు

కే : నువ్వునాకే కావాలి వాడికిప్పుడు రావడానికి వీల్లేదు.

వ : చాలకాదు. మీకు కోపంవచ్చినా సరే.

కే : వీల్లేదూ? నువ్వు నాదానివి. నేనోర్వను. వాడిసారి యిట్లా వొచ్చాడా చంపుతాను.

వ : సులభం కాదు.

కే : ఏమిటి, నన్ను బెదిరిస్తున్నావా? నిన్ను వొదులుతానా? ఈకంఠంలో ప్రాణముండిగా వందలగలనా? (కావిలిందికు న్నాడు.) రా, పద.

వ : ఏమిటిది? ఇప్పుడు—

కే : ఏమిటా? నోరుమూసుకు పద. ఎవడికోసం?

వ : మరి నాకిస్తాన్న ఐదువందలూ ఏవీ?

కే : పదిహేను వందలేగా నువ్వడిగింది. ఇవ్వలా?

ప : మీరు నేడక్కడానే ఎదువందలెక్కు విస్తా సన్నారా, లేదా ?

శో : ఇస్తా నన్నా లే. ఇస్తాగా. వద. నీవని అయింది, వద.

వ : అపఖ్ఖు కొరకడం, అకఖ్ఖెర్ర చయ్యడం ఎందుకు ?

కే : ఎందుకా చెప్పతాగా (కొగలించుకొని మెడమీద కొడుకునున్నాడు)

ସ : ଇହା !

కే : అబ్బా! వాణ్ణి - నన్ను మోసంచేసి- వాణ్ణి- అప్పుడట్టా
లేదూ, పద.

వ : ఏమిటి, తాగారా ?

కే : సీర క్షం. నాకు తెలుసు నాకు లోబడక యామా శాస్త్ర—
నన్నువోదిలి బతకగలవా? (జుట్టువట్టుకు లాగుచూ) నాకోసం
ఏడుస్తున్నావని తెలుసు. పద...రా...పద.

బ : పృథ్వీ

కో : వుంటా - వుంటా. నీదుంప తెంచుతా.

వ : ఎందుకంటే... ఇదేమిటి... వుండండి.

కే : ఏలే దబ్బు యిచ్చానన్న మాట.

వ : కానీండి. మీ యిష్టం.

కే : నాయిష్టమే...నాయిష్టమే...నిన్నిట్లా వీకి, చం.....

త్యాగం.

ఐదో రంగం.

(నీతారత్నం కిటికీలోంచి చూస్తో కూచుంది. ప్రేమరాంబ తలుపుద్వారా నుంచి- ఆదీగది- వాద్యన్నం-)

భృ : ఐతే నేను శ్యామలగారియింటికి వెడతా.

సీ : ఏమిటి రాత్రికి మళ్ళీరావా యేమిటి?

భృ : ఏమో! దానివంటో నెమ్మదిగావుడినా అవసరం లేక పోతే వస్తాను.....కాని మరి ఆరోష్టులూదికి చూస్తూ అట్లాకూచుంటావేం? మరివస్తోంది. పురాణశతమునూ, అదీ యామయింది? నాలుగురోజులు అతిభక్తితో చదివింది. మరి యింత చపలచిత్తురాలవేమా అనుకుంటా.

సీ : మూలసూత్రం తెలిసి పోయింతరవాతమరీ అదేపనిగా వున్నా కాలు చదవడ మొదలు? ...సీత- నీ అమ్మాయి పెద్దదనుకున్నావు. వొట్టిమూర్ఖురాలు, దీనిపెసమిటి దీన్నివదిలి, బోగం వాళ్ళ పెటపెట్టాడు, దీనికేంతెలుసు సనుకున్నావు. అనుకో అనుకో.

భృ : వెర్రిదానివికాక.

సీ : నేను ఆయనమర్యాదా, ఆయన వుద్యోగం నిలబెట్టాను. మహామాట్లాడతావు

భృ : అదేమిటి ?

సీ : ఏం చేశారో తెలుసునా ? బాంకిలో పదిహేను వందలు దొంగిలించి దానికిచ్చారు. మరీ అది ఎంత తప్పు! పూరుకుంటా రాయేం ? కనుక్కుంటే ఏమయ్యేవారు ? చెప్పు నీకు నాకు. ఆయనకి యెంతల మర్యాద! కైదు...తులుసునా - కైదు...ఎక్కడోంది యిస్తారు ? పూరికేమాస్తావేం ? అంతసులభంగా కనపడుతోందానీకు ? నేనేంచేశాను?...ఆ రూపాయిలు దానిదగ్గర్నించి తెప్పించి బాంకిలో కట్టించాను.

భృ : ఎట్లా ?

సీ : అదే నా రహస్యం. చెప్పను.....మాట్లాడవేం?...ఇంతే నా అనుకుంటున్నావు. నువ్వు చెయ్యి...ఎన్నడన్నా యిట్లాంటి పనిచెయ్యగలవా? వొచ్చిన ఆపదలన్నిటికీ తలవొంచి పూరికే ఏడుస్తాకూచున్నావు గాని దానికే నీ కింత గర్వం.

భృ : ఆయనకి తెలుసా ?

సీ : ఎందుకు తెలియాలి ? ఏం ? యికా నాకు ప్రేమంటే, త్యాగమంటే తెలీదంటావా ?

భృ : (శ్రీనివాసులు అవతల గదిలోకివచ్చి తొంగిచూశాడు)

భృ : సరే గొప్పదానివేగాని...వీడెవడు, చెప్పు. నేను నిన్న చూశాను. కాని యిదివరకే నేను నిద్రపోయేప్పుడూ, లేచుప్పుడూ వస్తున్నాడా యేమిటి ?

సీ : అంతమాత్రం నమ్మకం లేకపోతే యెట్లా నామీద !
 పూర్వపు పతివ్రతల్ని యిట్లానే ప్రశ్నించేవారా ? వాళ్ళు
 యిష్టంవచ్చినవాళ్ళతో మాట్లాడానికి వీలుండేదా, లేదా ?
 భర్తలేనప్పుడు రుషివస్తే దాక్కునేవారా, మాట్లాడేవారా ?
 ప్రీతి త్యాగాలు మాత్రం చెయ్యాలి. పురుషుడు అనుమా
 నాలుమాత్రం వొడలకూడదు. చంద్రమతిని అమ్మి హరిశ్చం
 ద్రుడు కాలకౌశికుడి విషయంలో అనుమాన పడ్డాడా ?

భగ్గీ : అనుమాన మేమిటి ? జాగ్రత్త : అంతే ! రాముడి అను
 మానంవల్ల సీత ప్రేమ విరిగిందా !

సీ : ఆ కవికి ప్రేమ అర్థంకాలేదు ఏం తెలుసు నీ మొగవాళ్ళకి?

భగ్గీ : ఆహా ! నాకూ, వాల్మీకికీ- యిద్దరికీ బుద్ధులు నేర్పు
 తున్నావే !

సీ : అవును మరి. పతివ్రత అంటే యామనుకున్నావు ? అన
 నూయ సూర్యుణ్ణి ఆపిందా, లేదా ?

భగ్గీ : మంచి అనసూయవే ! నేను వెతుకున్నాను.

(వెళ్ళింది)

(శ్రీనివాసులు వచ్చాడు. ఆమెని కావాలింఛనోబోయినాడు.
 ఆమె తప్పించుకుని అతని కూచోపెట్టింది)

సీ : మీకోసం అల్లాడుదురు చూస్తున్నాను.

(పాడుతోంది)

తామసాక్ష

నీనెవుడు మొత్తమోయని,

తల వాకిలి యిల్లుగ నిలబడి యున్నదిర!

ఏమాట లాడిన నీమాటలేగాని...

(పాడుతూ వుండగా శ్రీనివాసులు ఆమెనివట్టు కోవాలని ప్రియత్నము; కాని చిక్కక నవ్వుతో, పాడుతో, యిటూ అటూ తిరుగుతుంది.)

వుండండి.....వినండి మరి...ఎట్లా కాచుకొని వున్నాను...
యెంతోసేపు.....ఆపకండి మధ్యలో.....బాగాపాడుతూ
న్నానా...

(పాడుతోంది)

అట్లా మీకోసం ఎదురుచూస్తూ కూచుని, కూచుని.....
అట్లా కూచోండి...అదీ మంచివాళ్ళు లక్షణంపొద్దు
న్నుంచి ఏంచేస్తూన్నారు చెప్పండి.

శ్రీ : ఏమీలేదు. నిన్ను తలుచుకుంటూ కూచున్నాను.

సీ : ఐతే మరియిత ఆలిస్యమే ?

శ్రీ : మరి నువ్వు అయిదింటికి రమ్మన్నావు, మోచాను.

సీ : యింతేనా ?

శ్రీ : ఏ ?

సీ : ఇంతేనా తొందరపడి ముందేరావొద్దూ? శుభ్రంగా భోజనం చేశారా?

శ్రీ : శుభ్రంగా అంటే భోజనం చేశాను, ఒకసారి.

సీ : కాఫీ—?

శ్రీ : (సిగ్గుతో) రెండుసార్లు— మామూలే. ఏం?

సీ : ఏం— నేనింతవరకు వుపోషం.....

శ్రీ : ఎందుకు?

సీ : మీరు వొస్తారేమో. వొస్తారుకదా, అనుకుంటూ వుంటే అన్నం నయిస్తుందా.

శ్రీ : ఐతే ముందు యామన్నా తిను. వెళ్లు - అట్లాకాదు. నువ్విక్కడే వుండు. యామన్నా వట్టుకొస్తా.

సీ : అఖిల్లేదు. మీరు రాగానే, మిమ్మన్నీ చూడగానే కడుపు నిండి పోయింది. సంపూర్ణమైన బలం వచ్చింది. (అతని దగ్గర కూచుంది) బావున్నానా? చూడండి... ఈజుట్టుల్లా దువ్వు కున్నానో, మీరు చెప్పిపట్టేనా... వుండండి మరి.

శ్రీ : (దయగా) నా జీవనమంతా, నా ప్రాణమంతా నీ పాదాలదగ్గర ఫారేసి, నీచేతులో పెట్టాను.

సీ : (అతనిమాటల Sincerity కి జాలిపడ్డది.) నన్నెందుకు ప్రేమిస్తారు? మీనంటి హృదయప్రేమకి తగినదాన్ని కాదు. దుర్మార్గురాలిని. పోనీండి నన్ను.

శ్రీ: నిన్నా పోసిచ్చేది నేను? ఈ లోకాలన్నీ యెదురు తిరిగినా పోసినను.

సీ: (భయంతో) నాలో ఏమీ గొప్పదనం లేదు. సాధారణపు స్త్రీని. ఏదో గొప్ప ప్రేమగాని, సాఖ్యంగాని వొస్తుందనుకోకండి. మిమ్మల్ని పిలిపించాను- చూశాను: కాని మీరు మూర్ఖం ఆ పెద్ద ఆశలు నిలవకండి. నాకు భయంగావుంది.

శ్రీ: నా బ్రతుకంతా నువ్వే.

సీ: కాను; మీరెక్కడ: నేనెక్కడ! మన లోకాలే వేరు. ఏలాభం చెప్పండి? ఇది పాపం- యిది అన్యాయం- యిది అకృమం- ఎన్నటికీ జరిగేవని కాదు.

(ఇద్దరూ ఆలోచించుకుంటున్నారు)

ఐతే ఎందుకు పిలిపించిందా అనుకుంటున్నారు?

శ్రీ: (మాట్లాడలేదు)

సీ: ఆ రూపాయలు తీసుకుంది. దీని అవసరం తీరింది. ఇంక నన్ను వోడుల్చు కోవాలని చూస్తోంది. అనుకుంటున్నారు. పదిహేను వందలు లాగింది. ఎంత మోసంరా అనుకుంటున్నారు. అవునా?

శ్రీ: వూరుకో.

సీ: నిజమే చూడండి. అన్యాయంచేశాను మిమ్మల్ని. తీసుకోండి. (మెల్లొంది కాసులపేరూ, చంద్రహారం తీసింది) ఇది తీసుకోండి. అంతకన్న ఎక్కువ ఖరీదే! తీసుకోండి. వెళ్ళండి.

ఇంక యీ నిర్భాగ్యురాలి మొహం చూడకండి. సంతోషంగా, కృతజ్ఞతతో యిస్తున్నాను.

శ్రీ: ఇవెందుకు? నువ్వు కావాలి- నీప్రేమ కావాలి.

(ఆమెని గట్టిగా వట్టుకుంటున్నాడు.)

నీ: (మళ్ళీ అల్లరి తెచ్చుకుని) అంత నులభమే! తపస్సు చెయ్యాలి కన్యలకోసం, యుద్ధాలు చెయ్యాలి.

శ్రీ: ఎందుకు నన్నింత బాధపెడతావు? చచ్చిపోతున్నాను. (మళ్ళీ లాక్కున్నాడు.)

నీ: పోనీ యిప్పుడు. నిర్మలంగా, నఖ్యంగా యిట్లా మాటలు చెప్పకుంటా.

శ్రీ: (కోపంతో) మళ్ళీ ఆమాటలే మాట్లాడుతున్నావు. చూపులతో మాటలతో తృప్తిపడను.

నీ: అంటే—

శ్రీ: అంటే. యిద్దరికీ శరీరాలున్నాయి. మోహముంది.

నీ: వొద్దు. ఈవాల్లికి వొద్దు.

(మాట్లాడకండా ఆమెని ముద్దుపెట్టు కుంటున్నాడు.)

మరి నేను మిమ్మన్ని యిట్లాకోరానా? కబురు పంపాను—
వినండి—వుండండి—మోహమున్న దన్నాను—కాని నాకిట్లా—
అట్లా వూరుకుందురూ...లోబడడం యిష్టమన్నానా? ఒక్క
సారి...యీమాట... (చప్పున వొదిలించుకుని నవ్వుతోంది.)

ఏం? చిక్కుతానా? ఇంక చిక్కును. (అతనిబాధ చూసి గొంతుమార్చి) మరి యిది తప్పేనా? అది చెప్పండి..... మాట్లాడలేం..తప్పు: అవునా? నేనింకోరి భార్యానా...

శ్రీ: అట్లా అనుకుంటే వొచ్చేయ్యినాతో ఈనాడు రా... యిప్పుడే... వెళ్ళిపోదాం: రావా? లాక్కుపోతాను— ఈడ్చుకెడతాను. ఎవరడ్డమొస్తారో! రానీ నరుకుతాను. (భయపడుతో చూస్తోంది.) వీళ్లెక్కడ తెచ్చుకున్నానా. అనుకుంటున్నావా? నీకుభయమెందుకు? నీతలమీద వెంట్రుక కదలనిస్తానా? పారి జాత పువ్వుమల్లే చూసుకోనూ? రా, పోదాం, రా.

నీ: (Serious గా) తప్పు. నేనెన్నడూ అట్లాంటి పనిచెయ్యను. మీ మీద యెంతపీమ వున్నా అట్లాంటి పాడుపని చెయ్యను. శ్రీ: (ఆమెని చప్పున పైకితీసుకుని కావలించుకుని ముద్దుపెట్టుకున్నాడు.)

నీ: వుండండి.

శ్రీ: నేనువుండను. నాఅధికారం. నువ్వుమాట్లాడకు.

నీ: ఐతే నేను మీకు కనపడను. మీరు సన్నిట్ట తాకడం నా కిష్టంలేదు.

శ్రీ: సరే, (మాట్లాడకండా కూచున్నాడు.)

నీ: కోపమా.

శ్రీ: (మాట్లాడడు)

సీ : (అతని మెడమీద చెయ్యేసి) కోపమా? అట్లా కోపగిస్తే నేను బతకగలనా? (అతన్ని బుజ్జగిస్తూ) వొద్దండి నన్ను తాకండి. నేను అట్లాకాదు మీ స్నేహాన్ని కోరింది.

శ్రీ : నరే : నీయిష్టం.

సీ : (అతని ముఖంలోకి చూస్తూ) కోపం పోయిందనండి. అందాకా నేను నిలవలేను. అనండి.

శ్రీ : పోయింది.

సీ : (అలోచిస్తూ Cunning గా) నిజంగా నామీద ప్రేమ వుందా?

శ్రీ : (ఆమెని పైకితీసుకుని) అదేప్రేమ్యుత్తరం, అడిగినప్పుడల్లా. (నీతారత్నం శ్రీనివాసుల్ని నిరాకరించడం మానింది)

సీ : నాపైన తప్ప యెవరిపైనా లేదుకదా?

శ్రీ : నిశ్చయంగా లేనే లేదు. ఇంక వేరే రూపానికి ఫలమే లేదు యీ మనసులో.

సీ : మరి ఆ వనకుమారి—

శ్రీ : లేదు.

సీ : మరి దాంతో యెందుకు వుంటారు?

శ్రీ : దాంతోనా? అదోకథ. ప్రస్తుతం యింకవుండే ఫలం లేదు గనక.

సీ : ఆ కథ నాకెందుకుగాని, మరి ఆ సహవాసాలు వొదిలి పెట్టరా? మరి నాకవమానం కాదూ? ఈమాట వినండి.

నేను చాలా మర్యాదస్తురాలిని. మీ ప్రేమకూడా చాలా మర్యాదగా కోరాను. అట్లాంటప్పుడు మీరా సహవాసం మానెయ్యాలి.

శ్రీ: నామాట విను.

సీ: దాన్ని వాడులుతా నన్న దాకా మాట్లాడవద్దు.

శ్రీ: సరే, విను.

సీ: వాడులుతాకా శ్రీ.

శ్రీ: సరే.

సీ: దాంతో చెప్పిరండి.

శ్రీ: ఏమిటి? యిప్పుడే.

సీ: యిప్పుడే.

శ్రీ: నే చెవుతానుగా.

సీ: నేను నమ్మను. మళ్ళీ మెత్తపడతారు వెళ్ళండి.

శ్రీ: నిన్ను వాదిలి యిప్పుడా?

సీ: తప్పదు.

శ్రీ: పాపం. గోలపెట్టదా, నామీద పంచప్రాణాలు పెట్టుకుని.

సీ: పిచ్చి!

శ్రీ: ఏం?

సీ: బోగంది.

శ్రీ: ఐతేమాత్రం? నీకు తెలీదు దానిసంగతి.

సీ: (పెరిగిగా) ఐతే వొడలనంటారా?

శ్రీ: వాదులుతా...మరి వొదిలితే—

సీ: చెప్పండి, దాంతో—

శ్రీ: చెవుతా.

సీ: ఇప్పుడు—

శ్రీ: అంత తొందరే?

సీ: మరి నన్ను - మీకు ఆ తొందరే?

శ్రీ: వోసి వెరిదానా, యిన్నాల్లా నీ అభ్యంతరం యిదా?

ముందే చెప్పకూడమా?... ఈ అశవాభ్యు తమావా వాభ్యు...

నరే చెవుతాను కాని దాన్ని వొదిలింతరవాత మళ్ళీ

అభ్యంతరం పెట్టావా నాసంగ తెరగవు...మంచివాణ్ణి కాదు.

సీ: (భయంతో) వెళ్ళండి.

శ్రీ: పాపం. నామీదే వంచప్రాణాలూ పెట్టుకుంది. ఏడుస్తుంది గావును.

సీ: అంతకష్టమైతే పోసింది.

శ్రీ: మాయిద్దరికీ యెటువంటి... చూడు, నన్నే, శుద్ధ నెధవని-

మురికిలోంచి, రొడితనంలోంచి, తాగుడులోంచి రక్షించింది.

నేనాధారంగా కలలు కంటోంది.

సీ: పోదురా- బోగంది- మీరుకాకపోతే యింకోరు.

శ్రీ: నాకు తెలీదు.

సీ: (విసుకుతో) దానిదగ్గరికే పొండి.

శ్రీ: ఛా, పూరికే ఆలోచించా గాని, ఏ త్యాగంచెయ్య దాని కన్నా జంకుతానా నీకోసం.

సీ: ఏవే మరివెళ్ళి చెప్పిరండి

శ్రీ: యిక్కడే-యిక్కడ కూచుని వుండాలిమరి. వెళ్ళేముందు ఒక్కసారి ~~అనుమానంగా~~

సీ: (కఠినంగా) పిల్లడు.

శ్రీ: పువ్వుమల్లె కనపడతావు ఎంతకఠినత్వం! ఎట్లా ఓర్చుకోను యీ పదినిమిషాలూ? (వెడుతున్నాడు.)

సీ: మాట. (వెనక్కివొచ్చాడు) యామటారు దాంతో?

శ్రీ: ఇంకరాసంతాను.

సీ: ఏడిస్తే-

శ్రీ: (అనుమానంగా) ఏంచెయ్యను?

సీ: కరిగిపోరుగదా!

శ్రీ: నీ ఆత్మ జ్ఞాపకముండగానే.

సీ: సావరి. మీరురాసంటే యెంత యేడుస్తుందో!

శ్రీ: ఏంచేస్తాం?

సీ: మీమీద నిజంగా అంతప్రేమా?

శ్రీ: చాలా.

సీ: మీకూ?

శ్రీ : లేదు.

సీ : అన్యాయం, (మనసు సమాధానపెట్టుకుంటూ) వెళ్ళండి.

శ్రీ : ఎంత తేలికపాదయం ! దాన్ని సమాధాన పెడతానుగా ! నేను ఏమిటి చేస్తే ఓదార్చేవాళ్ళు పదిమంది వున్నారు.

సీ : ఓదార్చగలరా ?

శ్రీ : ఆ.

సీ : నేనదే నమ్మలేదు. ప్రేమకి బదులు ధనం యెక్కువ వ్యక్తికిస్తారో. పాపపుబతుకు. నాదీ అంతే !

శ్రీ : ఛీ, ఛీ, కాదు.

సీ : మిమ్మల్ని యిద్దర్నీ విడతీస్తున్నా.

శ్రీ : నాకు ప్రేమలేదే !

సీ : ఏమిటో వెళ్ళండి

శ్రీ : మరినేను వచ్చేప్పటికి యిక్కడే యిట్టానే కూచో. మాట చెప్పేసి వస్తాను.

సీ : చాలాసేపు, పాపం వొడలలేకపోతే.

శ్రీ : నేను వస్తానుకదూ.

సీ : శౌందరవడకండి యీరాత్రింతా యిక్కడే. మీకోసమే కాచుకుని వుంటాను. (పాడుతొంది)

శ్రీ : నిన్నెడబాసి

అరనిమష మోర్చిమర...

(వెల్లిపోతున్నాడు. కొంచెంసేపు ఆలోచిస్తూ, భయంగా, నందే హఠాత్ కూచుని వుండి సీతారత్నం.)

(జెరలోంది 'ఆ' అని పలికి భీమరాంబ వచ్చింది).

భీ: వెల్లాడా: ఈవాల్లికి వెళ్ళడనుకున్నా! ఏమిటా రహస్యాలూ? ఐపోయింది కద నలుగురికీ తెలీ లేదు యింకా. రాడుకద- మోట్లాడవే? ఈసారి వాడు గడవ తొక్కాడంటే నే నూరుకోను. ఏమిటా భయం? అట్లా వున్నావే?

సీ: (ఆలోచనగా) అమ్మా, యిదిచెప్పు. ఒకామె. పూర్వపు పతివ్రతేననుకో. భర్తకోసం, ఆయన ఆనందంకోసం, తన మానాన్నికూడా, త్యాగం చెయ్యవలసి వచ్చిందనుకో-

భీ: ఐతే—

సీ: పూర్వపు పతివ్రతలు త్యాగంచేశారు: అవునా?

భీ: ఐతే.

సీ: అవునా, కాదా?

భీ: అవునే, అనుకో. ఐతే—

సీ: ఒకవేళ నాన్న ఆనందానికి నీకీలం త్యాగం చెయ్యడం అవసరమై వుంటే.

భీ: నోరు ముయ్యి.

సీ: మరి సీత జంకేదా?

భీ: సీతదగ్గరికి వచ్చేటప్పటికి భస్మంకాదూ వాడు?

సీ : రావణుడే బలం కల రాజై, రాముడిప్రాణం రక్షించడానికి
సీత—

భీ : పో, ఇంకమాట్లాడకు. చాలు. రామాయణం చదివిన
చడం నాబుద్ధి పోరపాటయింది.

(కేశవరావు నొచ్చాడు. భీమరాంబ లోపలికి వెళ్ళింది.
సీతారత్నం ఆశ్చర్యంతో భయంతో చూస్తోంది.)

సీ : (విసుకుగా) ఎందుకు నొచ్చారు ? ఎట్లా నొచ్చారు ?

కేశ : ఏం వస్తోంది ?

సీ : రా నన్నాడుగా—

కేశ : నొచ్చాను

సీ : గుంటూరు వెళ్ళాలా ?

కేశ : లేదు.

సీ : ఎక్కడ వున్నారు ?

కేశ : (అనుముకొంటో) ఎక్కడా లేదు ఆఫీసులో—

సీ : మూసేశారుగా—

కేశ : ఎక్కడో—స్నేహితుడియింట్లో—చీల్లొడుతున్నాను.

సీ : వెళ్ళండి.

కేశ : ఎక్కడికి ?

సీ : ఎక్కడికన్నాను

కేశ : ఎందుకు ?

సీ : తరవాతి చెవుతా.

కే : చెప్పాలి.

సీ : నన్ను నమ్మరూ ?

కే : నమ్మతా—కాని వెళ్ళడ మెందుకు ?

సీ : మరి మీకు దాన్ని యిప్పించవచ్చా ?

కే : (నవ్వుకుంటూ) అఖిల్లేదు.

సీ : (ఆశ్చర్యంతో) అఖిల్లేదూ ?

కే : ఆ హా !

సీ : ఏం ?

కే : అవసరంలేదు.

సీ : ఎందుకు లేదు ? (దిగులుగా) యింతకష్టపడి, మీకోసం.

కే : పోనీ నాకవసరం లేదన్నాగా.

సీ : సరేలాడి పోనీ. కాని నేను ప్రజ్ఞగలదాన్ని అంటారా, లేదా ?

కే : కావచ్చును.

సీ : అట్లా అంటే కాదు. మీ రిప్పుడువెళ్ళి చూడండి.

కే : ఎక్కడికి ?

సీ : దానియింటికి.

కే : వెడితే.

సీ : మీకోతెలుస్తుంది. నే నేమీ చేతకాని మూర్ఖురాలిని అనుకున్నారా. లేదా ? నేను సాధిస్తా నన్నానా ? ఈగదిలోకూచుని

ఎంతవనిసాధించానో తెస్తుంది. సింహం, చిట్టలుకా, కథజ్జావక ముందా, వెళ్ళండి.

కే : సరేగాని, యీవేష మేమిటి ? ఆ గంధమేమిటి? ఆ చీరె-ఆ పువ్వులూ- పేరెటమా ?

సీ : అదేలేండి నాసంగతి. నా అందం మీకొందుకు ?

కే : కాదు. చెప్పు. ఈ అలంకారమేమిటి ?

సీ : ఆ దేవతని పురాసించేందుకు యివన్నీ అవసరం. యీవేషం-

కే : ఏ దేవతని ?

సీ : త్యాగదేవతని. పూర్వపు పురాణాల్లో వర్ణించారే. మహా పతివ్రతలందరూ తదేక దీక్షతో పురాసించారే, ఆ త్యాగమహా దేవతని...

కే : (అనుమానంగా) ఏదే, దేవత యేదే? పూజయేదే.

సీ : హృదయంలో. సరే యీక వెళ్ళాలి. మరెవ్వరేదు. వెళ్ళక పోతే మీకే నష్టం.

కే : ఏం నష్టం ?

సీ : అది దక్కదు.

కే : పోనీ.

సీ : నాకు, నా సామర్థ్యం తెలు కోవాలని వుంది. సజ్జిచూసుకు రండి. దాని మనసు మారింది మండండి, నా ప్రభావం.

కే : నీ కప్పుడే ఎట్లా తెలిసింది ?

సీ : ఏమిటి ?

కే : దాని మనసు మారిందని-

సీ : మారిందా ? మీకు తెలుసునా ?

కే : నాకే తెలుసు ? యిట్లారా. ఏమిటి కొత్తకళ ! కొత్త అందం ! ఇట్లారా. ఇక్కడ నువ్వొండగా నేనెక్కడికో వెళ్ళడమెందుకు ?

సీ : మీరు మళ్ళీ రాగానే యింకయెంతో మిమ్మన్ని రంజింప చేస్తాను మరి నేను మీ దాన్నికద, మీమీద యెంతో ప్రేమ కద. మీరు చెప్పినమాటలన్నీ యెన్నిసార్లు విన్నాను ? కారణాలు అడిగానా ! పోనీ. నన్ను సంతోషపెట్టడానికి వెళ్ళండి.

కే : పో, పిచ్చిపిల్లా. యిట్లారా. నువ్వకావాలి నాకు యీ ~~మనసు~~ నిన్ను ఒక్కనిమమం వొడలను-

సీ : నన్ను తాకారా, చచ్చిపోతా. శాపం. ఈవారే నావొంక చూస్తావున్నారా-

కే : పూరుకో నాలో తమాషా నీకు. (వల్లుకుంటున్నాడు) ఆ శాపమేదో. ఆ సాంకురాజు శాపం చూస్తాను కదూ.

సీ : నామీదనమ్మకం లేదా ? మీరు యిక్కడేవున్నారా మంత్రం చెడిపోతుంది. మళ్ళీ వసకుమారి మీకు కనపడదు.

కే : అఖిల్లే దన్నాగా—

సీ : అఖిల్లేదు. అన్నీ. అఖిల్లేదు. అబద్ధాలు.

(కేకవరావు మెల్లిగా నవ్వుతున్నాడు.)

మీ క్షేమాగ్గో తెలిసింది. అది రమ్మని కబురంపింది అవునా ?
అవునా ? నాకు తెలుసు. అందుకనే యీ ధైర్యం. అవునా ?
అబద్ధం చెప్పకండి.

కే : అవును. కబురంపింది.

సీ : అందుకునేనా, గుంటూరు వెడతా నన్నారు ?

కే : కాదులే—

సీ : ఎందుకీ అబద్ధాలు—

కే : చూశావా మరి—

సీ : మరి నన్ను మెచ్చుకోలేదు ? ఈ వ్రపకారాని కన్నా వెళ్ళ
వొచ్చునుకద నామాటవిని. నామంత్రం వల్లనే—

కే : ఛా, పిచ్చిపిల్లా. నిన్ను మెచ్చుకోడ మొదుకు ? దానికి
బుద్ధివుట్టి అది పిలిస్తే—

సీ : ఆ, బుద్ధివుట్టిది. నేను సాయం చెయ్యబోతే—

కే : సీ మొహం—

సీ : ఎట్లా చెప్పను ? మీకే తెలుస్తుంది లెండి.

కే : వాడు పోయినాడు. నన్ను పిలిపించుకుంది. వాడికిం కవత్తో
దొరికిం దట !

సీ : అంతేనా ? నాప్రియత్న మేమీ లేకండా యివన్నీ—

కే : సరేలే ! నీ ప్రభావమే ననుకో. పోయిం జేముంది.
(తెలుచుకుంటూ) నిర్భాగ్యులు వెధవ- యేదరిద్రులు ముండనో.

సీ : దరిద్రపు ముడ యెందుకు కావాలి ?

కే : అంతకంట వాడి కెవరై దొరికివుంటుంది ? వాణ్ణి పిలిపించు
కునేటంత దిక్కుమాలింది యెవతె వుంటుంది ?

సీ : అంతే నన్నరు—

కే : దాన్ని యీవాళ—దాన్ని—యేంచేశాననుకున్నావు ?
నన్నవాళ చేసిందానికి ప్రతిఫలంగా—ప్రాయశ్చిత్తంగా—
మెల్లిగా ఎక్కలో చేరినట్లేచేరి, గొంతుపసికాను, చచ్చేట్టు
గిల్లెను—కొరికాను—రక్తంపరదలు—పాడుముండ—డబ్బు
చ్చేదీ—మాహమనేదీ—రక్తంకారేచేదీ—కాని గుడ్డెట్లపెట్టు
కు చూస్తోంది. యాల్లా రూపాయిలనోటు మీదపారేశాను. నోరు
మూసుకుంది డబ్బుకి గడ్డితింటారీవేశ్యలు, వొచ్చేప్పుడు
దాన్ని ఒక్కోక్కో తన్ని తన్ని—కాని యేడుస్తూ, చూస్తూ వూరు
కుంది. అదివాది, నా ముండ, నన్ను వెళ్ళగొట్టిస్తుందా ? ప్రేమా,
దేవమా ? ఏమిటో చానిమీద—కాదు... కొదల్లేను—
భరించలేను.—ఏం చెయ్యను ?

అల్లా చూస్తున్నావేమిటి ? ఏమిటా భయం ? బెదురు
తోపుంటే నీకళ్ళు—ఈరోజు మళ్ళీ చిన్నప్పుడు నిన్ను చూసి
నట్టుంది—ఆ రోజు బావిద్దగ న్నానంచేసి, నుంచుని వున్నావు.
నేను వొచ్చాను. ఎవరన్నా వొస్తారని భయం—పాపముందీ—
అల్లావుందీనాడు—రా, వూడు యివన్నీ విప్పేసివొస్తాను.

(చీకటిపడుతోంది. కేశవరావు గదివెనక చీకట్లోకి వెళ్ళి కోటు విప్పుతున్నాడు. సీతారాం భయంతో చూస్తూ నుంచుని వుంది. చప్పుడు కాకండావోచ్చి, శ్రీనివాసులు ఆమెని చప్పున కావిలించుకుని మెల్లిగా నవ్వుతున్నాడు. చప్పుడు కాకండా వొదిలించుకోడానికి సీతారాం ప్రయత్నిస్తోంది. దీపం వెలిగించి కేశవరావు వాళ్ళవేపు తిరిగి చూశాడు. రెండు నిమిషాలు నోటమాట రాలేదు.)

కే : ఏమిటి ? ఇదేమిటి వీడ్వాలొచ్చా డిక్కడికి? అదేమిట్రా, వెధవా ? ఏం పనిరా ? నాకళ్ళముందే- (శ్రీనివాసులు సీతారాంని వొదిలాడు.)

శ్రీ : వాడెవడిక్కడ ? ఈమూలనక్కాడు. ఎవడివిరా నువ్వు? ఇక్కడకూడా దాపరించావా? నీకక్కడేంపని. యీ దివ్యవ్వర్గంలో ? ఒకసారి తన్నినా బుద్ధితేదూ ? నావ్యవహారాల్లో నీకు జోక్యమెందుకు ? ఏం, చావు ఆశించావా? పో ముందు- నడు- ఇట్లాపద- సీతా, వీడిక్కడ దాక్కున్నాడుగావును. మనకి తెలీ.

కే : సీతా ! సీతేమిటి ? (సీతతో) వాడెవడు ? ఎందుకు వొచ్చాడు.

శ్రీ : (సీతతో) సీతా, దోహమే- దోహమే- వీడు కూడా నామల్లె...వీడ్లే కూడానా- నీమాటలు, నీ చూపులు అన్నీ...

కే : ఓసీ లండముడా ! ఇదా నీ కుట్రీ...ఇదా...ఇందుకా నన్ను వెళ్ళమంటున్నావు ?

శ్రీ : ఆ, ఆ, ఏమన్నావు, ఆమెని, ఆ పవిత్రురాలిని-నీ నాలుక చీలుస్తా. ఇంక పూరుకోను.

(కేశవరావుని కొడుతున్నాడు. సీత అడ్డవొచ్చింది.)

కే : (దెబ్బలు తింటోనే) ఇదిట నీ త్యాగం- నీ త్యాగం! చచ్చావే- నాచేతుల్లో చచ్చావే-

సీ : తిట్టకండి, వృధాగా.

శ్రీ : (కేశవరావుతో) నువ్వు బతికితే కద. (తెంతున్నాడు) నువ్వు వుండమ్మా వీడితో నేమిటి : కాని నన్నెంత అన్యాయం, మోసం...

కొట్టరా, నన్ను- ఎదురు తిరగలేని అక్కపక్షి, పోరా.....

(బైటి కీడుస్తున్నాడు. కేశవరావు వొదిలించుకుంటో)

కే : చచ్చావే- నాచేతులో హత్య జరిగిందే యీవాళ- వీణ్ణి, యీ నెధవని-

.శ్రీ)ఈమెని తాకావా, చంపేస్తా-పో, యీవేపు వొచ్చావా...

సీతా, సీతా, యింతేనా ? వీడెవడ నీకు ? పొమ్మను.

సీ : (శ్రీ తో) అట్లా అనుకోకండి. నేనట్లాంటిదాన్ని కాను- యాయన...

కే : నా కళ్ళముందే— ఓసి లంజా— నేను వింటోండగానే ఆ మాటలు-

శ్రీ : సీతా, నాహృదియం బద్దలుచేస్తున్నావు. వీడు- వీడెవడో దేయ్యం- అబద్ధం- నీమీద వృధాగా అధికారం చలాయిస్తు

న్నాడు. నువ్వు అడ్డంరాకు. వచ్చడి చెయ్యనీ వీణ్ణి. ఒరే, యింకోమాట అన్నావా-

నీ : ఈయనా...యాయన- ఎవరా ? నే నీయన పాదాలకింద ధూళిని- ఈయన నాదైవం- నా...

శ్రీ : వీడా—వనం యింటిముందటి కుక్క—నీచవు వెధవ— వీడు నీకు దైవమేమిటి ? ఏమన్నా దొంగవేషాలు వేసి-

నీ : ఏమైతేనేం ? ఎటువంటి వాడైతేనేం ? ఆయనే నాభర్త !

శ్రీ : (ఆశ్చర్యంతో) భర్తా ! నీ భర్తా !

కే : సిగ్గులేక చెప్పుకుంటావేం, నేనో భార్యని! ఎందరో భర్తలు నీకు—(నీతారత్నం చిరునవ్వు నవ్వుతోంది.)

శ్రీ : భర్త...నీ భర్తా యితను ? వీడేనా నీభర్త ?

కే : (నీతారత్నంతో) నవ్వు...నవ్వా నీకు ! జబ్బువట్టుకుని, చెప్పతీసుకు—

శ్రీ : హా, వనం గుమ్మందగ్గర పడియేడు. ఈమె-యీ పతివ్రత- దివ్యమూర్తి-సీమరాణి - యీ పవిత్రాలయ-నీకెందు కీమె ? హా, హా-

కే : నీకెందుకురా ?

శ్రీ : ఈమె నాది. ప్రేమవల్ల నాది ఆమె హృదయం నాది. నేనే ఆమె భర్తని.

నీ : ఏమిటా మాటలు మతిపోయిందా ?

(కేశవగృహంతో) ఆయనతో నేమిటిలెండి.

కే : వాడిచాత నన్ను తన్నించి పైగా, ఆయనతో నేమిటిలాండి
యేమిటే, సీమోహం తగలపడా !

సీ : మరి ఆయనజోలి కెందుకు వెళ్ళాడు : అంతసన్నగా వున్నా
గేగాని ఆయన బలం మీకే తెలుసు :

కే : నీకు తెలుసుటే... ఎల్లా తెలుసునే, నీకు—సిగ్గులేని వీడ
ముండా, నిన్ను, నీ నాలిక చీల్చి—

శ్రీ : నోరు ముయ్యి. యింక ఒక్కమాట మిగిలావా పట్టు
రాల తంతాను ఆమె పాదధూళిని నెత్తిన వేసుకునేందుకు పనికి
వస్తావా? ...రా సీతా, వాడితో నేమిటే ? ఈగోలంతా మన
కెందుకు ? వెడదాం రా.

కే : ఏమిటి వాగుడు ? ఈ మాటలు సీతా, గీతా. అను చెవు
తాను. ఎవరను కున్నావురా ? మర్యాదస్థుల యిల్లను కున్నావా
బోగం యిల్లనుకున్నావా ? ఏమిటి ? నీతో లేదివొస్తుందీ...
ఏమే లేదిపోతావుట ? ఎల్లా వొస్తుంది ? పైటికి కదలమను.
యిద్దరికి మొహాలు వాచ్చే చివ్వుతీసుకు కొట్టిస్తాను. ఇదేం
విపరీతం ? వీడెవడో వొచ్చి దీన్ని, అమాంతం లేదిరా అంటా
జేమిటి ?

(సీత ఆశ్చర్యంతో చూస్తోంది.)

శ్రీ : వాడికీ, వాడి బెడరింపుల కేం ? పోదాం.

సీ : వినండి—

శ్రీ : వినడం లేదు, యేం లేదు, రా. (చెయ్యి పట్టుకున్నాడు.)

కే : వాదులు-

సీ : చూడండి.

శ్రీ : దూరంగా నుంచో-

కే : వాదులు- దానిచెయ్యి వాదులు-

శ్రీ : నా చెయ్యి- నా సీత-

కే : సిద్ది- మళ్ళీ అను- ఎక్కారా నీది ?

శ్రీ : నాది- నాది- నాది. యింకా అరవనా ఆ కిటికీలోంచి.

కే : ఒరేయ్---

సీ : ఎందుకు యిద్దరూ అట్లా పోగొడతారు ?

కే : ముందు వాదులు.

(సీతారత్నం చెయ్యి వదిలించుకుంది. శ్రీనివాసులు మళ్ళీ చెయ్యిజాస్తున్నాడు.)

సీ : వూడండి ఎందు కట్లా పోగొడతారు ? ఏమిటిది ?

(కేశవరావుతో) ఆయనేమంటేనేం. మీ భార్యవి, మీ దాసివి. మీమ్మన్ని విడిచి యెందుకు వెడతాను నేను ?

కే : మరి వాడట్లా అంటాడే ?

సీ : శ్రీనివాసులుగారూ, మీరువ్రాసుకోండి.

కే : అసలు వాడితో నీకు మాట లేమిటి ?

శ్రీ : మరి నా దాసివి, నాతో రావ్రా ?

సీ : మీనాన్నా ! ఆయన భార్యవి-

కే : వాడిచాత నన్ను తన్నించి పైగా, ఆయనతో నేమిటిలేండి యేమిట, సీమోహం తగలవడా !

సీ : మరి ఆయనజోలి కెందుకు వెళ్ళారు : అంతసన్నగా వున్నా రేగాని ఆయన బలం మీకే, తెలుసు :

కే : నీకు తెలుసుట... ఎట్లా తెలుసునే, నీకు—సిగ్గులేని వీడ ముండా, నిన్ను, నీ నాలిక చీల్చి—

శ్రీ : నోరు ముయ్యి. యింక ఒక్కమాట మిగిలావా పట్టు రాల తంతాను ఆమె పాదధూళిని నెత్తిన వేసుకునేందుకు పనికి వస్తావా? ...రా సీతా, వాడితో నేమిట ? ఈగోలంతా మన కెందుకు ? వెడదా రా.

కే : ఏమిటి వాగుడు ? ఈ మాటలు సీతా, గీతా. అను చెవు తాను. ఎవరను కున్నావురా? మర్యాదస్థుల యిల్లును కున్నావా బోగం యిల్లునుకున్నావా? ఏమిటి? నీతో లేదివొస్తుందీ... ఏమే లేచిపోతావు? ఎట్లా వొస్తుంది? పైటికి కదలమను. యిద్దరికి మొహాలు వాచ్చేట్లు చెప్పితీసుకు కొట్టిస్తాను. ఇదేం విపరీతం? ఏదెవడో వొచ్చి దీన్ని, అమాంతం లేచిరా అంటా జేమిటి?

(సీత ఆశ్చర్యంతో చూస్తోంది.)

శ్రీ : వాడికీ, వాడి బెడరింపుల కేం? పోదాం.

సీ : వినండి—

శ్రీ : వినడం లేదు, యేం లేదు, రా. (చెయ్యి పట్టుకున్నాడు.)

కే : వాదులు-

సీ : చూడండి.

శ్రీ : దూరంగా నుంచో-

కే : వాదులు- దానిచెయ్యి వాదులు-

శ్రీ : నా చెయ్యి- నా సీత-

కే : ఏది- మళ్ళీ అను- ఎల్లారా నీది ?

శ్రీ : నాది- నాది- నాది. యికా అరవనా ఆ కిటికీలోంచి.

కే : ఒకేమీ---

సీ : ఎందుకు యిద్దరూ అట్లా పోట్లాడతారు ?

కే : ముందు వాదులు.

(సీతారత్నం చెయ్యి వదిలించుకుంది. శ్రీనివాసులు మళ్ళీ చెయ్యిజాస్తున్నాడు.)

సీ : వూడండి ఎందు కట్లా పోట్లాడతారు ? ఏమిటిది ?

(కేశవరావుతో) ఆయనేమంటేనే. మీ భార్యని, మీ దాసిని- మమ్మన్ని విడిచి యెందుకు వెడతాను నేను ?

కే : మరి వాడట్లా అంటాడేం ?

సీ : శ్రీనివాసులుగానూ, మీరువ్రాసుకోండి.

కే : అసలు వాడితో నీకు మాట లేమిటి ?

శ్రీ : మరి నా దాసిని, నాతో రాస్తూ ?

సీ : మీగానూ ! ఆయన భార్యని-

కే : అమ్మా, వెళ్ళటం లేదుకద ! ఎంతభయపడ్డాను ? కొంప తీసేళా వనుకున్నాను.

సీ : ఎందుకు వెడతాను ?

శ్రీ : మరి నా మీద పేమలేదా ?

సీ : (ప్రార్థకుంది)

కే : పే మేమిటి, నా మొహం? అసలు వీడెందుకు వచ్చాడు.

శ్రీ : సీతా మాట్లాడవేం ?

కే : అదుగో, సీతా మళ్ళీ, పో, యింకపో : వొదిలి...

శ్రీ : అబ్బా, కొంచెంసేపు గోలచెయ్యక చూడుకో, నేను మాట్లాడాల్సింది.

కే : ఏమిటి, యిదా, ఈ వీడెక్కడ సంపాదించావు ?

శ్రీ : సీతా మాట్లాడవేం ?

సీ : ఏం మాట్లాడను ? నన్ను క్షమించాలి మీరు. కాని ఎట్లా క్షమార్పణ అడగాలో నాకు తెలీటంలేదు. నాలుక రావడంలేదు.

కే : క్షమార్పణ చేమిటే ?

శ్రీ : (విచారంతో) మారిపోయినావు. అయిపోయిందా ? నేనన్నట్టే-నేనుభయపడ్డట్టే...

సీ : (హృదయంకదిలి) అయ్యో, యెట్లా చెప్పాలో తెలీటం లేదు. నేను మారలేదు-కాదు-నాహృదయం...అదికాదండీ... ఏమిటో-నేను దుర్మార్గురాలినికాదు. మోసంచేసే మనిషిని కాను.

కే: ఏమిట, ఆమాటలన్నీ నీకేమన్నా మతిపోయిందా? పద-
లోవలికి ఏదా ముందు.

శ్రీ: ఎందుకు? ఎందుకు మారావు? వీడిభయంవల్ల కాదుకద
(నీత మాట్లాడడు) మాట్లాడు.

కే: అదేమిటో తొరగాయేడ్చి యీ పిశాచాన్ని పంపవే!
నాభయం వల్లటే నువ్వు వీడిని-

సీ: (కష్టంగా) భయంవల్లకాదు. భక్తివల్ల కాదేమో-భయమే
నేమో కాని ఆయనే నా దైవం. ఆయనే నా లోకం...

శ్రీ: వాణ్ణిమీదికి భయపడుతున్నావు నిన్నిక్కణ్ణిది తీసుకు
పోతేనేకాని-

సీ: ఈయనపాదాన్ని విడిచి నే నెక్కడికే వస్తాను? అట్లుంటే
మాటలు మాట్లాడకండి.

శ్రీ: నిజమా! మరి ఆ ప్రేమ. ఆ ముగ్ధులు...

సీ: అంతా, అంతా త్యాగం!

కే: ముద్దులేమిట? ఒకే ప్రాణాలుసమంశ తొరగాయేడ్చేస్తే.
ఏంచేశావే?

సీ: నేనేమీ చెయ్యలేదు నా హృదయం, నా ప్రాణం, అన్నీ
మీవే. ఎన్నటికీ మీ...

కే: హో, హో: నీ దొంగమాటలూ, నువ్వు. నీ హృదయం-
నీదరిద్రం- హో, హో-

శ్రీ : ఇదివరకటిదంతా నటనేనా ? కలా ? మాయా ? అన్యాయం ! అన్యాయం !

సీ : అవును మరిచిపోండి.

శ్రీ : మోసం చేశావా ? ఎందుకు—డిబ్బుకోసమే ?

సీ : కాదు. నమ్మండి.

శ్రీ : ఇంక యితేనా ?

సీ : ఆయన భార్యని, ఆయన ఆజ్ఞానుబద్ధులైన రాల్ఫిని, నాకు వేరు మనసులేదు. ఆలోచన లేదు. హృదయం లేదు.

శ్రీ : మోసం చేశావా ? నా హృదయాన్ని నిర్భయంగా చీల్చావా ? నీ ఆటకోసం- కానీ- ఎందుకు...ఎందుకు...

సీ : ఓమించండి.

శ్రీ : నేను బతికిలేను. తొక్కావు—చిరక తొక్కావు— నా హృదయాన్ని...

సీ : మీరింత విచారపడితే నేను భరించలేను. లోకం చాలా విచారమయింది. ఈ ఊర్లో రాలిని మరిచిపోండి

శ్రీ : నిజంగా, వాడిభయంవల్ల మౌనంగా ఉంటేడు కద ! అట్లా ఎంతో వాస్తవికత - నీముందరే-

సీ : కాదు ఆయన్నే చెయ్యకండి, నాకోసం—

శ్రీ : ఆ నటన అంతా...

సీ : ఆయనకోసమే !

శ్రీ : జాలి. శ్రీరామా- జాలి. (నేల మౌనంగా ఉంది.)

శ్రీ : శెలవు...

సీ : జాలీలేదు. నిర్భాగ్యురాలిని. (శ్రీనివాసులు వెళుతున్నాడు.) యామండీ ! (ఆగాడు) వెళ్ళకండి. మళ్ళీరాండి.

శ్రీ : ఎందుకు ?

సీ : మాట్లాడతాను. మీతోన్నహంగా మాట్లాడతాను.

కే : మాట్లాడతావా ? ఆమాట నామందే? మాట్లాడు. నెముకలు విరగతంతాను.

సీ : నీహాని కేమండి ?

కే : నీహమా? ఆ రాక్షి నెగవతో నీకు నీహమా?

సీ : ఏమీ ?

కే : ఆహా. చాలవరకొచ్చిందా ? ఏమోచెప్పనా ?

(చంపమీద వేశాడు.)

సీ : (శ్రీనివాసులుతో) వెళ్ళండి. నామనసు మీ మీదనే, యెప్పుడు ..మీ క్షేమం కోసంమే...కృతజ్ఞతతో...

కే : ఏమిటి ? నీమనసు వాడితో...ఒసి రంకుముండా. (జ్ఞానవట్టుకుని తంతున్నాడు శ్రీనివాసులు కోపంతో చూస్తున్నాడు. కేశవరావు వొడిలాడు. శ్రీనివాసులు వెళ్ళాడు.)

సీ : (విచారంతో) పాపం. పాపం...ఎంత అన్యాయంచేశానో! గుడ్డిదానై నను. ఆలోచించాను కాని. పాపం !

కే : కాని చెప్ప. ఏడ్చా వొచ్చాడు.

సీ : పాపం, నేనె పిలిపించి-వొప్పించి, ఎమ్మించి-న్యాయమేనా, నేనుచేసిన పని న్యాయమేనా-

కే : ఏమిట-పిలిపించి, ఎమ్మించి, ముద్దుపెట్టించి, పడుకో పెట్టించి-యింకా యేంచేశావు, తప్పుడుముఠా-నిన్ను నిలుపునా నరికినా—(కొడుతున్నాడు)

సీ : అన్యాయంగా కొడుతున్నారు. వినండి నిజం తెలిసి మీరే దుఃఖపడతారు.

(శ్రీనివాసులు వొచ్చాడు.)

శ్రీ : అయ్యో సీతా, యిట్లా, నాకళ్ళముందు నీకు అట్లా దెబ్బలు తగులుతోవుంటే, యీ పాపిష్టికళ్ళ చూడవలసివచ్చిందా! ఒక్కమాట అను-ఆనరహంలేకున్నీ, నీకళ్ళముందే-వెమిక వెమికీ నంబంధం లేకండా—

సీ : వొద్దు... ఆయనకి పైలిక కోవంలూ... పోనీండి... మీరేం దుకు నెళ్ళండి. నాఖర్మం.

శ్రీ : ఒక్కమాట అడగడానికి వొచ్చాను. నిజంగా నువ్వు నన్ను పోమించనేలేదా? నమ్మలేకండా వున్నాను.

సీ : పోమించాను. కాని. అట్లాకాదు.

శ్రీ : మరి నేను వనంతో ఆమాట చెప్పవొస్తే...

సీ : ఏమో ! చెప్పలేను.

శ్రీ : మరి వాస్తత్వం నిలుపుకునేదానివేనా-

శ్రీ : ఏమిటావాగ్ధతం?

శ్రీ : (కేశవరావుతో) నేనుచాలా తెగించివున్నాను నువ్వు మాట్లాడావా, నిన్నేంచేస్తానో వెలీదు. వూరుకో. ఈసారి నోరెత్తావంటే (కేశవరావు భయంతో వూరుకున్నాడు). మరి వాగ్ధతం.

సీ : నిలువుకునేదాన్నే.

శ్రీ : మరి-

సీ : అవసరంలేకపోయిందికూడాను. వీల్లేకపోయింది.

శ్రీ : నిజంచెప్పు. కడసారి నిన్ను చూడడం- నీకేమాత్రమూ యిష్టంలేదా? (సీత మాట్లాడదు) చెప్పాలి.

సీ : ఏమో-

శ్రీ : చెప్పాలి. నేను వెళ్ళిపోతున్నాను. నీకేమీ శ్రమయివ్వను.

సీ : పాతివ్రత్యం- మనసులోగాని- వాక్కులోగాని, ఆయన పాదపద్మాలుగాక-

శ్రీ : మరి యిది-

సీ : త్యాగం- ఆయన కోపమే !

శ్రీ : నీయిష్టం యేమిటి ?

సీ : ఏమో- ఆయన యిష్టమే నాయిష్టం. మీతో మాట్లాడ వొద్దంటున్నారు.

శ్రీ : వాడికోసమా ? ఆ, వనంకోసం వీడు పన్నిన పన్నాగమా ? దానికోసం నువ్వు నన్ను బలికి తీసుకున్నావా? వీడే...

చివరికి ఏడే జయించాడు. ఒరే ! యిల్లాంటివాడివా? పెళ్ళా
న్నమ్మకునేవాడివా నువ్వు? చూసుకో. ఈసంగతి లోకమంతా
చాటిస్తా..... సీతా, వంపావు నన్ను. త్యాగం చేశావా...
నాపాగిణాన్ని !

సీ : మిమ్మన్ని కాదు : నన్ను -

శ్రీ : నిన్నా : పైగా -

సీ : మీమీద ప్రేమవుంది. ముందు నన్ను త్యాగం చేసుకుని-
(వెడుతున్నాడు.)

కే : ఏమిట. ఆ సమాచారమేమిటో యాడవ్వేం ?

(సీతారత్నం అతనిమాటలు వినడంలేదు. Strain భరించలేక
పూగుతోంది)

సీ : నాహృదయం చీలినా, మండిపోయినా, లెఖ్యచెయ్యక,
నిగ్రహించి, క్రూరంగా, కఠినంగా, వంపాను జయించాను.
జయించాను. ఆశీర్వదించండి.

కే : సీకేం, పూర్తిగా మతిపోయిందా ?

సీ : పాపం. పాపం. ఆ జాలికప్పు- మరవగలనా- ఎన్నాళ్ళు
కై నా మరవగలనా ?

కే : ఇదో దొంగవేషం. చెపుతావా, తన్ననా ?

సీ : అన్యాయమేనా, ... ఘోరమైన అన్యాయం చేశాను. కాని
యీశ్వరుడు, దేవి. సీతాదేవి యెరగదా, నా వ్రద్దేశ్యం,
నాబాధ...

కే : సీతాదేవియెవరు ?

సీ : శ్రీమంచగలరా, మీర్చనా.....ఆయనయడల నేను చేసిన యీదాడుణమైన అన్యాయం... మళ్ళివొస్తే బావుండును- ఈపావపరిహరంగా...

కే : ఏమిటానంగతి, ఏడు

సీ : (మూర్ఛాపడదు. తనధ్యానలోనే వుంటుంది).

కే : నీకు తెలుస్తోందా, నువ్వు చేసినపని.....నిజమేనా—వాడన్నమాటలన్నీ నిజమేనా?

సీ : అవును. అంతా నిజమే నా ప్రాణంకన్న, నాలభిమానం కన్న ఆయన బాధకన్న, మిమ్మన్నెక్కువగా ప్రేమించాలని చూశాను

కే : పూరికే, అవసరంలేని వాగుడంతా వాగగు. ప్రేమట ..

సీ : నానాథులు, నాజీవన-

కే : ఏంచేశావే, నిర్భాగ్యురాలా?

సీ : మీసేవచేశాను- మీ పాదసేవచేత.

కే : ఏమిటి? ఈనాటకం- ఇదేదోవేషంవేసి తప్పించుకోవాలని చూస్తున్నవా ఏమిటి-

సీ : పాపం. ఎంతబాధపడుకున్నారో! ఏంచెయ్యను మీకోసం?

కే : నోరుముయ్యి. దొంగమాటలు మూర్ఖాడగు.

సీ : లోకం యామచుకుంటే మనకేం ?

శ్రీ: మనమేమిటి? నేనెవరు, నువ్వెవరు? ఇంకా మనంయేమిటి?
సీ: అవును. నేనెవరు. మీరెవరు, ఒకరినొకరు అర్థంచేసుకో
లోనివాళ్ళూ, నేనెవరు, మీరెవరు?

శ్రీ: పాడు రంకుపనిచేసి పైగా-

సీ: (అలోచనగా) రంకుపనా? అవును. రంకుపనే.

శ్రీ: (తనలో) ఎంతమోసం! ఎంతమోసం! ఎంతసమ్మాను!
ఇట్లాంటిదానివని తెలీదుకదు! తెలిస్తే దాన్ని-వనాన్ని-సుఖంగా
యింటోనే పట్టుకునేవాణ్ణి. పాపం, యేదో యింతభక్తకలదే,
ప్రేమకలదే, దాన్ని యేడిపించడం అన్యాయమని చూసి.
యెంతసౌఖ్యాన్ని వృధాగా చేసుకున్నాను. ఎంతఅన్యాయం,
అరోపమూ ఆదుఃఖమూ, అన్నీ వేపాలే! ఇట్లాంటిదానికి
రోషమెందుకో! ఏదో నాకు పునకారమని మౌనకప్పటి, కళ్లు
కప్పి, దొంగముందా, యిదాచేసింది! ఏమో యిప్పుడే.
ఇట్లాంటిబుద్ధికలద, యేమే చేసిందో, యిన్నేళ్ళలో! ఇట్లాంటిదానితోనా, నేనుకావరం చేస్తోంది? యీరంకుముండతోనా!
పండంటి పనితీరున వంశంలో యిది ప్రవేశించిందా! అవును.
ఇట్లాంటి తల్లికి పుట్టినదానికి యింతకంటే మంచిబుద్ధి ఎట్లాకలు
గుతుంది. ఇంత ప్రేమచూపి నీకిన్ని సౌఖ్యాలిచ్చి, నాసౌ
ఖ్యాన్ని, ఆనందాన్ని అంతా తగలేశాను. ఇప్పుడు వాడీవంగతి
పూరంతా చాటిస్తాడు, నేనే నిన్ను తనకి మోపుచెప్పానని!

ఎవరు నమ్ముతారు నామాట నే నేమీ ఎరుగనని...మాట్లాడవే? ఓసి భ్రష్టుయ్యిందా, ఎంతవని చేశావే, నానంసారాన్ని! నిన్ను వాడు - చెప్పుకుంటాడు-నోటికి వచ్చినవన్నీ చెప్పుకుంటాడు-నేను నోరుమూసుకోవాలి ఈ గోలంతా - యీకష్టమంతా, నాకు నీమూలంగానే - యీ పాడుమండ మూలంగానే...

సీ : నేను పోతాలెండి, మీ కిబ్బత్తే పోతే.

కే : ఎక్కడికి-యేట్లా? పోయి-పోతే ఏలాధం? పోయేదానివి యిన్నా ట్టుండుకున్నావు? పోయేదానివి యెప్పుడో పోయి చావక! వీడ విరగజై పోను..నేనే చేశాననుకుంటారు-తప్పదు- నా పెళ్ళాన్ని వొప్పచెప్పా ననుకుంటారు. నా ఖర్మం కాలా యింత బతుకుబతికి, యింత మంచి వంశంలో పుట్టి, వరువు ప్రతిష్టలతో బతికి, పెద్ద వుద్యోగంచేస్తో- యీసంగతి తెలిస్తే యింకేమన్నా వుందా? చెప్పావా, వాడితో చెప్పావా నే నాసామ్మ బాంకిలోంచి తెచ్చానని!...చెప్పావా...ఇంకేం...నావని నున్న...అడుక్కు తిందా-నువ్వడుక్కు తిను-నాకేం- నేనేంచేశాను? నాకొంప ముంచావుకద! ఎక్కడ దొరికావే, పిశాచీ నాకు...యిప్పుడన్నా అంమోతోందా?

సీ : ఆ, చాలా అర్థమౌతోంది—

కే : ఎంతో నమ్మకమైనదానవని, అటువంటి కోర్కెలేని నిర్మల చరిత్రవని, నాబలవంతం వల్లగాని, యెన్నడూ పశువు

నభిలషింపని దానివని, నిన్నంతో గౌరవించాను—ప్రేమించాను—కాని యింత కడుపులో పెట్టుకుని మోసం చేశావనుకోలేదు.

సీ : మిమ్మన్నన్యాయం చేసివుంటు ఉమించండి.

కే : ఉమించి- ఏం చేసుకోను నిన్ను- ఎంగిలిపెట్టి నిన్ను- పూరకుక్క తాకిన నిన్ను-

సీ : (ఆలోచిస్తూ) ఇంకేం చేస్తారు? పెంటమీద పారెయ్యండి. తక్కిన కుక్కలు చీల్చుకు తింటాయి-

కే : గొప్పమాటలు మార్చాడను.

సీ : మీకు నిజంగా నన్ను చూడమే బాధగావుంటు, నెడితాను- అదే మీ ఆస్తి ఐతే.

కే : ఎక్కడికి? 'వెళ్ళు' అన్నానో, లేదో, అప్పుడే పరియోగం ఎక్కడికి? వాడి దగ్గరికినా? కానీ, శుభమను- శీఘ్రం- కాని వాడు నిన్ను పెట్టుకుని యీ పూర్ణ- నా కళ్ళముందరే- వీల్లేదు, అను- నివసి అట్లు కాదు. వస్తు- యింట్లోనే పడివుండు. దానివనిచేయ్యి—(కసిగా) నీముందే- నికళ్ళముందే, నాయిష్టం వచ్చిన వాళ్ళని తెచ్చి పెట్టుకుంటూ, నీముహంముందే- నాకూ, వాళ్ళకీ వొందు- చాకిరిచేయ్యి. అ-తే. (వైట తెలుపు కొడుతున్నారు)

సీ : ఎవరు? (లోపలినుంచి శ్రీ, సతా. సతా)

కే : వాడు. శీతల!—ఎందుకు?

శ్రీ : సీతా, ఒక్కసారి తియ్యి.

సీ : ఎందుకండీ ?

కే : పుడు, నువ్వుచూడుకో- ఎందుకో వీడుమళ్ళీ వచ్చింది-
ఇంకా యో చెయ్యబోతున్నాడో !

(శ్రీతో) పో, వెళ్ళు. తియ్యడానికి వీలేదు.

శ్రీ : సీతా, ఒక్కసారి- ఆఖరుసారి-

కే : ఎట్లా- అబ్బా ! యేంకోలతేచ్చిపెట్టావే ! వాడా నడివీధు
లో సీతా సీతా అంటాడు. సిగ్గులేకండా; యెట్లాచావనే నేను !
పో, సీతాకాదు, గీతాకాదు పో.

శ్రీ : వీసించాకా కదలను.

కే : అబ్బా ! యేంచెయ్యను ?

సీ : తియ్యండి.

కే : వాణ్ణా... మళ్ళీయింటోకా... ఇంకోసారి నన్ను తంజే,
కళ్ళుచల్లగా చూడగలవా ?

సీ : ఆయన్నేమీ అనకపోతే- ఆయనేమీ కొట్టరు.

కే : ఓసి తప్పుడుమండా, నాయెదట నేనే, వాన్ని పొగడం !

శ్రీ : సీతా, ఒక్కసారి-

సీ : మీరు తియ్యకపోతే, నేనుతీస్తాను.

కే : కదులు, చెవుతా, సరికేగ్గాను- వాడితోలేదిపోవడానికేనా ?

సీ : వకే, సరకండి.

కే : చావు, ముండా- (కొడుతున్నాడు)

సీ : అబ్బా ! అబ్బా !

శ్రీ : నా సేతదేనా ఆకేక ? యింక పూడుకోను.

(తలుపు వగిల్చి తిరుగుచున్నాడు.)

కే : ఏంభర్మ మొచ్చింది !

(వెళ్ళి తలుపు కొంచెంగా తెరిచాడు. నెట్టుకుని

శ్రీనివాసులు లోపలికి వచ్చాడు)

శ్రీ : అమ్మా ! సురక్షితంగా వున్నావుకద !.. నిన్ను-నాసేతని

ఒక్కసారి-అఖరుసారి చూసి వెడదామని వచ్చాను. ఇంక

శ్రీనివాసులు నిన్ను వీడించదు-నీకు కనపడదు ... (చూసి)

అయ్యో ! పాపం ! కొడుకున్నాడా ? ఏమియ్యను ? వెళ్ళే

వాణ్ణి వెడుతున్నాను. వీణ్ణి చంపేసిపోవే ... (కేశవరావు

వొణుకుతున్నాడు)...అవును...చంపేస్తే ... నువ్వు సుఖంగా

జీవిస్తావు. నీ పతివ్రతాదోషం, నీనెర్రి వాధులుతుంది...

వుండు...అవును...వీణ్ణి చంపాలి...రా, రా నిన్ను చంపు

తాను చంపించుకో (నెట్టుకుని గొంతు పిసుకుతున్నాడు.)

(సీతకి అర్ధంకావలంలేదు. కేశవరావు కళ్ళుతేలేసి దణ్ణంపెడుతు

న్నాడు. సీతకి అపాయం అర్ధంకాదు.)

సీ : పాపం ! నెప్పి పెడుతున్నట్టుంది. వాదలండి.

శ్రీ : యింకేం, చస్తావుంటే. (సీత కి తెలిసింది)

సీ : ఆ, ఆ, ఎందుకు- అయ్యో- వాదులు- వాదులు-

శ్రీ : నిజంగా వీడుబతకాలా ?

సీ : ఆయన లేకపోతే నేనుంటానా ?

శ్రీ : పోనీలే. అంతా అంతంకానీ...నువ్వు, వీడు, నేను, లోకం_ అంతా అంతంకానీ యీనాటితో.

సీ : మీపాదాలు పట్టుకుంటా- వొదలండి- మిమ్మల్ని ద్రోహం చేశాను, కాని నాకుపతిబిడ్డ పెట్టండి- (శ్రీనివాసరావు కేశవరావుని సీత కాళ్ళమీదపడేశాడు.)

శ్రీ : వేడుకో, ప్రాణదానం చెయ్యమని వేడుకో వట్టుకోకాళ్ళు (కేశవరావు అరనబోతున్నాడు) నోరెత్తావా, ఒక్కగుడ్డతో చాచ్చావే. కాళ్ళుపట్టుకో.

సీ : తప్పు. తప్పు. (కేశవరావు ఆమెపాదాలు పట్టుకున్నాడు.)

శ్రీ : దేవీ, ప్రాణదానం చెయ్యిఅను-అను-

కే : దేవీ, ప్రాణదానంచెయ్యి-

శ్రీ : సీతా, శలవు. తెలిసి-దినాకు ఆపదిహేనువందలూ వీడు యెత్తుకొచ్చినవి. వాడి మాన ప్రాణదానాలు చేశావు. పాలించుకో.

సుఖంచు వెయ్యేళ్ళు- గంపెడు బిడ్డల్నికని సుఖంచు- కాని యితెరులకి కూడా హృదయాలూ, ఆత్మలూ వున్నాయి, నీకూ నీ భర్తకి మాత్రమే కాదు-

(వెళ్ళాడు.)

కే: పదిహేను వందలూ ఏమిటి ?

సీ: ఆయన యెక్కడికి వెడతారు ? ఏమాతాడు ?

కే: ఏమే, ఆ సొమ్ము ఏదే ?

సీ: బీరువాలో వుంది. కాని ఆయన ఏమాతాడు ? ఎందుకు ? ఏంచెయ్యను ?

కే: ఎక్కడివి ఆ పదిహేనువందలూ, వాడి దగ్గర్నించి లాగావా ?

సీ: అవును.

కే: ఎట్లా ?

సీ: త్యాగంవల్ల-

కే: అంటే- సరిగా యేడు.

సీ: ఆయన దెచ్చియిచ్చారు. పాపం! యేమాతా రిప్పుడు ?

కే: (నంతోషం) అమ్మా! నిజమే! నాఆపద తప్పింది. ఈ బాంకిసొమ్ము సంగతి తెలిసి, నాపని పోతుందని యెంకో భయపడ్డాను. ఓ! యీసొమ్ము తెప్పించడానికా వాణ్ణి నీవొలలో వేసుకుంది !

సీ: పాపం ఆయన్ని యెంకో అన్యాయంచేశాను. ఎంకో అన్యాయం చేశాను.

కే: మరి అట్లా చెప్పవే? చాలా తెలివైనదానివే! ఏమో అనుకున్నానుగాని కాని యీ డబ్బుకోసం నువ్వు వాడితో

మరీ చనువు చెయ్యలేదుకద ? వాడికేమీ యివ్వలేదుగా !
(తలుపు తోసుకు వసకుమారి వొచ్చింది)

వ : ఏడీ, ఏడీ, అలానేడీ ?

కే : ఎవరు ?

వ : అలానే, శ్రీనివాసులు.

కే : వాడెందుకు నీకు ?

వ : ఎందుకు...ఎందుకు...ఏడీ ?

కే : ఏమో ! ఎక్కడ చచ్చాడో. ఐనా యీ ఆదుర్దా యెందు
కిప్పుడు ?

వ : రానేలేదా యిక్కడికి ? చెప్పండి-నన్నేడిపించకండి.

సీ : వొచ్చారు.

వ : వొచ్చి—

సీ : వెళ్ళిపోయినారు.

వ : మీరేనా, సతారత్నం ! మీరే ! అలాన్ని పట్టినట్టు
కున్న పతివ్రతలు మీరేనా ? యీమైనాడు ?

కే : ఏమిటి వసు ! అట్లా మాట్లాడతావు ? మాకేంతెలుసు
అనేధవ సంగతి.

వ : అవును. అటువంటి దుర్మార్గుల సంగతి మీరంటివారికి
అసలు తెలుసుందా ? కాని యెక్కడికి వెడుతున్నాడో
చెప్పనేలేదా ? ఏం కాబోతున్నాడో !

కే: లేదు.

వ: వల్లీ వచ్చి ఏమన్నాడు?

కే: ఎమున్నాడు...రాడీ. నోటికి వొచ్చినట్టు కూశాడు. పోయినాడు. వాడి నోటికి అడ్డ మేమిటి? కాని నువ్వీట్టా. యింత దూరం. బహిరంగంగా నడిచివచ్చావా ఆ అప్రాచకుడి కోసం...

వ: (నీతారత్నంతో) మీరన్నా చెప్పండి. ఈకడగతి వుపకారం చెయ్యండి. మీకు మొక్కుతాను.

సీ: ఏమేమో అన్నారు. 'నన్ను చంపేశావు, నన్ను చంపేశావు' అని వెళ్ళిపోయినారు.

వ: అయ్యో శీ! ఎంతగతి పట్టింది నీకు! ఎక్కడికి వెళ్ళాడు? ఏమీ చెప్పలేదా? ఏమాతానన్నాడు, నాశీ? అయ్యో శీ!

సీ: ఏమీ చెప్పలేదు.

వ: చెప్పనే లేదా! ఏ చెయ్యను? ఎక్కడికి వెళ్ళను? ఎక్కడ వెతికను?

కే: నా యిల్లు ఎల్లా తెలిసిందే నీకు?

వ: మొదటిసంచి యింతే! చెప్పాను, నమ్మకు, శీ, యీ కులస్త్రీలను, నమ్మకు. వీలై సంతవరకు ఆకస్మికము, సమయం వచ్చేప్పటికి అంతా మొగాడిమీద తోసి, యేమీ యెంగనట్టు తప్పుకుంటారంటే నమ్మాడుకాదు. నీ కళ్ళల్లో ముగ్ధత్వం నీమాటల్లో మాధుర్యం చూసి మోసపోయినాడు, నాశీ.

కే: ఏమిటిది? నాకర్థం కావటం లేదు.

వ: ఇక్కణ్ణేంది వొచ్చాడు, పాపం, హృదయంలో గా
యమైన పులివలె. పాపం! సరాసరివొచ్చినా వొళ్ళోపడుకుని
ఆలసింది— (ఏడుస్తూ) అంతే. ఆఖరుసారి— నాకానించి,
శూన్యదృష్టిని నాముఖానికి తిప్పి— యిట్లా వొట్టుకున్నాను
గట్టిగా-తెలుస్తోందినాకు-చచ్చేదెబ్బతిన్నాడని-‘వసం, చచ్చాను.
చంపింది - చంపేసింది’ అన్నాడు. ‘నేను ముందే చెప్పలేదా’
అన్నాను- కఠినాత్మురాలిని- యెత్తి పొడిచాను. ‘అవును చం
పింది’ అని లేస్తున్నాడు ‘ఎక్కడికి’ క్రి? వెళ్ళు. వెళ్ళావా, బత
కవు.’ అన్నాను. ‘యిదివరకే చచ్చాను, ఆ పాదాలద్గిర- ఆసు
చేతుల్లోనే. యాడవకు- నాపని అయింది’ అని లేదివొచ్చాడు.
పాపం- యీనాలుగు రోజులూ, యెంత ఆనందంలో మైమరిచి-
‘నాకు స్వర్గం దొరికేంది. నాజన్మ సఫలమయింది. నాలదృష్టం!’
అంటూ యెంతో తలుచుకుని, తలుచుకుని ఆనందపడిపోయానాడు.
ఏముందో నీలో-ఏం మాధుర్యమో, ఏం హాలాహలమో- చెట్లంత
వాణ్ణి సరికేశావు... తెలీదు యెక్కడవున్నదీ- సరే, పోతాను.

కే: యేంచేస్తావు, వెళ్ళి?

వ: వెతుకుతాను.

కే: వాడితో నేమిటి, పోనిదూ- చావనీ.

వ: నాకెందుకు కోపం తెప్పిస్తారు. మాట్లాడకండి. ఎక్కడికి పోను? ఏం చెయ్యను? శీ—(నెళ్ళబోతోంది.)

కే: ఏకల్లుదుకాణంలానో వుంటాడు. నువ్వెట్లా వెడతావు అక్కడికి?

వ: బతికివుంటు మారేం. అవును తాగుతోవుండాలి. కాని. నేను పిలిస్తే వస్తాడా, రాదు.

(చప్పున సంతారంతోనేవు తిరిగి)

నా శీని చంపావు! పోనీ నీన్ను దూషించు. నీ కాళ్ళమీద పడతా (పడుతోంది.)

నా శీని నా కియ్యి.

సీ: నే నేం చెయ్యను?

వ: దేవీ, నీముందు, నీ పాదాల ముందుపడి వేడుతున్నాను. వరిమియ్యి

సీ: ఏం వరిము?

వ: యిస్తానను.

కే: వనం, యేమిటి పిచ్చి నీకు?

సీ: (ఆలోచిస్తూ) నేను స్వతంత్రురాలనా?

వ: (కేశవరావుతో) వమ్మనా కృతజ్ఞత వుంటే, నా మీద ప్రేమవుంటే, కటాక్షించండి.

కే: దానికే? నీ ప్రార్థన నిరాకరించగలనా? పో, లేసుకుపో వాణ్ణి. కాని నీయింటో వున్నాను. పొమ్మను.

వ : అదికాదు. అడగనా ?

కే : యింకేమిటి ?

వ : యీమేని నాతో పంపండి.

కే : ఎక్కడికి ?

వ : నాతో శ్రీని వెలకడానికి

కే : ఎందుకు ?

వ : ఈమె పిలిచేనేగాని రాదు

కే : నీకు మతిపోయిందా? ఇది పిలవడమేమిటి, వాడు రావడమేమిటి? సంబంధమేమిటి? మతిపోయిందా?

వ : పోయింది. నా అవివేకం. పంపండి. అయ్యో! ఆలిస్యమా తోంది.

కే : మంచిదానివే! నీతో కల్లుదుకాణాలు తిరగమంటావా? ఎవరో తెలుసునా యిది? నా భార్య... ఇంకేంకావాలి. నా పేరు నాలుగుదమ్మిడిలకి కొరలవుతుందా? పో, యింటికిపో, యీ ఆవేశం అణచుకో. తరువాత నేను వస్తాను.

వ : ఏమమ్మా- రావుటమ్మా?

సీ : నేనా?

వ : అయ్యో! రావు- నువ్వేందుకు వస్తావు!

సీ : ఆయన్ని బాధించాలని నావుద్దేశ్యంకాదు. ఆయన న్నాపిన అంతమనసు పక్షతారసుకోలేదు.

వ : మరి ఆకర్షించింది ఎందుకూ? మనసుపడాలనేగా?

సీ : కాని అంతవెరిపడతాడనుకోలేదు.

వ : ఎవరి తప్పు ?

సీ : నాదిలాగేవుంది నా అజ్ఞానం.

వ : లేకపోతే యీ గూట్లో బతికే నీకు ఏం తెలుసు ?

సీ : అవును గూట్లోనేబతికాను.

వ : పోనీ, చివరికి యెందుకు...

సీ : నన్ను - నా దేహాన్ని - కోరాడాయన...

వ : కాని నిర్మలమైన పతివ్రతవు గనక నిరాకరించావు అవునా?

సీ : ఊ—

వ : అతని ప్రాణత్యాగ మైనా సరే గాని, నీ పతివ్రత్యం మాత్రం వాదలవు. అర్థమౌతోందా నీ స్వార్థం ?

సీ : నా దేహమిస్తేనేకాని బతకనంటే నే నేంచెయ్యను ?

వ : యిస్తే నేం ?

సీ : ఛా !

వ : పోనీ, పోనీ, నీ నిర్మలత్వాన్ని సువ్వే దాచుకో. అబద్ధాలా డావు. దొంగమాటలు చెప్పావు. నా శ్రీని వడిపించావు. నన్ను నాథను చేశావు. అంతకన్న - యీ ఘోరాలకన్న, యీ పాపాల కన్న, నీదేహం - నిన్ను వంచప్రాణాలతోటి ప్రేమించినవాడికి. పోనీ త్యాగమే ననుకో. నీ భర్తకోసమే, త్యాగం చెయ్యడం పాపమయిందా ? ఎందు కిదంతా. నీ భర్తకి సానిదాన్ని వొప్ప

చెప్పడానికి- నాలుగు రూపాయిలు విలువగల, వీధిలోవుండే, నా దేహాన్ని యిప్పించేందుకు యింత ప్రయత్నమా?

రా, నువ్వుచేసిన పాపపరిహారం చెయ్యి. రా, నా శ్రీనివాసియ్యి. అయ్యో! ఆలిస్వహితోంది.

సీ : అన్ని పాపాలు చేశానా? అవన్నీ నా భర్తకోసం త్యాగమేనా?

వ : లాభ మేమిటి? ఎవరికి వ్రాసావో?

సీ : అందరికీ. ఆయనకీ, నాకూ, ప్రపంచానికీ...

వ : ఆయనకా? నీత్యాగం వల్ల ఆయన యామన్నా కృతజ్ఞత కనపడుతున్నారా?

సీ : పోనీ నా ఆత్మ సంతృప్తి.

వ : యింకా అబద్ధాలే! నా శ్రీని బలియిచ్చినందుకు నీ ఆత్మ సంతృప్తిందా? అంత రాక్షసివా? కావు. ఇంక నాతో వాదించి ఏలాభం? రాయి కరుగుతుందిగాని కీర్తి భ్రమలో పాతుకున్న పతివ్రతల మనస్సు కరగదు. ఈయనగారికి సాని దాన్ని వొప్పజెప్పి, మెప్పు పొందేందుకు, దోపపాత్యే అమాయకత్వం పిలిచి, నమ్మించి మోసగించింది. ఏమీ అధర్మం కనపట్టలేదుట. నిన్నని ఏలాభం! నాభర్తం- నా శ్రీ భర్తం! (వెదుతోంది. సీత చాలా బాధ పడుతోంది. ఆలోచిస్తోంది.)

సీ : వుండు.

వ : ఎందుకు ?

సీ : నన్ను యీమెతో వెళ్ళనీండి.

కే : దేంకో ? ఎక్కడికి ?

సీ : ఆయన్ని వెతుకుతాను.

కే : నీకు మతిపోయింది.

సీ : అవల మతివుంటే కద, పోవడానికి.

కే : ఈ బోగంముండ వెంటడి - లోకం.

సీ : లోకమా ? శ్రీకన్న లోకం యెక్కువా ?

కే : దాని కెక్కువేమో ! నీకెందుకు ?

సీ : పోనీ, ఆమె కోసమే. ఈ హృదయబాధకన్న, ఈ అంతఃకరణ వేదనకన్న - లోకపరిహాసం చాలా సులభం.

కే : బోగంముండతో—

సీ : నే నారాధించే దైవం, యెవరి ఆరాధిస్తావో, ఆ పవిత్ర దేవాధి దేవత యీమె !

కే : చాల్లే, నోరుమూయ్యి. పైటఅడుగు పెట్టావా మళ్ళీ రానీను.

సీ : రానీరా ?

కే : సందేహ మెందుకు ? నువ్వు పుడగులుపడి చస్తున్నా రానీను.

